

૭૮૬

તરવીર કૃષ્ણલા.

યામે

વીર કિંદાઈઓના જીવન મર્મ.

(હાશમી વીરબાળાઓના આત્મ બહીદાન)

પ્રકાશક

મોહાના મોહની ખુશીદ હુસૈન સફદરી.

નં. ૨ ખારાધર,

કરાંચી.

સં. ૧૯૮૫

પ્રત ૩૦૦૦

જાને ૧૯૮૬

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કોર્પોરેશન વિભાગ]

અનુવ્રમાન્ક ૧૪૭૬૬ ગર્ભાન્ક

પુસ્તકનું નામ અધીરે ડ્રેજી

વિષય ૫૭૨૦ રૂબી

ALIJAH ALIBHAI MAHOMED, J. P.
Honorary Magistrate, Rangoon.

અલીજહ અલીભાઈ માહમદ જે. પી.
ઓનરરી માજિસ્ટ્રેટ રંગુન.

અર્પણ પત્રિકા.

બહાર આઈ હય ભરે બાદ્યે ગુલશુસે પયમાના,
રહે લાખો બરસ સાકી તેરા આબાદ મયમાના.

માનનીય,

આલીબાદ અલીભાઈ મામદ,

ઝોનરરી માશરૂટ બેઝ,

શ્રી રંગુન.

તમે સાહેબ, રંગુનના ઝોન અમલદાર શહેરી, આગેવાન કોમી નર,
કુશળ બાપારી તથા સ્વદેશ બંધ તરીકે જે રહી કિર્તી અપાદન કરી છે
અને હજી પણ અધિક સેવાની ધમક ધરાવો છો તેની આપના હું
પરિચયથી મારા અંતઃકરણ પર ઉઠી અચર થઈ છે.

આપની બરમાની હિંદી પ્રજાની, ખેતી કામની તથા કેળવણી વિષયની
સેવાઓની પીછાણી બર્માની નામદાર કરકારે “સુભેદના અમલદાર”ને
ખેતાવ અપેક્ષા કર્યો હતો અને “ઝોનરરી માશરૂટ” તરીકે નીમ્યા હતા.
ઇ. સ. ૧૯૧૦ માં બર્મા ખાતે નાં ઇસ્માઇલીયા કાઉન્સિલની સ્થાપના
થઈ ત્યારથી ધારા ધારની કમીટીના અગ્ર, કાઉન્સિલના પ્રેસીડેન્ટ તથા
અધ્યક્ષ તરીકે તમે મહુ સેવા બજાવતા આવ્યા છો. ૧૯૧૪ માં
“આલીબાદ”ને ઇસ્માઇલી કોમમાં અતિ માનવંત ગણાતો અગ્ર પણ કોમી
તથા ધર્મને લગતી સેવાઓની પીછાણી તરીકે મેળવવા આપ આગવજાણી
થયા હતા. મનુષ્ય અતિ પ્રત્યેના પ્રેમ તથા જીવદાની આપની લાગણીને
ભીષે ‘ધી રિક્કોએક્શન કલબ ઇન્સ્ટીટ્યુટ ઝોનરરી બરમા’ જેવી પરમાર્થી
કાર્યના ‘પ્રેસીડેન્ટ’ તરીકેનું માન મેળવવા પામ્યા હતા અને એ કાર્યને
પ્રગતિને પથે આગળ વધારવાનો સતત શુભ પ્રયાસ કર્યો હતો અને હજી
કરતા રહો છો. બરમામાંથી કાઢી કરવા જતા ઇસ્માઇલી યુવાનોને જવાનું
વાટ ખર્ચ તથા પાછા બરમા ફરતા પતિપતિનું યુગલનું ખર્ચ આપવાની
આપની ઉદારતાએ કાંઈ ઝોણી પ્રશંસાપાત્ર નથી અને તેથી જ મોલાના
હાઝર ઇમામના મવાકુલ આશિર્વાદ મેળવવા આપ નસીખવંત થયા છો.
ઇ. સ. ૧૯૨૩ ની બરમા ખાતેની મોલાના હાઝર ઇમામની પધરામણી
વખતેની આપની વાદમાર સેવાઓ આપની ધર્મ લાગણીની ઉજ્જવળ વાદગીથી
આપી રહી છે. દેશવરોમાં જમાતખાનાના અધિકારી, કોમની મોર્ડિંગો તથા

અનેક હિંદી અરજાઓને પણ આપની ઉદારતાનો લાભ મેળવી શકી છે અને આલુ મેળવતી જામ છે રંગુન યુનિવર્સિટીનું એન્ડાઉમેન્ટ ફંડ, વેર ફંડ, ટુર્કી ફિલ્ડ ફંડ આદિની આપની પ્રવૃત્તિ રાજ્યભ્રમ તથા ધરજામી-ઓની એવી રીતની સેવાઓ આપના અંતઃકરણના, જામનતા અને રિસ્ક-બહુત્વના ઉમદા યુક્તિઓ જીવંત ગવાઈ આપે છે.

અર્માના એક આગેવાન વ્યાપારી તથા શહેરી તરીકેની જીવન કાર-કાર્દી પણ તેટલીજ ગૌરવભરી છે. ઇ. સ. ૧૮૬૨ માં અંક વર્ષની ન્હાની વયે નના પાયે જીવનની શરૂઆત કરી જાત મહેનત, વ્યવસ્થાશક્તિ અને અરખશિત ઉદ્યોગથી વ્યાપાર વધારી મુકયો અને અર્માજ નહીં પણ હિંદ અને યુરોપ સાથે સંબંધ ઝોડી જુદા જુદા રમણે એજન્સીઓ સ્થાપી. અર્મા ફાયર એન્ડ મરીન ઇન્સુરન્સ કું. લીમિટેડના ડાયરેક્ટર, કમાયુટ ટાઉન કમીટીના “કમીશનર” અર્મા ઇન્ડીઅન એગ્રીકલ્ચર એન્ડ કોમર્સની મેનેજીંગ કમીટીના અધ્યાક્ષ, રંગુનની જાણીતી એ.કે. તથા “મેરીસ્ટાકેટીક સોસાયટી”ઓ સાથેનો અસંધ કોષ પણ પ્રકારની અતિસ્થાિતિ વિના આપની ફરજાનની પીછાણ આપે છે, અગ્ર મેળાવકાઓ માટેનો “નુરાની બામ” પણ આપની ઉદારતાનું એક જાણા પરિણામ છે.

અર્માની નામદાર સરકાર, હિંદી પ્રજા તથા ધરજામી કોમર્સ આપ એ જાવે કારણેને લાઘ માનનીય ગણાઓ છે.

કોમી તથા કેટલાક સાવજનિક પત્રોના આપ “મુરખી” છે, કોમી તથા જહારની કેટલીક લાપછરીઓનો પુસ્તક ભંડાર તથા અમલની વસ્તુઓ બેટ આપી તેને સમૃદ્ધ બનાવવામાં આપે કાંઈ કમી કરી નથી. આપના શાહિત્ય-પ્રેમને લાઘ પુષ્કળ લેખકો તથા પત્રકારો કોમી તથા હિંદી પ્રજાની સેવા બજાવવા અદ્યાયજીત થઈ શક્યા છે એ કાંઈ ઝોણું ગૌરવપાત્ર નથી. એ ઉપરાંત આપની ખાનગી તથા ઝીણી ઝીણી સેવાઓ અને ઉદારતાની નોંધ લેવી અશક્ય છે. અયથી મનિ સુધીની આરી ઉજ્જવળ કારકીર્દી માટે આપને “હિંદના એક ન્હાનકડા કારનેગી”ની ઉપમા આપીએ તો તે ખરેખર આનંદદાયક થઈ પડે. આ પની શાહિત્ય પ્રેમની યાદગીરીમાં આ પ્રસંગે હું “તરવીરે કમખા” નામનું મારું અંના પુસ્તક ઉદા માન અને રનેહી લાખણી સાથે આપને અર્પણ કરતાં અને પોતાને મોટું માન મળેલું જામણું છું. જે ઉમદા આશ્રપને દ્રષ્ટિમર્યાદામાં રાખીને તે બખવામાં અ.ગુ. છે, તેની અજ્ઞતાનો અધળો વશ આપને ફળે જામ એમ ઇચ્છતો.

આપનો કૃપાભિલાષી,
પુરશીદ હુસેન અફંદરી.

તરવીરે કરખલા.

વલા તકુલુ લે મર્યયુકતલો શી સખીલિલ્લાહે
અમવાતન બલ અહયાઉન વલાકીલ્લા તશઉફન. વલ
નબલુન્નાકુમ બે શૈયધમ મિનલ ખવદે વલ લુએ વ
નકસીમ મિનલ અમવાલે વલ અનશેસે વસ્સમરાતે બશારીસ
સાબેરીનલ લઝીના એઆ અસાબતહુમ મુસીબતુન કાલુ ધન્ના
લિલ્લાહે વ ધન્ના અલયહુ રાજેઉન ઉલાયેકા અલયહિમ સલવાતુન
મિર'ખેહિમ વ રહમતુન વ ઉલાયેકા હોમુલ મોહતફુન.

(સુરએ બકર આયત ૧૫૫/૭.)

અને એવું કહો નહીં કે, જેઓ ખુદાના રસ્તા (જેહાદ)માં
મરાયા છે તેઓ મુએલા છે, બલકે તેઓ જીવતા છે. પણ તે તમે
જાણતા નથી. અને ખચિત અમે કાંઈક જહીકથી અને લુખથી
અને દોલત તથા દેહ અને ફલના તુકસાનથી તમારી આજમાયેશ
કરીશું, અને ધીરજવાનને ખુશીના સપાચાર આપ કે, જેઓ
બ્યારે તેમની ઉપર કાંઈ મુસીબત આવી પડે છે ત્યારે કહે છે
કે ખરેખર અમે ખુદાને (આધીન) છીએ અને ખરેખર અમે
તેની તરફ ફરનારા છીએ. આવા લોકો ઉપર પોતાના પરવર-
દગાર તરફથી સલવાત અને રહેમત છે અને તેઓ તેઓ છે,
જેઓ ખરે રસ્તે દોરાયા છે.

ઇસ્લામના ઇતિહાસમાં કરખલાવાળો બનાવ અમત્યનું સ્થાન ધરાવે
છે અને તેને લગતું વિગતવાર વર્ણન ઇસ્લામી ઇતિહાસકારો પોતાના
પુસ્તકમાં લખી ગયા છે. આ ઘટનાને લગતા મુખ્ય બે અંગો છે. એક
તો કરખલાવાળો બનાવ જે કારણોને લઈ બનવા પામ્યો તે સાથે સખધ
ધરાવતો પૂર્વ વર્તાત તથા સીવી રીતે સખધ ધરાવતા એ ઇતિહાસને
લગતા બનાવો. હઝરતઅલી (અ.)ની ખિલાફતથી તેને લગતા મુળીયા
નખાખા, ને હઝરત હસન (અ.)ની શહાદત, અમીર માખવીયા અને અહલે
બયતનું એ સર્વે વર્તાત આ પેન્ફલેટમાં લખવામાં આવ્યું નથી કારણ

એ બનાવો વિસ્તારવાળા છે અને તેને લગતો ટુંકો મુન્તેખામ આપવામાં આવે તોપણ ફેટલાક પાનાઓ ભેદાએ તેથી કુદાવાળાઓના હઝરત ઇમામ હુસેન (અ.)ને મોકલવામાં આવેલા પત્રો, હઝરત મુસ્લિમ તથા તેમના બે બાળકોની વફાત, મદીનાના મવનર વલીદ મિન ઉતખા તથા હઝરત ઇમામ હુસેન (અ.)ની વાટાઘાટ આદિનું વણુને કયું નથી, તેનું ઉપલુંગ કરણુ છે. વળી આ પેમ્લેટમાં કરબલાવાળી ધટનાના મુળ બનાવો જે આમળ લખવામાં આવશે, તેની એક તરવીરજ આપવાના હોવાથી તેનું ટુંકમાં જ બયાન કયું છે. અને તેને “તરવીર કરબલા”નું બંધબેસતું નામ આપ્યું છે. ખરી રીતે જોતાં આ પેમ્લેટમાં લખવામાં આવેલું વણુનજ કરબલાને લગતો મુખ્ય ભાગ છે જેમાં ઇમામતનું મહત્વ, વફાદારોની ફિદાગીરી અને અધમને ગમે તે બોલે વશ નહીં થવા માટેના પ્રાણાત સત્યાગ્રહના જીવંત બોધ પાઠો સમાયલા છે. આટલા પરિચય પછી હવે અ.પણુ એ વણુનની શરૂઆત કરશું.

વીર બીબી ઝયનબનો આત્મ બલિદાન.

“દુર્રલ મસાએબ”માં લખવામાં આવ્યું છે કે, કુશીઓએ હઝરત ઇમામ હુસેન (અ.)ને ૩૬૦ કાગળો લખીને બેલાવ્યા જે પરથી તેઓએ પોતાના કાકાના દીકરા મુસ્લિમ મિન અકીલને પોતાના એલચી તરીકે રવના કર્યા, જેમની સાથે તેમના બે પુત્રો મહમદ અને અલી પણ હતા. કુદવાસીઓ પોતાના વચનથી ફરી ગયા અને તેના પરિણામે હઝરત મુસ્લિમ તથા તેમના બે પુત્રો રાહીદ થયા. ત્યારબાદ હઝરત ઇમામ હુસેન (અ.)વાળો બનાવ બન્યો. કુશીઓ એ સધળું અલગ રહી તમાજ્જા તરીકે નીહાળવા લાગ્યા અને તેઓમાંનું એકે છેલ્લા વખત સુધી સલામી માટે પણ આવ્યું નહીં. એજ કિતાબના કર્તા લખે છે કે, મોહર્રમ માસની તા. ૯ મીએ હઝરત ઇમામ હુસેન (અ.) પોતાની બહેનના બયમામાં પધાર્યા અને તેમને કહ્યું. “કદાય આ બનાવ તમોને અસહ્ય લાગતો હોય તો તમારા ખાતર યઝીદની બચત કરી તમોને આ તકલીફમાંથી છાડવું કારણુ તમો મારી વાળી બહેન હોધ માતા સમાન છો અને તમારી સલાહનો ખ્યાલ રાખવો મારા માટે યોગ્ય છે.” બીબી ઝયનબે પોતાના ભાષના એવા દિલગીરીભર્યા શબ્દો સાંભળી ફરમાવ્યું ! ‘ઓ મહારા ભાઈ હુસેન ! શું મહેં બીબી ફાતેમા ઝહેરાતું દુષ પીધું નથી ? શું તેમની કુબે મહારી વિલાદત થઈ નથી ? શું મહારા નાના હઝરત બયગમ્બર નથી ?

મહારા પિતા હઝરત અલી (અ.)થી શું જન્મત અબ્બાસ છે? હઝરત હસન-અલ-મુજતબાની હું માજશી બહેન નથી? મારા શરિરમાં હાજી ખુન દોડતું નથી? જે આજે આવા શબ્દો સાંભળી હું દિલગીર ન થાઉં! જંગે ઓહદ અને જંગે બદરના બનાવો હું ભુલી ગઇ નથી. અરબ ઓરતોએ પોતાના પતિ પુત્રો તથા ભાઇઓને એ નસીહત કરી હતી કે, અમારા બહાલાઓ તમે સૈમ્યુધ્ધના કારણે રણસંગ્રામે જાઓ છો, તમે તલવારની મુકો તમારા હાથમાં બાજી રહે ત્યાં સુધી શત્રુએ જોડે યુધ્ધ કરજો અને યુધ્ધમાં ભરકરતી મોટી સખ્યા જોઇ ગભરાશો નહીં. છેવટે પોતાના ખુનથી સ્વમુખને રંગીન કરજો અને શત્રુઓને પીક દેખાડશો નહીં. પોતાના સીનાને હાથ બનાવી તીર તલવારને તેના પર ઝીલજો. અમે ત્યારેજ રાજી થઇશું જ્યારે એ પ્રમાણેની હાજત થયેલી સાંભળી તમારી લાશો પર દફ વગાડતી ખુશાલી મનાવતી અમે આવીશું. તમારી માતાએ તમોને એટલા માટે જન્મ આપી દુધ પાચુ છે કે, તમારે લોહી ઇસ્લામને ખાતર કુરબાન થાય અને શહીદીના દફતરમાં તમારું નામ નોંધાય. એજ અમારાં જીવનની ખુશાલીભરી ઉમેદ છે. ભાઇ હુસેન (અ.), પછી બીબી ઝયનમે ઉમેર્યું, શું હું ઇસ્લામ માટે પ્રાણ પ્રાથરનારા અરબોનાં શ્રેષ્ઠ કુલમાંથી નથી કે આજે આ બનાવથી હું ગભરાઇ ચકીદની બચત કરવા તમોને કહું! એ ક્યારે પણ બની શકે એમ નથી. ઇસ્લામના માટે સત્યાગ્રહ કરી તેના સ્થાપિત ઝંડાને કાયમ રાખવા અડગતાથી ઝંઝમવું જોઇએ અને તમે એ આશયમાં મજબુત રહો. તમારી પાછળ બાળપણમાંથી શું થશે તેના લગભર વિચાર કરશો નહીં મારા પુત્રોના લોહીની નિકા તમારા પગો હેડળ રેડાશે અને તેઓ શહાદતનો દરજ્જો પ્રાપ્ત કરશે ત્યારેજ હું રાજી થઇશ. આ સમયે મારી એ ઇચ્છા છે કે, મારા ફરજદોની મહેમાની પ્રથમ મજુર રાખી મ્હને આમારી કરશે, અને જગતમાં એમ કહેવાય કે, હુસેનની બહેને પોતાના બહાલા બચ્ચાઓ ઇસ્લામના માટે ઇમામે ઝમાનની મહોબતમાં કુરબાન કર્યાં.”

અન્ય બીબીઓની ફિદાગીરી.

આ ભાઇ બહેન વચ્ચેની વાતચિત સાંભળી અતરાફના તંત્રીઓમાંની બીબીઓ સમજી કે, અમારા ભાગ્યનો સિતારો ચમકવાનો દિવસ આવી લાગ્યો છે અને ઇસ્લામની ખાતર ઇમામે ઝમાન પાસે મેમાની ધરવાનો યશ મળનાર છે. તેથી કાસમની માતા પોતાના પુત્રને ખુબ શણગારી ઇમામે ઝમાનની

સેવામાં રજુ કરી વિનંતિ કરી “આ આઠા ! આ ન્હાની વધેનો કાસિમ તમારા બાઈની નિશાની અથવા અહેલખતના ફળની એક નાની ડબ્બ છે માટે મારો આ ફિદીયો સ્વીકારી ધરલામના જુદાની પ્રતિભા તેજું રક્ત-સ્ત્રિયન મંજુર રાખો.”

એ મુજબ હજરત અબ્બાસની ધમપતિ બીબી શીઝા પોતાના એ પુત્રને ઇમામે ઝમાનની સેવામાં અપવા બીંવી. આ સ્થિતિની અણી અકબરના માતા ઉમ્મે કયસને અપર પડી સારે આનંદભેર આવી કહેવા લાગ્યા કે ‘આજે મારી કુખ સફળ કરવાનો દિવસ આવી લાગ્યો છે અને પોતાના ૧૮ વર્ષના જવાન પુત્રને નવપરચિત વરના વસ્ત્રશય્યાગાર સળવી આપોમાં અંગન આજી, પોતાની નજીવ બીબી ઝયનબને કહ્યું “મારા જીવનની આ ઇમાઇ, જેની મેં કોઇ શુભ દિવસના માટે સંભાળ ને સેવા કરતી આવી હતી, તે આજના ખુશાલીના દિવસે ફિદીયા તરીકે ધરલામની રાહમાં કુરબાન થાય એવી મારી ઇચ્છા છે તમારા બાઇ ઇમામે ઝમાનને અરજ કરો કે, મારા આ ફિદીયો તેઓ કબુલ કરે ઇમામ હુસેન (અ.)એ બીબીઝોના હાર્દિક પ્રેમને ધરલામની લાગણી જેમ્મ હર્ષવેશમાં ‘અદલાહો અકબર’નો ઘોષ કર્યો અને ફરમાવ્યું કે “તમે ખરેખર ખાનદાને રસુલ. અવલાદે અલીમથી છો, આજે તમારી આ શુરવીરતા, ઇમામ પ્રત્યેની વફાદારી જેમ્મ હું બહો પ્રસન્ન થયો છું.”

આજે ઇમામ હુસેને (અ.) પ્રત્યેક બીબીના હકમાં દુઆએ અપર ફરમાવી અને દરેકની મન માંગી મુરાદ પુરી કરવા તેઓના ફરજદોની મહેમાની કબુલ કરી જે એક પછી એક પ્રાણુલાગી ફિદાઇઓ દિપકપ્રેમી પતંગ સમાન પોતાને કુરબાન કરતા શહાદતનો દરજ્જો મેળવતા રહ્યા એ શહીદોના માટે આ દિન ઈદ કરતા હજર દરજ્જે ઉત્તમતર હતો. જેઓ ખુદાની રહેમતમાં પહોંચી અનંત કાળ માટે અવિનાશી બન્યા.

આરંશ.

બહાલા વાંચકો ! મજકુર ઐતિહાસિક ગ્રંથના અવતરણથી આપણે જાણી શકીએ છીએ કે, ‘શહાદત’ની આર્જી ઇમામે ઝમાનના રનેહીઓ તથા પરિવાર વગના, લોકોએ સ્વેચ્છાથી જાહેર કરી હતી અને તે પવિત્ર સ્થાન મેળવવા બીબીઝોએ પોતાના પુત્રને ફિદીયા તરીકે ધર્યા હતા. હિંદમાં રજપુત સ્ત્રીઓની વીર કથાઓમાં પોતાની ‘રનેહીઓ’ને રણવિદાય આપતાં જેવા શબ્દોનો પ્રયોગ તેઓ કરતી હતી તેથી જળવત્સર શબ્દો

આરબ મહિલાઓ કહેતી અને રજુ માટે અત લગી ઝંઝુમવા અનુરોધ કરતી. જોહડ, બદના મુઢની મુક્તિપુજા અરબ સ્ત્રીઓએ પણ પોતાના સ્નેહીઓને એ સુખબળ જણાવ્યું હતું બીબી ઝયનબ તથા બીજી બીબી-ઓની ઇમામ ફુસેન (અ.)ની ખીલ્મતમાં રજુ કરેલી માંગણી પણ એથી કાંઈ ઉતરતા પ્રકારની નેહતી અરબ પ્રજામાં એ જુસ્સો પ્રથમથીજ હસ્તી ધરાવતો હતો અને ઇસ્લામે તેમાં ફરખાની તથા શહાદતના તત્વો ઉમેરી તેને અધિક સ્પીરીટવાળો બનાવ્યો હતો પયગમ્બરના પરિવાર વર્ગમાં એ શિક્ષણ અચ્છી રીતે ઉતરેલું હતું અને કરમલાની ઘટના પ્રસંગે બીબીઓનું આ વતન તે માટે ગવાહી આપી રહ્યું છે. એકંદરે ઇસ્લામે જે નીરતાનો તથા મરણમય મુકત રહેવાનો જુસ્સો રેડ્યો હતો અને જે તેના શહાદતના શિક્ષણનો મુળ આશય હતો, તે આજે જેવી રીતે મોડરનની ઉજવણી થઈ રહી છે તેથી તદ્દન માર્થો જતો આપણે જોઈએ છીએ. ફેટનાક પેટ બર મૌલવી મુદ્દાઓની ચાલ્યાજોથી તેને એક રૂઢનકારી બનાવવા સ્વરૂપમાં ફરવી નાખવામાં આવ્યો છે અને દરેક સ્થળે વાએઝોમાં એ માટે સમયન કરી તેને મોટા સવાબનું કારણ બતાવવામાં આવે છે. એટલું જ નહીં પણ ન્યાઝ જમણુના ખર્ચાગ રિવાજો શરૂ કરી એ રૂઢન પછી સ્વાદીષ્ટ જમણો કોઈ પણ પ્રકારની લાગણી કેરે મુઝી મોટી ઉકમાઈથી ખાવામાં અને ખવડાવવામાં આવે છે. આ રિવાજ જડવાલુ થઈ પડવાથી અને સુધારવાના ચાલુ પ્રયાસો છતાં અજ્ઞાન લોકો મુકતા નથી તેથી ઇસ્લામનો શહાદતનો મહાન આત્મા સજીવન થઈ શકતો નથી એ મોટી દિલગીરી છે. દુઃખ, પ્યાસ, ભુખથી આત્મા તમારી કસોટી કરશું, એવા કુરઆન શરીફના મહા વાક્ય તરફ નજર કરવામાં આવે અને શહીદોની શહાદત વખતેની આનંદની લાગણીઓ તરફ નિગાહ કરવામાં આવે તો તે રડવા વિજાપ કરવાને બદલે ખુશાલીથી ઉજવાય એમાં સંદેહ પણ શંકા નથી. પરંતુ મુદ્દાં મૌલવીઓની જાળમાં ફસાયલા લોકોને એ વિચારવાનો વખતજ કેવી રીતે મળે? વળી ઇસ્લામનાં ફરમાનો અનુસાર રડવું, કુટવું તથા શોકના દેખાવોમાં કાળા કપડાં પહેરવા અને એ પ્રકારના બીજા આચરણો હરામ-વજીહ છે તે પણ કરવામાં ધમના મુળ હેતુનો એ લોકો કાંઈ પણ વિચાર રાખતા નથી. અજ્ઞાન લોકોનો આખોને જીવા મજબૂત પરદા ચોટી ગયા છે કે તેના પડળો સત્વર ખુલે એમ નથી તો પણ જોયો બુદ્ધિશાળી વગના છે તેઓને ઇસ્લામના અસલ આત્મા તથા વતમાન સમયમાં ચલાવવામાં આવતા ધમને

નામના વતન વિષે શાંતપણે વિચાર કરવાની હું અપીલ કરે છું હવે ધરલામના શહાદતના પવિત્ર શિલ્પજીને પ્રભાવે કરળલાના અમર કિર્તી મુકી ગયેલા દિદાઇઓનું અહીં ટુંકમાં વર્ણન કરે છું અને ત્યાર પછી મોહરમ માસમાં અજ્ઞાનતાના કારણે જે રિવાજો પાળવામાં આવે છે તે ધરલામની દ્રષ્ટિએ કેવા છે તેની ટુંકમાં તપાસ લઇશ, જેથી ધમામની હસ્તી તથા તેનું મહત્વ શું છે તેનો પણ કાંઇ ખ્યાલ આવે, અને આ લેખનો મુળ હેતુ ઘર આવેલા લેખાય.

મોહરમની દસમી તારીખ થતાં કરળલાનાં ધર્મયુધ્ધનો આરંભ થયો અને હઝરત ઇમામ હુસેન (અ.)ના રનેલીઓ એક પછી એક શહાદતને દરજ્જો મેળવતાં ગયા, જે પૈકી હખીબ ઇબ્ને મઝાહીર જેવા વયોવૃદ્ધ પુરૂષે ઇમામે ઝમાન માટે પતંગ સમાન પોતાની કુરબાની ધરી. તે પછી હુર ઇબ્ને રિયાહી, જેનું વર્ણન હેઠળ આપવામાં આવ્યું છે, તેઓ અંધકારમાં ઇમામના નુરી પ્રકાશને જોઇ તેની લાઇટમાં તેનો પાલવ ગ્રાહી દિદાઇતના માર્ગે આવ્યા અને શુરતા જતાવી ધરલામ માટે શહાદત પ્રાપ્ત કરી એવા વીર દિદાઇ શહીદો પર અલ્લાહની હજારો રહેમત હોજો!

મહાન દિદાઇ હુર (૨.)

જે બે નાહે દિલમે ઇશકે હકીકત,
સો આહે ત ઇનસાં પણ હેવાં હકીકત.
કુંઠા કરળલામે સચા જે સુવારા,
હુધ ઉનજે લી દિલમે હકીકી હકીકત.

અનેક આશંકા પેતાની માથુક ઉપર કુરબાન થાય છે, જે આશંકાને દિદાઇનાં નામથી ઓળખવામાં આવે છે. આશંક અથવા દિદાઇ થવું એ કાંઈ ખીચડી ખાવાનું કામ નથી. જ્યાં સુધી એક માણસ હકીકતના રાઝો નિયાઝ બેદલરમને નથી જાણતો, ત્યાં સુધી તે દિદાઇ નથી થઇ શકતો.

દરેક ઇન્સાન એક ચીજને જુવે છે. આખના જોવાથી તેના દિલમાં ઇશક પેદા થાય છે. પછી તે વસ્તુ મેળવવા માટે તે પોતાની જાત દિદાઇ કરે છે. પરંતુ આખનાં આંધળા પાસે ઇમે તે જાતી સળગાવી રાખો અથવા તો એક પથ્થર રાખો, તેને તો બંને વસ્તુઓ સરખી છે.

ખુદાની ખલકતમાં જે જે આશંક દિદાઇ થઇ ગયા છે યા યશે, તે સઘળા ખુદાની તશખિહ (શીકલ) હાલતને જોઇને. તનઝઝી (ખેજરમી)

હાલતમાં તેનું વચ્ચું નથી થકતું. ઝાત, સિંહાતનો મસલો કંઈ દરેકની અંકલ કે ગુમાનમાં નહીં આવી શકે.

તે ખાલકે અંકપર જ્યારે તનઝઝી (મેજરમી)માંથી તશખીહ (જીજમ-ધારી)માં આવ્યો ત્યારે તેમના હળશે આશકો થયા, અને પછી તે ઇલાહી તુર હંમેશાં દુનિયાના તખ્તા માથે કાયમ રહ્યો, જેથી તેના આશક અથવા દિદાઈ દરેક ઝમાનામાં પેદા થતાં રહ્યા અને પેદા થતાં રહેશે.

અગર આવો અકીદો માણુસ નહીં રાખે અને એવી માન્યતા રાખે કે ખુદા જોવામાં નહીં આવશે, યા અદલાહ પાકનું મઝહર તશખીહ હાલતમાં નથી, અગર તે કોઈ વસ્તુ છે પરંતુ ખુદાની માફક તે પણ જગતમાં નથી, તેને કોઈ જોઈ શકતું નથી, તો પછી એવી માન્યતા રાખનાર ટોળામાં કદિ સાચા આશકો યા દિદાઈ પેદા નહીં થાય. પરિણામે તે સમાજ હંમેશાં પાછળ પડતો જાય છે, અને તેઓનાં ઉમંગ, દિલેરી, જવાંમદી ખાતમો થઈ જાય છે.

જો હઝરત ઇસા, મુસા, દાઉદ, હઝરત મોહમ્મદ સ. વા અમીરલ મોઅમનીન હ. અલી અ. હસન, હુસેન અથવા રામ, કૃષ્ણ દુનિયામાં જાહેર જીસમદાર થઈ ન આવતે તો ખલકે ખુદામાંથી કોઈ પણ અસ્લાહનો આશક પેદાજ ન થાત. તેવા માણુસોને સાચા આશકો ઉપમા આપે છે;

જેખે નાહુ દિલમે ઇશકે હકીકત,

સો આહુ ત ઇન્સાં પણ હેવાં હકીકત.

જેનાં હૃદયમાં ઇશકે હકીકત નથી તે અગર માણુસ પણ છે પરંતુ તેહકીક તે હેવાનજ છે.

ઇશકના બે પ્રકાર છે હકીકી અને મગ્ગી. ઇશકે હકીકી કાયમ રહેનાર અને છેલ્લી હદ સુધી પહોંચાડનાર છે. બાકી મગ્ગી ઇશકની બધા નથી, તે થોડા વખત માટેજ છે. તે સોડાની બાટલી માફક જોશ કરી શખી જાય છે. સાચા આશક દિદાઈઓ પેતાના માણુકની દરેક આહુશ પુરી પાડે છે અને તેના ફરમાન પછવાડે પોતાને પાયમાલ કરી નાખે છે. આવા દિદાઈઓ પોતાનો માલ, જાન અને ઝોલાદ કુર્યાન કરતા વાર નહીં લગાડે.

આશક ઉસીકો કહેતે હૃય જો તનકી ખાલ દે !

માણુક આહુ દિલ તો ઉસે દિલ નીકાલ દે !

ફરહાદને કોહ કારા થા શીરી' કે વાસ્તે,

મજનુ' લી મર મિરા થા યુ' લયલી કે વાસ્તે !

હકીકતમાં શીરીં ફરહાદ, લયલા મજનુના જે કિસ્સા છે તે કંઈ હરામશરી ના લંપટ નોબેલ નથી, પરંતુ તે વાતોને નહીં સમજનાર ખુદ પોતે વિષયવાસનામાં લપટાયલા છે. આને તેઓ આશ્ચર્યમયકની નોબેલ જાનજે છે. હકીકતમાં તે વાતો આત્મઃ અને પરમાત્માને લગતી છે તેઓના ઇશ્ક હકીકી હતો. તેઓએ દુનિયાની વિષયવાસના, મોજશોખ, મુકી, બધી વસ્તુઓ પોતાના માહબુબ ઉપર કુરખાન કરી !

જેવી રીતે પોતાના જમાનાના ઇમામ ઉપરથી કુરખાન થયેલ મહાન ફિદાઈ, સાચો આશ્ચર્ય જનાય હુર (રઝીઅલ્લાહ અનહો) જેણે દુનિયાની કોઈપણ લાલચમાં ન ફસાતાં સર્વ વસ્તુઓ કુરખાન કરી, પોતાનાં ભાઈ, છોકરાં, ગુલામ સુધ્ધાં જાહીઃ યહ ગયા ! એનું ટુંક વણન આ લેખમાં આપું છું.

અફસોસ ! આવા મહાન ફિદાઈઓની કાકિર્દિને બેસમજ ઇનસાન રડવા કુટવાની પદ્ધતિમાં લઈ જઈ ડેટલુ અથનું અનંત કરે છે, તેઓની સાચી ફિદાઈગીરીમાંથી ફિદાઈ થયેલો પાદ નહીં પ્રાપ્ત કરતાં, હાય સોસારા કરી પોતાનો વખત ફેકટમાં ગુમાવે છે. આવા ફિદાઈઓનું મોત તે મોત નથી, પરંતુ સાચી હેયાતી હાસિલ કરવાનો ચાન્સ છે ! તેઓ કંઈ મરી નથી જતાં, જેનાં માટે અસ્લાહ પાડને કલમ ગવાહી આપે છે કે “જેઓ ખુદાની રાહમાં માર્યા જાય છે તેઓને મુવેલા ન કહો, તેઓ જીવતા છે, રોજ પામે છે.”

કુંઠા કરજલામેં સચા જે સુંવારા,
હુઈ ઉનજેલી દિલમેં હકીકી હકીકી.

જ્યારે હકીકી આખથી ફિદાઈઓએ પોતાના જમાનાના ઇમામને જાળખ્યો ત્યારે તેઓના હૃદયમાંથી મોતનો ડર નીકળી ગયો. મોતથી બીધેલા બીએ છે તે વાતને ત્યાં સ્થાનજ ક્યાં છે ? તેની સાખીતીમાં—

દેવડીહી પે ઉધર જમએ થે અસહાબે દિલાવર,
યાદ આએ જીન્હે દેખકે સલમાને અખાઝર,
ગુરાની વોહ ચહેરે કે ખિજલ હો રહે અનવર,
પેશાનીયાં મહાતાબે નિશા સિઝદાંકે અંદર,

સર દનેપે ખાહમ કમરેં કસતે થે ગાઝી !
આપસમેં ગલે મીલતે થે ઐર હંસતે થે ગાઝી.

આ એકજ ખેતમાં શાએર અચ્છી રીતે દિદાઇઓની મહાનગીને
ચિતાર આપે છે, કે જનાય હજરત હમામ હુસેન અ. ના દિદાઇ દરવાજા
પાસે બેઠા થઇ ગયા; તેઓને જોઇને સલમાને ફારસી અને અબ્બાસી ગદ્દફારી
જે હ. અલી અ. ના જમાનાના દિદાઇ હતા તે માદ આવી જતા. તેઓના
નુરાની ચહેરાથી માદ શરમાતો. તેઓ માથું આપવા માટે ખુશાની સાથે કમર
બાંધી તૈયાર થયા હતા, અને જેમ ઇદની ખુશી થાય તેમ એક ખીજને
મળે લગાડતા અને હસતા હતા.

શાહ અબ્બાસ લતીફ કહે છે:

મરજુ મોટજુ મીંચજુ થીયા નીઝારે નિરવાર,
કુસજુજો કરાર અસલ આશકન ખે.

સામ્રા આશકો મોતની માદ જુએ છે. પીઠ ખતાની પાછું ભાગવું
તેઓ માટે મેજુ માફક ખીજલત છે. તેઓ મેદાનમાં નીકળી નિરવાર થાય
છે. તેઓ રોઝે અલસતમાં પોતાનાં માહજુખ ઉપરથી શહીદ થવાનો
ઇકનાર કરી આવ્યા છે. મોતથી ડરનાર, આશક નથી થઇ શકતો. દિદા-
ઇઓ હંમેશા મોતની સાથે રમત કરે છે. મરવું એ શી વસ્તુ છે તે પહેલે
તેઓજ સારી રીતે જાણે છે:

મોહબત જે મેદાનમે સીરજો સાંગ મ કર,
લાએ તન લતીફ એ અગીયાં દોસ્તજે ધર,
ઇશક નાગ ખપર ખખર ખાધન ખે પવે.

શાહ સાહેબ ફરમાવે છે કે અગર તું મોહબ્બત ઇશકના મેદાનમાં
પોતાનો કદમ રાખે છે, તો પછી તારા માથાને ખચાવવાની વાત સુકી દે.
પહેલે તારૂં માથું ઉતારી તારા માથુકે આગળ રાખ, કારણ ઇશકે હડીકી
મોટો સાપ છે. જેઓને તે સાપનો ડશ લાગે છે તેઓજ તેના દર્દની વાત
સમજી શકે છે, કે ઇશકે કમ ચીજ છે!

પ્રેમ પિડા તીસે પુછો ભાઈ,
જીને એ ભાલ કહેજે ખાઈ!

પ્રેમની વાત પ્રેમી જાણે. જેદર્દ ઇનસાન જીને એ દર્દ નથી ભાગ્યું
તે એ વાતમાં શું સમજી શકે? પીર ફરમાવે છે કે જીને ઇશકે ઇલાહી
લાગ્યો હોય, જેના કાળજમાં ઇશકની કટારીનો ધા વાગ્યો હોય, તેને પુછો
કે એ વસ્તુમાં શું મળ સમાયતી છે!

એ રસનો સ્વાદ તો શંકર જાણે,
કાં જાણે મુખદેવ જોગી રે.
કાંઈક જાણે વરજની ગાપીઓ,
જાણે નરસીઓ લોગી રે.

જે માણસ ધરકે છલાહીથી બેખબર છે તે આશક દિદામ્ત્રો માથે
હસે છે કે આવી કુરબાની તે હોય? આમ તે પૈસા અપાય! આવી રીતે
કરમાનખરદારી આવે? એ તો મુખાંધની અરધિ છે.

ઓ ખેદદ અને ધરકના તરીકાથી બેસમજ ધનસાનો! તમોને જે
વાતની ખબર નથી તે વાતમાં શા માટે માથું મારી પોતાની આકંખત
ખમાડો છો? મૌલાના રૂમી તેવા નાહિમ્મત, પૈસાના પુંગરીઓ, મોતથી
હરનારાઓને સંબોધીને ક્રમાવે છે!

મર ન દારી હિમ્મતે મરદાને દીન,
ચું ઝનાં રવ દર પસે પરદા નશીન.
અય મુખનીસ! ન તો મરદી ન તો ઝન,
મીરકે શયતાં રાહે મરદાં રહે મઝન.

જે તારા દિવમાં દિનની મરદાનગી નથી, જે તું તારા દીન માટે
કુશ્યાન નથી થતો, જે તારામાં તારા મથુક ઉપર દિદા થવાની શકિત
નથી, તો પછી જ તારા ઘરમાં, ઓરનોની માફક મોઢા ઉપર ચાદર કરી
બેસી જ! પરંતુ અય નામદ! ન તો તું મદ છે, ન તો ઓરત,
તારામાં પુરૂષાથ નથી. તું શેતાનની માફક, આશક અને દિદામ્ત્રની
શહમાં પત્યરા નાખનાર, તેને નાહિમ્મત કરનાર રાહઝન, રસ્તામાં છાપે
મારનાર દાકુ છે. માટે તેઓની વચમાંથી હટી જ. તેઓનો માર્ગ મોકળો કર.

દિદામ્ત્રોને કેમઅછલ્લ સમજનારા બામ્ત્રોને હું જરૂર પુછીશ, કે
તમો આવા સવાલ હ. ધસા, હ. મુસાને માનનારા અથવા શ્રી રામચંદ્ર
કૃષ્ણને માનનારાઓને કેમ નથી કરતા, જેઓએ તે જમાનામાં પોતાના
માહયુગ ઉપર સવ વસ્તુઓની કુરબાની કરી પોતાના માથુકોને રાજી રાખ્યા?

પેર તે જુના જમાનાની વાતોને મુઠા. પરંતુ હઝરત મોહમ્મદ મુસ્તફા
રસુલ સ. ના આશકો જેઓએ તે હઝરતને આપોથી જોયા હતા, તેઓનો
અહેવાલ તવારીખોમાં વાંચ્યો છે કે નહિ? તેઓમાં સલમાન ફારસી,
મીકદાદ, અસવદ, અખાઝર ગફફારી જેઓએ સવ ચીજોની કુરબાની તે

અલ્લાહ પાકના નુર ઉપર કરી, પોતાના ધરખારની શીકર દિલથી ભુલાવી દીધી ! હ. અખાખકર સિદ્દીક, જેણે ત્રણ વખત શીરખંધી કરી, માલ દોલત પોતાના માહયુગ ઉપર કુરખાની કરી, અને પોતાના ખ્યારા પુત્રની છાતીમાં તીર માર્યો ! શું એ સધળા અસહાય (મખાઝ અલ્લાહ) મુખ, જાહેલ હતા ? નહીં, નહીં. તે આશક ફિદાઈઓને મુખ સમજનાર પોતે મુખ અને બેસમજ છે.

હ. અલી અ. ના આશક માલકે ઉશ્ચતર અને કમખરના અહેવાલ યાદ છે ? જેઓ દુનિયાની લાલચોને ઠોકરે મારી, પોતાના મોલા ઉપર કુરખાન થયા ! તેઓએ હ. અલી અ. માં શું જોયું હતું ?

જનાખ હ. ઇમામ હુસેન અ. ના ફિદાઈઓની કુરખાનીથી કોઈ પણ મુસલમાન બેખખર નથી. એક તરફ યઝીદ પલીદની લલચાવનારી સેંકડો લાલચો, બીજી તરફ ભુખ ખ્યાસ થોડા માણસો પુરેપુરો મોતનો ભય, છતાં તે અસાહબીઓએ હ. ઇમામ હુસેન અ. માં શું જોયું હતું કે દુનિયાના સુખોને ઠોકરે માર્યા ? પોતાના ખ્યારા અઝીઝોને મુકી ફિદા થયા ? તેનું શું કારણ ? તેઓને કંઈ વસ્તુ કશકશ (આકર્ષણ) કરનાર હતી ?

એ વાતોને સમજનાર, જાણનાર સાચા ફિદાઈઓ છે. બાકી જે માણસ અજ્ઞાન, પૈસાનો લોભી, દુનિયાની મોહજળમાં ફસેલો હોય તેને કુરખાની કરવી ન પરવડે. તે તો પોતાનું જોભરવામાં પુરો છે. તે તો ખીજા આશકોની પોતાના માણસ ઉપરની ફિદાઈીરી જોઈ પોતાના મનમાં જ બળ્મા કરે છે. તે મુખ પોતાની હૈયાની બળતરામાં પુરો કરે છે, બદલે ઇબ્લીસને સગાથી થઈ તે સાચા આશકોને તેઓના માણસોથી બેજનર કરવાની વેતરણ કરે છે.

પરંતુ જ્યાં ઇશકે હકીકતની ગાંઠ મજબુત થઈ ત્યાં શેતાની વસવસો, વહેમ નાણુદ થાય છે જેમ મુરશીદ ગીનાન શરીફમાં ફરમાવે છે

જો જડ જડી સત સજને,
તે રેણુ રહે અપાર રે;
તે જડ કદિ ન ઉખડે.
જો લાખો મીડન લુહાર રે.

અગર એ દુનિયાના માણસો તે ફિદાઈઓની કુરખાની જોઈ તેઓની માલી હાલતની બરખાદી થા નુકસાન જોઈ અજબ થાય છે અથવા તે

જવાંમદ માથું આપતી વખતે જે તીર, બરફી બાથા ખાય છે, તેને ઘેસણ સમજે છે, પરંતુ તે આશ્ચર્યને તેમાં કેવો સવાદ અને મળ આવે છે તે વાતથી તે લોકો ખેંચાય છે. જેમ કે એક શાએરનો કોલ છે:

ઝખમોંકો અતાએ સમઢી જાનતે થે વોહ,
આઝારકો લુદે અહઢી જાનતે થે વોહ.

છનેકો મુકદ્દરકી બઢી જાનતે થે વોહ,
મરનેકો હયાતે અબઢી જાનતે થે વોહ.

શુકે હુએ હોટોંપે મોહમદકી સના થી,
દો રોઝકી પ્યાસ ઉન્કે લિયે આબે બકાથી.

ઉપરનો શેર જનાય હ. ઇમામ હુસેન અ. ના દિદાઈઓની શાનમાં કહેલ છે. તે દિદાઈઓ તલવારના ઝખમને ખુદાની મહેરબાની સમજતા હુસમનોના આઝાર (પિડાઓ) ખુદાનો લુદ્ધ સમજતા. જીવતા રહેવું એ કમખખતી સમજતા અને મરી જવું તે સાચી હયાતી પ્રાપ્ત કરવા સમાન માનતા હતા. બે દિવસની ભુખ અને તરસે જેનાથી તેઓના હોઠ સુકામ ગયા હતા, છતાં મોહમદ સ. નું નામ જપતા હતા. બે દિવસની પ્યાસ તેઓને હંમેશા આબે બકા, કાયમ અબઢી તરફ લાઇ ગઇ.

આફરીન, સદ હઝાર આફરીન, એવા દિદાઈઓને! જેઓએ પોતાના ઝમાનાના ઇમામ ઉપર પોતાની જાનો કુરબાન કરી જીવેદાનીનો શુખ પ્રાપ્ત કર્યો.

* * * *

આફરી, સદ આફરી અય હુર અમાં તોહીબે હુજે.

શાખાશ, અય હુરની જનેત! તારાથી એ શુરવીર પેદા થયો, જેણે પોતાના માથુકે ઉપરથી કરમશાના મેદાનમાં મર્દાનગી સાથે પોતાનું માથું સદકે કયું.

મસાએબોની કિતબોમાં જનાય હુરનું બયાન અનેક રીતે વર્ણવામાં આવ્યું છે.

લખે છે કે હ. ઇમામ હસન હુસેન, બન્ને જણા મકકેથી મદીને જતા હતા. રસ્તામાં હ. હસન ખીમાર થવાથી હ. ઇમામ હુસેન અ. ફિકરમાં પડ્યા ને ભાઈને ક્યાં આરામ મળે. તેની જગ્યા શોધવા લાગ્યા તો તેમની નજરે એક ગરીબ માણસનું ઝુપડું દેખાયું. આપ ત્યાં તશરીફ

‘લઘુ ગયા’ ત્યાં એક છુટોર્ગ સંત પીર મરદ અને ઔરત બેઠાં આવ્યા. તેઓ પાસે જઈને હ. ઇમામ હુસેન અ. એ કહ્યું કે મુસાફરી કરતાં મારા બાપ બીમાર પડી ગયા છે માટે મહેરબાની કરીને અંબોને થોડો વખત અહીં રહેવા માટે જગ્યા આપો. તેઓ બંને ઇમાનદાર મુસલમાન મહેમાન-નવાઝ હતા, અને જનાબ અમીરુલ મોમનીન હ. અલી અ.ના આશ્રય હતા. પરંતુ હ. હસન હુસેનને વગર ઓળખાણે પોતાના ઘરમાં રાખી તેઓની ધણી ખાતર બરદાસ્ત કરી.

હ. ઇમામ હુસેન અ. બે ત્રણ દિવસ ત્યાં રહી રવાના થતી વખતે ફર્માવ્યું: “અય પીરમદ મદિને કોઇ દિવસ જવ છો?” ત્યારે તેણે કહ્યું “કોઇ કોઇ વખતે હજરત અલી અ. ના દિવાર કરવા જઇયે છીયે.” પછી ઇમામે ફરમાવ્યું “હવે જ્યારે આવો ત્યારે મારા મહેમાન બનો.” તેણે પુછ્યું “આપનું નામ શું છે?” હજરતે ફર્માવ્યું: “નામ હું આપી નથી શકતો, પરંતુ અમે બાઇઓનું બચાવ જેની પાસે કરશે, તે અમારું મકાન દેખાડશે.” ત્યાર બાદ બંને શાહજહાંઓ રવાના થયા.

ઘણા દિવસો પછી તે બુઢો છુટો મદીનામાં આવ્યા, મૌલા મુશકીલ કુશાના દિવારથી મુશરફ થયા. મૌલા મુશકીલ કુશાએ ફર્માવ્યું કે ધરે આવો, ત્યારે તે બુઢાએ કહ્યું કે યા હજરત! અમે મહેમાન તો ફલાણા છોકરાઓના થશું, જેમણે એક બાપ રસ્તામાં બીમાર પડી ગયો હતો. આપે ફર્માવ્યું, કે એ તો બંને મારા નુર ચશ્મ હસન અને હુસેન હતા. ત્યારે તે બુઢો છુટો રોવા લાગ્યા કે યા મૌલા! અમેને શું બબર? નહીં તો પુરી ખાતર બરદાસ્ત કરત.

ત્યાર બાદ હ. અલી અ. તેઓને પોતાના મકાને લઇ ગયા. હજરત ઇમામ હુસેન અ. ને કહ્યું: “ફરજંદ, તમારા મહેમાન આવ્યા છે, તેઓને સંબાળો, ખાનગર કરો” તે બંને જણા હ. ઇમામ હુસેન અ. ના હાથ પમ ચુમવા લાગ્યા કે ‘યા મૌલા! અમેને શું બબર કે આપ અમારા આકાએ નામદારના ફરજંદ છો.” હ. ઇમામ હુસેન અ. એ તેઓની સારી રોતે મહેમાની કરી, પછી ફર્માવ્યું “તમારી કોઇ ઇચ્છા હોય તો બોલો.” ત્યારે તેઓએ અર્જ કરી: “યા મૌલા! અમેને ઓલાદ થાય એવી દુવા કરો.” આપે તેઓને કહ્યું: “ઓલાદ તમને થશે, પરંતુ દશ મહિના તમારે અહીં રહેવું.” પછી તે બંને જણ ત્યાં રહ્યા. દશ મહિના પછી તેઓને પુત્ર જન્મયો. હ. ઇમામ હુસેન અ. તે બચ્ચાનું નામ હુર રાખ્યું

અને દિલગીર થયા. ત્યારે તે જુઠાએ જેનું નામ રિયાઠી હતું તેણે અરજ કરી: “યા ઇમામ! આપને બલિષ્ઠની ખબર છે માટે જો આ ઊકરો યોગ્ય થતાં આપથી ફરી જવાનો કે ખેડમાન થવાનો હોય તો યા મૌલા! એ ઊકરાને હું હમણાંજ મારો નાખવા તૈયાર છું. જે માથુસ જમાનાના ઇમામની મુખાલીફત કરે તેને જીવતો રાખવા કરતા મારવું બહેતર છે.” ઇમામે ફર્માવ્યું: “અય પીર મદ! એ એક જુદી વાત છે. જેમ તું સમજે છે તેમ નથી. મારી દિલગીરીનું કારણ જુદું છે.”

મરહુમા! જઝાક અલ્લાહ! આરા માઆપોને કે જંગ્ગો આવી કુરખાની કરવા તૈયાર થયા. તેહકીક જનામ હુર જેવા ફિદાઇઓના માઆપ પણ આવા ફિદાઇ હોય તેમાં નવાઇ નથી. જેઓની આંલાદ, પોતાનાં જમાનાનાં ઇમાન ઉપર કુરખાન ન થાય, અથવા તે જમાનાના ઇમામની મુખાલીફત કરે, ફરી જાએ, દુશ્મની કરે, તો આવી નાખલફ, નાલાયક આંલાદનું જીવવા કરતાં મરવું બહેતર છે.

સાચા ફિદાઇઓ તકલીફો, દુઃખો સહન કરે છે. ગમે તેવી મુસીબતોનો સામનો કરે છે. સાંપ રિહુની સાથે દોસ્તી કરી શકે છે. પરંતુ પોતાના માથુકની નિંદા કરનાર, તેની દુશ્મની કરનાર, તેનું જીવું બોલનાર સાથે સમજૂન નથી કરી શકતા. પછી બલે તે પોતાના આપ હોય, ભાઇ હોય, પતિ હોય કે છોકરો હોય, ગમે તે સગો વહાલો હોય, તો પણ તેની મોહબ્બત પોતાના દિલમાંથી દુર કરી, પોતાના પ્યારા માથુક ઇમામ જમાનની મોહબ્બતમાં મસ્ત રહી તે વહાલાઓનો વેરી બને છે. જેના અંતેક પુરાવા તવારીખમાં મોજુદ છે.

કરણુ જીંદે જાનખે કુરખાન, આહુ કમ ઈ ફિદાઇઅજો!

ધીરજન ન મોતખાં હુરગીઝ સદાઇ સાદો સ્થાઇઅજો!

હકીકી રાહતે રીજન કુસનથા કુરખમાં ખીલધે,

મરન થા મરદ મેદાનમે નાય હપતીન હિકકી પાઇઅજો!

પછી હજરત ઇમામ હુસેન અ. મે હુરના વાલીદને ફરમાવ્યું, “તમે હુરના જન્મનો અહેવાલ લખી એક તાવીજમાં નાંખી તે તેની બાહમાં બાંધી દેજો.” ઇમામના આ ફરમાન મુજબ તરતજ તે જુઠાએ અમલ કર્યો.

ઘણા વર્ષો પછી જનામ અમીરલ મોમનીન હ. અલી અ. ને આપના દુશ્મનોએ દગલખાઝીથી કુફાની મસજીદમાં શહીદ કર્યા પછી હ. હસન

અ. ની સાથે ચાલીસ હજાર માણસો બેગા થઇ માઅવીયા સામે જંગ કરવા ગયા, પરંતુ એકજ લડાઇમાં બધા કુરી ભાગી ગયા, અને હ. હસન અ.ને એકલા મુકી દીધા. ત્યારબાદ હ. હસન અ. મે માઅવીયા સાથે સુલેહનામું કર્યું તે મુજબ અમુક લાખ રૂપિયા માઅવીયા હ. હસન અ.ને વષમાં આપતો અને હકુમત પોતે ચલાવતો.

આ ઇતિહાસની મોટી કથાને મુકી આપણને જનાબ હુરની કુરબાની અને જનામદીની અહેવાલ પુરો કરવાનો છે. હુર (રઝી.)ના માખાપ તો મુજરી ગયા હતા અને તે પોતે એક મોટો બહાદર અને શુરવીર જવાન થયો હતો, અને યઝીદ પલીદની નોકરીમાં જઇ રહ્યો. ત્યાં આરતે આરતે પોતાના બાહુબળે તે એક હજાર સવારનો સરદાર થયો ! યઝીદ પલીદ અને પિસર ઝિયાદ તેના જવાંમદીના કામ જોઇ ધણી રાજી થતા, તેને ધણી ઇજ્જત આપી આપતા અને તેના માથે દિવસે દિવસે વધારે ને વધારે નવાજેશ કરતા. તેનામાં ધણી વિશ્વાસ ગાખતા. મહાન ફિદાઇ હુર (રઝી) હંમેશાં ઇમાનદારીથી નોકરી કરતો.

જ્યારે યઝીદ શામને બાદશાહ થયો ત્યારે હઝરત ઇમામ હુસેન અ.એ તે પલીદની બેયતથી ઇન્કાર કર્યો અને મદીને મુનવ્વરને મુકી મકકે મોઅઝમામાં જઈને રહ્યા. ત્યારે કુફાવાળા કાગળ લખવા લાગ્યા કે આ ઇમામે ઇમાન ! તું અમારી તરફ આવી જા. અમે વગર ઇમામના છીએ. તારી બેયત કર્યા સિવાય કાફરના મોતે મરશું. જો નહીં આવશે તો અમે કયામતમાં અલલાહ પાકની પાસે પુકારીશું. તું જરૂરી અમારી પાસે આવ, અમે અમારી પોતાની જાન તમારી રાહમાં કુરબાન કરીશું.

ઉમ્મતે રસુલ સ. માં એક તો એવા મણસો છે કે જેઓ ઇમામતના ઉસુલને શરૂથી નથી માનતા. તેઓની સાથે કોઇ વાદવિવાદ નથી. પરંતુ જેઓ ઇમામના ઉસુલને માનનારા છે—એ વાતને જાણે છે, તેઓમાં બે પ્રકારના માણસો છે. એક તો ઇમામ અ.ના હાથ ઉપર બેયત કરી મરણ પર્વત વક્કાદારી સાથે જન્મનિસારી કરે છે, અને કોઇ દિવસ કોઇ પણ આફત આવી પડતાં લેજી માત્ર પરવાહ કર્યા સિવાય પોતાના હાથ ઇમામની હામન મજબુતપણે પકડી ઉભા રહે છે. તેઓનું નામ છે સાચા ફિદાઇ.

જેમકે ઉપરના બેતમાં આવ્યું છે કે :

કરજી જીંદ જાનબે કુરબાં આહો કમ ઇં ફિદાઇઅજો !
ધીરજન ન મોતખાં હરગીઝ સદાઇ સોદો સચાઇઅજો !

પોતાની જાંઘળી કુરબાન કરવી એ તો ફિદાઇનો મુખ્ય ધર્મ છે. મોતથી ડરવું, મેદાન મુકી ભાગી જવું એ કાયરનું કામ છે. ફિદાઇ તો મોતની સામે જાય છે. તેઓનો સોદ્ધો સચાઇનો છે, કચાઇનો નથી. જેમ કે સુરશીદ શાન શરીરમાં ફિદાઇઓ માટે ફર્માવે છે :

સતગુરુ કહેરે સુરા હો કર રજુમાં લડે,
અને સીર કપાવા જાયે;
તે પાછો પગલો નવ ધરે,
અને સનમુખ ચાલીયો જાય રે.

મોમન અને મુનાફિક દરેક ઝમાનામાં હંમેશાં સાથેજ વસતા અને રહેતા આવ્યા છે અને તેઓની દરમિયાન હંમેશાં પરિક્ષા થાય છે. પછી

ખરા હશે તે સત રાખશે,
એ ઇમાની ભાગી જાયે.

જ્યારે માથું આપવાનો વખત આવે છે ત્યારે ખેંધમાન અને ખરા મોમનની ખબર પડે છે. જોટલે સુધી એવી પરિક્ષા નથી થઇ તેટલે સુધી તો સઘળા વિદ્યાર્થીઓ સરખાજ ગણાય.

તો મુનીવર લાઈ પીતળ લી સોના તોલ હય,
તે સોના સરીખું દેખાયે;
પણ ખન એક જો અગનમાં ખાલીએ,
તો તરફાણ કાળું થાયે રે.

તેમ ખીજ માણસ ઇમામની સાથે જોયત કરે છે, ઇમામને માને છે અને તેના હાથમાં હાથ આપી પછી સુરતદ થઇ ફરી જાય છે, તેના વિષે અલ્લાહના કલામમાં ધણી મઝીમત છે. ઇક્રાર કરી પછી ફરી જવું એ મહા પાપીતું કામ છે. હંમેશાં ઇમાનદાર મોમન એવા ઇમામે ઝમાનથી ફરી જનારાઓને કુરીઓની ઉપમા આપે છે; જેમ જનાય અમીરલ મોમનીન હ. અલી, હ. હસન, હ. ઇમામ હુસેનથી કુફાવાળા ફરી ગયા, પોતાનો દીન ઇમામ ગુમાવી બેઠા, હંમેશા માટે અલ્લાહ પાકની લા'નતના અધિકારી થયા. અલ્લાહ પાક બચાવે દરેક મોમન મુઘલમાનને એવા ખખીસ ખ્યાલથી જે જમાનાના ઇમામ સાથે જોયત કર્યા પછી પોતાનું ઇમાન ફેરવી ખેંધમાન બને છે પીર સદરદીન સાહેબ ફર્માવે છે :

જનમજ ખોએઓ મુરખ પાપીએ,
જેણે છોડી ઇમામની બાંએ.

જનાબ હઝરત ઇમામ હુસેન અ. કુરીઆના પત્રો આવવાથી મક્કાથી રવાના થઇ ઇરાક તરફ જવા લાગ્યા ત્યારે કુફાનો ગવર્નર જે અબ્દુલ્લાહ ક્રિયાહ હતો તેણે કુરીઆને ધમકાવી, ડરાવી, લાલચો આપી મુરતદ કરી નાંખ્યા ! ઉમર સાંઠ જેવો ઉચ્ચ ખાનદાનની અમાનતદાર માણસ પણ રએની ગવર્નરીની લાલચે ઇમાન ગુમાવી બેઠો !

પીર શાન શરીફમાં ફર્માવે છે :

આશાહુદુનીયા કારણુ દીન ગુમાવે,
મુરખ ન થેતે લોકલ;
સરગ તજ્જા તો મેવા ગુમાવે;
ગુમાવે અમારો દીદાર.

તેહકીક (ખરેખર) દુનિયા ખાતર દીન ઇમાન વેચનારા હંમેશાં હતા અને આજે પણ છે, જેઓ ખુદાઇ નિયામતો ઉપર એતપ્પાર નથી કરતા, ઇમામ જેવી વસ્તુ નથી સમજતા. તેઓ વખતોવખત ઇમામે ઝમાનથી ફરી જઇ તેઓની નિંદા કરે છે, તેઓનો સામનો કરે છે, તેઓને મિટાવવાની પૈરવી કરે છે. એવા યઝીદીયાના સંગાથી હંમેશાં હતા અને હમણા પણ એવા યઝીદીયાઓ મૌજુદ છે.

મોલાના શાહ અબ્દુલ સતીફ ફર્માવે છે:

છની જેડો કાલ અલીઅજે આલાદસાં,
હએ તીનીજ હાલ જે કે જમાયતી યઝીદજા.

જેઓ અલીની ઔલાદ સાથે આગળ લડ્યા છે તેઓના હાલ બૂડા થશે. એવી યઝીદની જમાઅત ઇમામોનો સામનો કરી જહન્નમ તરફ ગઇ, પરંતુ બીજા એતમાં ફર્માવે છે કે:

છની જેડો અજ અલીઅજે આલાદસાં,
બહે તીનીજે અજ જે કે જમાયતી યઝીદજા.

અરે, આજે પણ તે યઝીદી જમાઅત અલી અ. ની ઔલાદ સાથે લડી રહી છે (આજે પણ તે ઝમાનાના ઇમામની દુશ્મની કરી રહી છે) ઓ સતીફ ! તું તેરી જમાઅતથી ડરીને દુર ભાગ કે જે યઝીદીઓ જેવી ખસલત રાખે છે.

પ્યારા મિત્રો ! ઝમ્માંનો ઇમામ ઝહેર હાઝર છે તો યઝીદીઓ
ખારજીઓ તેના ધરના દુશ્મન પશુ જરૂર હોવા જોઈએ.

જ્યારે કુરીઓના ધણા કાગળો આવ્યા ત્યારે હ. ઇમામ હુસેન અ.
ઇરાક તરફ રવાના થયા. આ ખબર પિસર ઝિયાદને પડતાં તેણે જનાબ
હુર (રઝી)ને બે હજાર સવારની સરદારી આપી ઇમામ હુસેન અ. નો
રસ્તો રોકી આપને ગિરફતાર કરવા રવાના કર્યો. હુર જંગલને રસ્તે પડી
ચુક્યો. રસ્તામાં પાણી ન મળવાથી બધા માણસો મરવા લાગ્યા, અને
ઘોડા ઉપરથી જમીન ઉપર પડવા લાગ્યા. સામેથી ઇમામ હુસેન અ. નો
કાફલો પશુ આવી પહોંચ્યો.

ઇમામ અ. મે જોઇ લીધું કે બધા તરસથી મરે છે. બે હજાર
માણસના જન જય છે, ત્યારે ઇમામ અ. તો સખી કરીમ રહેમતુલીલ
આલમીન હોય છે, આપે હઝરત અબ્બાસ અલી અ. ને ફર્માવું કે એ
લોકોને પાણી પિવડાવો ! પછી પાણી પી જ્યારે હુરનું લશ્કર હુશીયાર
થયું, ત્યારે આપે ફર્માવું કે તારું નામ શું છે ? હુર અરજ કરવા લાગ્યો
કે મારું નામ હુર છે, હું અબ્દુલ્લા ઝિયાદ તરફથી આપને ગિરફતાર કરવા
આવ્યો છું. આ સાંજળી હ. ઇમામ હુસેન અ. ગુસ્સામાં આવી ગયા.
ફરમાવું.

સિખ્તે નખીકો આ ગયા એક ખારગી જલાલ,
ઝહરાકે લાલકા હુવા ચહેરા તમામ લાલ;
ફરમાયા રોકનેકા મેરે ગર કરે ખ્યાલ,
વહલાહ તેરી ઝાર તેરે લશકરકી કયા મળલ;

મુજહકો નહીં કયુલ હુયહાં ખયમાગાહ હુય,
દેખુ તો કોન આજ મેરા સદે રાહ હુય.

અય હુર ! તારા લશ્કરની શું મળલ કે મારો રસ્તો રોકી શકે ?
મારે અહીં નથી રહેવું, મને જ્યાં મરજી પડશે ત્યાં જઈશ. મેં તારા
ઉપર અહેસાન કર્યો તેનો આ ઇવજ ? અય હુર ! તું મારા રસ્તામાંથી હડી
જા ! તારામાં એટલી શક્તિ નથી કે કયામતનો આઝાબ ભોગવી શકે.

હુર ઇમામના શબ્દો સાંજળી પડી ગયો. ઇમામ અ. ને અરજ કરી
કે યા મૌલા, હમણા આપ અહીં રહી જાઓ, પછી રાતની વખતે જ્યાં
ગમે ત્યાં જાઓ. જો જહેરમાં હમણા આપને હું નહીં રોકીશ તો મારા
માથે મુસિબત આવી પડશે.

હ. ઇમામ હુસેન અ. ધણા રાજ થયા અને હુરને દુવા કરી:
આજાહ હથ તું ઇંસ લિયે હુર તેરા નામ હથ,
વલ્લાહ ! તુજપે આતિશે હોઝખ હરામ હથ !

હુર, ઇમામ અ. ની દુવાથી ધણો રાજ થયો.

પછી હઝરત ઇમામ હુસેન અ. કરબલા પહોંચ્યા. ઉમર સા'દની સરદારી નીચે હળશો કુપ્રીઓ ઇમામની સામે જગ કરવા બેગા થયા, તેમાં હુર (રઝી.) પથુ શામીલ હતા જ્યારે મેહરમની દશમી રાત થઇ ત્યારે હુર (રઝી.)ને સ્વપ્નમાં તેના બાપ તરફથી બથારત થઇ:

કિસ કૈમપે થા હુકમ તુજે તેગઝનીકા ?
બાઇસ જો હુવા તેરી ગરીબુલ વાનીકા !

અથ ફરઝંદ ! આજે તું હાકમની તરફથી ઝડવા માટે મુસાફરીમાં નીકળ્યો છે તે કોની સાથે સામનો કરવાનો વિચાર રાખ્યો છે ? ત્યારે હુરે જવાબ આપ્યો:

તખ મંયને ચેહ કી અઝં કે અય વાલિદે ઝીમહ,
આયા થા કે રોકું પિસરે ફાતેમાકી રાહ;
ચેહ સુનતેહી બાબાપે હુવા સદમએ જાંકાહ,
મુંહ પિટ લિયા હાથોસે ઝૈરે સીનેસેકી આહ;
રો કર કહા, બેઝાર હુમ રહ નબીકી,
તુને પિસરે ફાતેમાસે બેઅદબી કી.

હું વઝીરની તરફથી હ. ઇમામ હુસેન અ. નો રસ્તો રોકવા ગયો હતો. આ વાત સાંભળી મારો બાપ રોવા લાગ્યો અને ખેતાનું માથું કુટવા લાગ્યો અને મને કહ્યું કે ઓ છોકરા ! તારાથી રસુલ સ. ની રૂઢ નારાઝ થઇ કે જન્નતે ખાતુનનાં ફરઝંદ સાથે તે બેઅદબી કરી.

કયું તુને પકડ લી થી રીકાબે રાહે ઝીમહ,
પાંચોં સે ન કયું હાથ તેરે કતઅ હુએ આહ.

અથ ફરઝંદ ! તને શરમ ન આરી કે તેં બેઅદબી સાથે હ. ઇમામ હુસેન અ. ના ઘોડાની રકાબ પકડી : અરે, તારા હાથ તેજ ધડીએ થા માટે તુડીને જમીન ઉપર ન પડયા !

કયા ; રૂઝવણીએ ફરજતે અલીસે નહીં આગ્રહ.
 કિલવતે નથી નુરે ખુદા હુજૂતે અલ્લાહ !
 હાલીએ જહાં કિબ્લોએ દીં અયદે ઝીઆદ,
 બે સહયે ઉનકી નહીં, કાફર હય વોહ ગુમરાહ;

યેહ અરમે ખુદા ગોસે ખુદા; રસ્તે ખુદા હય !!!
 ફરઆં ન ધન્સે ન ચેહ ફરઆંસે ખુદા હય !

અય ફરજતે ! તું હ. ઇમામ હુસેન અ. ના રૂઝવણી બેખબર છે, તેની શાન મુબારકની તને ખબર નથી. ઇમામે ઝમાન હ. અલી અ. નો તે જીવંત છે, રસુલ સ નો જીવરઃ અલ્લાહ પાકનું નુર મુબારકઃ અલ્લાહ પાકની હુજૂત છે ! તે જગતનો હાદી અને કિબ્લો છે (જેના તરફ સિદ્દો કરવો વાજબ છે.) જે તેના રસ્તા ઉપર નથી તે ગુમરાહ અને કાફર છે. હ. ઇમામ હુસેન અ. ખુદાની આંખ છે ખુદાના કાન છે. ખુદાના હાથ છે. તેનાથી કુરાન નોખું નથી. તે કુરાનથી શામીલ છે.

સુખ્હાન અલ્લાહ ! ઇમામે ઝમાનની શાન મુબારક એ એકજ પાઠમાં મોલાના કબીર સાહેબ ધણી અહીં રીતે જ્યાન કરી ગયા છે. જ્યાં સુધી ઇમામે ઝમાનને ઉપરની સિકાત (યુલુ)થી ઇન્સાન નથી ઓળખતો ત્યાં સુધી તે ઇમાનદાર થઈ નથી શકતો, તેનું ઇમાન કમ નહીં રહે. જ્યારે ઇમામની જીસમાની વાતો મુકી નુરાનીયતની માઅરફત મેળવે છે ત્યારે તે શબ્દસ કમીલ થાય છે, યાને અલ્લાહ પાક ઇમામે ઝમાનની આખોથી માલુસોના આમાલ જુએ છે અને તેના કાનોથી તે પોતાના બંદાઓની ફરીયાદ સાલજે છે. ઇમામના હાથોથી પોતાના બંદાઓને રીઝક આપે છે. કુરાન ઇમામની સાથે; ઇમામ કુરાનની સાથેનો હકીકી મતલબ એ છે કે ઇમામનું ફરમાન તે અલ્લાહ પાકનું ફરમાન છે.

અના ફરઆને નાતિક હાઝા ફરઆને સામિત,
 ફરઆં ચે સામિત હય ફરઆં અલી હય.

આ અમીરલ મોમનીન હ. અલી અ. નો કલામ છે કે “હું બોલનાર-
 બોલતો કુરાન છું. આ લખેલ કિતાબ છે.”

તેહકીક આવો અકીદો દરેક મોમન મુસલમાનનો પોતાના ઇમામના ઇમામ માટે હોવો જોઈએ. જે કોઈ આવી ઇમાનદારી પોતાના ઇમામ માટે

નથી રાખતો પછી તે કદી પણ પોતાનો ઇમાન સલામત નથી રાખી શકતો. તેના માટે જહાનનમની આગ શિવાય બીજો કયાંય જગ્યા નથી.

પછી દુર (૨૩ી) નો બાપ કહેવા લાગ્યો કે “અય ફરજંદ! તારી પેદાશનો નવિસ્તો (લંબાણ) તારા બાબુમાં બાંધેલો છે તે બાંધી વાકેફ થા અને આ કાફરોની ફેઝેમથી નીકળે અને ઇમાનની જગમ જૈયત કર. તેના ઉપરથી તારી જાન કુરબાન કર! અય ફરજંદ! તારું નામ અમર કર જેથી કયામત સુધી તારું નામ ફિદાઇઓમાં કાયમ રહે.”

વહેલાહુ! કે જો ઇનકી મોહબ્બતમે મરેબા,
સુજરીમ હો તો ખાલિક ન અકાબ ઉલેયે કરેગા.

ખુદાની સોબંદ, જે માણસ ઇમાને ઇમાનની મોહબ્બતમાં મરે છે તે અગર ગુનેહગાર પણ હશે તોય અદલાફ પાક તેને સજા નહીં કરે. ઇમાને ઇમાનની મોહબ્બત તેના ગુનાહને બાળીને ખાક કરી નાખે છે.

દુર (૨૩ી) નિદ્રામાંથી જાગૃત થયા. તેની આંખોમાં આંસુ આવી ગયા, અને તે પોતાની કરેલી ભુલ માટે પસ્તાવો કરવા લાગ્યા કે વા ખલાહી! મારો એવો ગુનાહ છે જે બખ્શ થવા યોગ્ય નથી, મેંજ ઇમાને ઇમાનનો રસ્તો રોકી તેને આવી હાજતમાં લાવી મુક્યા, ઓ ખુદા! મારું શું થશે! હું આ આજાબથી કેમ બચીશ?

દુર (૨૩ી) પોતાની સામે ગુનાહોનો પહાડ જોવા લાગ્યા, અને પોતાના દિલને કિટકારવા લાગ્યા કે મારો ગુનાહ સાધારણ ગુનાહ નથી. ઇમાને ઇમાન પોતાની ખતા બખ્શ કરશે કે નહીં એવું વિચારમાં તે પાછો સુષ્ટ ગયો. ફરીથી તેને સ્વપ્નામાં તેનો બાપ આવ્યો અને તેને સંજોધી કહેવા લાગ્યો:

કયું કરંતા હય? જા ઝાતે કુરેશ અહેલે સખા હય,
જો આહે સો દે, માલેકે સરકારે ખુદા હય.
કયા તેરે ગુનાહ શાહકી બખશિશસે શિવા હય?
તું બાંધ તો લે હાથ કે વોહ ઉકરે કુશા હય!

એક રાજો નિયાઝ ઉતકો કદીમાના હય રખસે,
બખશી ગઈ આદમકી ખતા ઉતકે સખબસે.

અય ફરજંદ! તું શા માટે ડરે છે? શા માટે નાહીમીદ થાય છે? આજે જેલ પાસે જઈને અમારો અમારો દરવાજો જે જે ગમે તેવા અમારો

અપ્પા કરી મમે તે અદનાને આંલા દરજ્જે ધનાયત કરે છે. તે સારી ખુદાઇનો માલિક છે ! શું તારો ગુનાહ એવો છે કે જે ઇમામ અપ્પા નથી કરી શકતો ? અરે, તારા ખરા હૃદયથી તોખાહ કરી, પચાતાપ કરી, હાથ આંધી તેની પાસે જા. તે કરીમો સખી તારા હાથ ખોલી ગુનાહ અપ્પા કરી હમેશની આઝાદગી આપશે ! જેણે આદમ અ. ના ગુનાહ અપ્પા કરાવ્યા તે એજ નુરે ઇશાહી છે.

જનાબ પીર સદરદીન પણ એવીજ દિશાયત કરે છે કે જે માણસ દિલોજનનથી ઇમામે ઝમાનના કદમ ઉપર પડે છે, દિલ ચકી તોખાહ કરે છે તો તેના ગુનાહ માફ થઈ જાય છે :

જમ પડો સતગુરુજીકે ચરણે,
જો ખનમાં પાર ઉતારે રે...

હુર (૨ઝી) પાછો જગૃત થયો. મુબુહાસવાર)ની ઇખાદત કર્યા પછી દરેક જવાન પોતાના હથીયારથી સજ્જ થવા લાગ્યા. હુર પણ પોતાના ઘોડા ઉપર સજ્જ થઇને સવાર થયો. પરંતુ તેનું આખું અંગ થરથર કંપવું હતું, અને દિલમાં ઇમામે ઝમાનની મોહબ્બત પેરશ થઇ ચુકી હતી. તેના રોમેરોઝમાં ફિદાઇ થવાનો જોશ ઉછળા મારતો હતો.

એક તરફ દુનિયાનાં અસખ્ય માલ મિલકત, ખાગ, બગીચા, ઘર બાર બરબાદ થવાના હતા. પરંતુ ધરકે હુકીકી આગળ ઇશકે મળઝી કોઇ ખિસાતમાં નથી. હુરખાની કર્ચો શિવાય કુંજે કફસ(દેહપિંજર)માંથી છુટવું અશક્ય છે. હુરે પોતાના દિલ સાથે મજબુત નિશ્ચય કરી લીધો હતો કે : માંગ માલા, મારા ખ્યારા આદા ઉપરથી સઘળી વસ્તુઓ હુરખાન કરીશ ! મારી જાન પણ સદેકે કરીશ !!

કોઇ માણસે પુછ્યું : અય હુર ! આજે તું શા માટે થરથર કપિ છે ? સામેવાળાઓ ત્રણ દિવસના બુખ્યા પિયાસા છે. તેઓમાં લડવાની તાકાત નથી. તું તો મોટો બહાદુર છો. ત્યારે હુરે જવાબ આપ્યો : અય શખ્સ ! હું ડરું છું એ વાતથી કે ઇમાને ઇમામ હ. હુસેન અ. ની સામે હથીયાર કાઢવું એ સીધો જહન્નમમાં જવાનો સોદો છે, તેથી ડરું છું કે તેઓના વિરોધ મુકી એ ઇમામે ઝમાનની તાબેદારીમાં જઇ જતતોના હકદાર થાઉં.

તે શખ્સ હુરની આંખો નિચિત્ર વલણ અને વાતો સાંભળી સીધો ઉમર સાંદની પાસે ગયો અને તેને હુરની રીતભાતથી વાકેફ કર્યો, ઉપરાંત

કહ્યું કે જો આપણા લશ્કરમાં આવી અંધાધુંધી ચાલી તો ફતેહ થવી મુશ્કેલી છે, ઉલટું આપણું લશ્કર આપસમાં લડી મરશે.

ઉમર સાહેબ આ હકિકત સાંભળી ગુસ્સાથી લાલ થઇ ગયો. તરત માણસને મોકલી દુરને પોતાની પાસે બોલાવી મંગાવ્યો અને પહેલે મીઠી ઝખાનથી કહેવા લાગ્યો કે અય દુર! તારી ફેઝ ક્યાં છે? આપણી ફેઝમાંથી પહેલે જંગ માટે કોણ જશે? તું જેમ સલાહ આપે તેમ કરીએ દુર તો જેમ તેની સામે આવ્યો તેમ રવાજમાં જ ઉભો હતો. તે પલીદને તેણે સલામ પણ ન કરી. ઉમરના આ સવાલથી દુરે જવાબ આપ્યો.

હુનિયામે જોર અપના હય એર અપના હાથ હય,
મય હું કિસી તરફ ન કોઇ મેરે સાથ હય.

કે મને કોઇની ખબર નથી. નથી હું કોઇ ફેઝનો સરદાર. હું મારા પોતાના બાહુબળ ઉપર મુસ્તાક છું. બીજાઓની સાથે મને શી પંચાત!

ત્યારે પલીદ ઉમર સાહેબ દુર (રઝી) ને ધમકીયુક્ત કહેવા લાગ્યો કે તું તારા મનમાં શું સમજે છે? ઓ દુર! તારી ઇજ્જત આપરનો બ્યાલ કર! અગર તું ઇમામ હુસેન (અ.)ની સાથે થઇશ તો પાછળથી તને કેટલું તુકસાન થશે?

હાકીમકે હુકમસે કોઇ હો મુનહરિફ અગર,
કતઇ થેહ હુકમ હય કે બુદા કર બદનસે સર.
મુજરિમ હય બથેગા જો ઇધરસે કોઇ ઉધર,
બચે અસીર હોયગે તારાજ હોગા ઘર.

હાકીમ હું મંચ સઝાકા મુજહે અખતીયાર હય,
દુર હય, બેડીયાં હય, અસીરી હય, દાર હય.

અગર કોઇ માણસ યઝીદના લશ્કરને મુકીને ઇમામની તરફ જશે તો તેનું માથું કાપી નાખવામાં આવશે, તેના બાલ્યવચ્ચાં કંદ કરવામાં આવશે. હું હાકમના તરફથી હાકમ છું હું ગમે તેને સજા કરી શકું છું.

અય દુર! તું તારી ધ્યાનને જો! ઇમામ હુસેનની પાસે શું છે? ને પોતે લાચાર બેસરો સામાન છે. તું તેના તરફ જશે એમાં તને શું હાંસિલ થવાનું છે? તું દાના થઇ નાદાન કેમ થાય છે? તારી સમજ-અકિલ કેમ બરબાદ થઇ ગઇ છે? કે તું પોતાના નફા તુકસાનને નથી સમજતો! મારે કહ્યું માન અને ઇમામની તરફ ન જા.

ઉમર સાંદની ધમકી આપકે ખુદ મહાન દિવાળ ઉપર ફેંકી
અસર કરી ન શકી. જેના હૃદયમાં તુરે પ્રમાન પ્રગટ થાય છે તે દુનિયાના
સુખેને લાત મારે છે.

સતગુરુ કહેરે શ્રદ્ધા ધર પ્રમાન પ્રગટીયા
તીસે ગફલત હોવે દુર
તીયાં આપેના ક્રિયા કરે
છયાં સતગુરુ કેરા તુર રે

હુરે (રમી) તે મરદુદને જવાબ આપ્યો કે ખુદનો ખોદ કર. જે રસુલ
સ. ઉપર તું કલમો પડે છે તેનાજ તુરે નઝરની દુશમની રાખે છે !
તેને મિટાવવા પ્રયત્ન કરે છે ?

જો અપને ધરમે આયે ઉસે ઠેલતે નહીં
મહેમાનકે ગલે પે છુરી ફેરતે નહીં

જો સાંદના દિકરા ! શરમ કર. તેજ પ્રમાને ઝમનને પત્ર લખી
ધરાકમાં બોલાવ્યા ત્યારે હવે તેમના ગળા ઉપર છુરી ફેરવવી એ કુદર
છે કે નહીં ? તોખાહ કર, એ રએની લલચને મુકી દે. પ્રમાને
ઝમાનને સતાવનારની કોઇપણ મુસાદ ખુદ પુરી નથી કરતો. ચાલ મારી
સાથે ચાલ. આપણે અને જણ ત્યાં ચાલી તોખાહ કરી લઇયે.

લાલચ ન કરે હુકુમતે, રએકી ખુદાસે રર
કાઅબેકો હાકે કોઈ બનાતા હય અપના ધર

અરે લાલચી, તારી બુઢી લાલચને મુક. ખુદનો ખોદ રાખ. કાઅબ-
તુલ્લાહને તોડી પોતાનો ધર બનાવવા નીકળ્યો છે એ કયા દિઆમે ?

દુનિયામે કયા અબર કે રહેં યા ન તું રહેં,
વોહ કામ કરકે જા કે સદા આબરુ રહેં.

જો ઉમર ! દુનિયા કેટલા દિવસ રહેશે ? માલ, મિલકત, બાદશાહી
કેટલા દિવસ રહેશે ? તું એવું કામ ન કરકે પાછળથી બદનામી થાય, બદકે
એવું નેક કામ કર કે જેમાં તારું નામ આબરુની સાથે કાયમ રહે, તું અને
મારાં ધરઆર બરબાદ થવાની ધમકી આપે છે. જો દુશમને ખુદા ! મેં
સર્વે ચીજો મારા મોલા ઉપરથી કુરબાન કરી છે. એ નાચીઝ માલ મીલકત
બાલબચ્ચા થોડા દિવસ પછી તે બરબાદ થવાનાજ છે, તો પ્રમાનની

ઉપરથી કુરબાન કરવાનું બહેતર છે. કાલે નહીં તો આજે જાંબી. મેં દુનિયાની મોહબ્બતને ભાત મારી છે. તારી ધમકીથી હમામના દિવાઈ નથી કરવાના.

ઓ હેમાન ! ખબરદાર, અગર માસ માથુકની નિંદા ગીબત માસ રખર કરીશ યા હમામે હમાનતું નામ બેઅદબી સાથે લખશ તો તારી અબાન કાપી લખશ. તારી નસીહત મારા નફસને રાજી કરનાર છે પરંતુ મારા આત્માને અધોગતિના રસ્તે ચડાવનાર છે.

ઉઠ્યા ખરાબ હોતા હૃય ફેળે સિતમ કે સાથ,
હૃય સર મેરા રાહે દોઝહાં કે કદમ કે સાથ,
હુરમત હૃય અબ અયાલકી એહલે હરમ કે સાથ,
અંચ હુઅમે લી હુગા હમામે ઉમમ કે સાથ !

હુરેગા રૂહસે લી ન મદફન હમામકા—
કુદેગી મેરી ખાક લી હામન હુસએનકા!!

અરે, તાગ લશકરમાં આમીજ રહેવાથી સારી આગેબત ખરાબ થાય છે. મારું માથું કુસેન (અ.) ના દંદમે ઉપર રહેશે; મારી અયાલ (કુડુંબ) કુસેન અ.ની અયાલ સાથે છે. આ દુનિયામાં તો હમામની સાથે છું, પણ હુઅમે પણ તેનીજ સાથે રહીશ. મરી ગયા પછી મારી રૂહ તે હમામની તલબગાર રહેશે, અને શરીરની ખાક પણ તેનેજ શાષતી ફરશે !

હમર સાદતી સામે પુરી હિન્મતથી વાતો કરી હુર (રઝી) પોતાના ઘોડાને દોડાવી ચલતાની લશકરમાંથી નીકળી હમામ અ. ની તરફ ગયા, તેની પાછળ તેનો દિકરો અને બાપ તથા એક ગુલામ પણ ગયા.

જનાબ મોલાના સુલતાન મહમદશાહ હમામે હમાનતું ફરમાન મુખ્યરક છે કે હન્સાન એક દિવસમાં ટેટલીક વખત કાફર અને ટેટલીક વખત મોમીન થાય છે. એક માણસને ફરમાવું કે જો તું કાલે મરી જાત તો કાફરોમાં આમીજ થાત.

હુર (રઝી)નો પણ એજ હાલ હતો. તે ફરમોનાની સાથે આવ્યો હમામની રામે જંગ કરવા, પણ વાહરે કિસમત ! વાહરે નસીબ ! ખરેખર પીર સદરદીન અ. મે ગીનાનમાં સરસ દાખલો આપ્યો છે :

છરે વીરા ફેટલા કળમાંએ માનવી,
તેટલા જો વેરી થાએ.

જીસકે કરમમાંએ બીહશત લિખીયા,
સો કહી ના દોઝમે જાએ.

મુખદાન અલ્લાહ ! રાતે દુર કાફર હતો, અજો મોખન છે ! હમણું
દોઝખને મૂકી જન્નત તરફ જઈ રહ્યો છે.

થેહ શાહે વિદાયતકી હિદાયતકા અસર હય,
દુર રાતકો યુમરાહ થા ઇસ વખત ખીઝર હય !

ઇમામે ઝમાનની હિદાયતની અસર તો જુવે ! કે દુર રાતે તો યુમરાહ
(વિપત્તી) હતો, પરંતુ હમણા ખીઝર અ.ના રૂબાને પહોંચ્યો છે. પોતે તો સડક
માથે આવી રહ્યો છે અને સાથે બીજાઓને હિદાયત કરે છે. ઇમામે ઝમાનની
હિદાયત તો સઘળી ખુદાની ખલકત માટે યકસા (એક સમાન) હોય છે, જેમકે
વરસાદ તો આસમાની રહેમત સઘળી જમીન ઉપર પડે છે, પરંતુ અખીસ જમીનને
તે વરસાદથી કંઈ પણ લાભ નથી પહોંચતો, તેવી રીતે જે નાપાક દિલો-
વાળા અખીસી ખ્યાલ રાખે છે તેઓને ઇમામે ઝમાનનો અમૃતરૂપી બોધ
અસર નથી કરતો.

દુર, ઇમામ અ.ને તુરાનીયતથી ઓળખવા લાગ્યો. તેણે ઇશકે હકીકીની
મંઝીલ અખત્યાર કરી, જેથી થોડા વખતમાં તે અદનામાંથી આજ્ઞા થયો.

હકે પુરતપે જખત ઓજપે ઇકબાલ કુમક પર,
સર શાહકી તસલીમમે આર પાંઉ ફલક પર.

ન્યારે દુર (રજી.) દુશ્મનોની ફોજમાંથી બહાર નીકળ્યો, ત્યારે
હઝરત ઇમામ હુસેન અ. ધણી ખુશી થયા અને કર્માબુઝ:

શખીર પુકારે મેરા યાવર નીકલ આયા,
ઝુલમાતકો તય કરકે સિંદર નીકલ આયા !

મારો મદદગાર નીકળી આવ્યો ! જેમ સિંકંદર ઝુલમાતના અધારા-
માંથી નીકળી રોશનીમાં આવ્યો તેહકીક, દુનિયાના સુખ, ખાલખચ્ચા,
કુદુબ કબીલે, એ એક ઝુલમાત અધારો છે. તે અધારામાંથી રોશનીમાં
આવવું કંઈ જેવી તેરી વાત નથી. તે ખરા મરદ બચ્ચા, ગાઝી દિલેરતુ
કામ છે. આવા અધારામાંથી બહાર નીકળનાર તેહકીક મહાન 'ફિદાઈઓ' છે.

જ્યારે દુર અને તેના સાથી ઇમામ હુસેન અ. ના લશ્કરની નઝદીક
ગયા, ત્યારે થોડા માથેથી નીચે ઉતર્યા દુરે પોતાની પાધડી ઉતારી માથું
નાથું કર્યું અને તે પાધડીથી પોતાના હાથ બાંધી ધણી ગીરીયાઝરીની

સાથે રોવા લાગ્યો અને અરઝ કરી કે યા ઇમામે ઝમાન ! આ તારો અદના ગુલામ ગુનાહ કરી તારી દરબારમાં આવ્યો છે.

કિસ્તી તેરે મુજરિમકી તખાહીમે પડી હય,
અય તુરે ગરીબાં ! થેહ હિમાયતકી લડી હય.

મારી હોડી તુફાનમાં સપડાઇ છે, તખાહીમાં પડી ગઇ છે. અય તુરે ખુદા ! ગરીબોના બેભી તું અમો ગુનાહગારોની હિમાયત કર.

મશહુરે દો આલમ હય તેરી હિમ્મતે આલી,
સાયલ તેરે ધરસે કોઇ જતા નહીં ખાલી,
સર પર હય ગુનાહોંકી બલા ચર્ખને ડાલી,
તોખાહ કે લિચે આયા હું અય ખદકે વાલી.

અનસાર નહીં, કોમ કબીલા નહીં રખતા,
મ'ય તેરે સિવા ઓર વસીલા નહીં રખતા.

યા ઇમામે ઝમા ! દુશમનને બખશી આપવું એ તો તારું કામ છે. તારે દ્રાઘી કોઇ સવાલી પાછો નથી ફર્યો. હું ગુનાહોના બોજથી દબાઇ જાઉં છું. અય આખી ખલકતના વારસ વસીલા ! તારા ઘર ઉપર તોખાહ કરવા આવ્યો છું, મારી હિમાયતમાં દોસ્ત નથી : કોમ નથી, મારો કબીલો નથી, મારો વસીલો છે તો તું જ છે, મારો મદદ તું જ કરશે. જેનો દુનિયામાં કોઇ નથી તેનો તું જ છે !

યા મૈદા ! હું તે પાપી જન્માન છું, જેણે તારો રસ્તો ખંધ કર્યો. મેં બેહુરમતી કરી તારા ઘોડાની લગામ પકડી. ખુદાની કસમ ! જો તું મને સંગસાર કરી મરાતી નાખે તોપણ વાજખીજ છે. હું એ સજાને લાયક છું. અગર તું બખશી આપશે તો જન્મતમાં જઇશ, અગર જો મારા ગુનાહ ન બક્ષ્યા તો તેહકીક હું દોઝખમાં જઇશ.

મારા ગુનાહ કયાં લઇ જાઉં, પ્યારા માલિક ! ખીજે કોઇ નથી જો અને પાક કરી શકે. એ તો તું જ એક છે, જેનામાં શકિત છે માફ કરવાની.

જનાબ હઝરત ઇમામે હુસેન અ. મેં જ્યારે હુરની ફરીયાદ સંભળી ત્યારે હઝરત અબ્બાસ અલમદાર અને અલી અકબરને રવાના કરી ફર્માવ્યું કે જાઓ ઇઝઝતની સાથે હુરને લઇ આવો.

તે બન્ને જણુ હુરની પાસે આવ્યા અને તેને દિશાસો આપવા લાગ્યા હઝરત અબ્બાસઅલી અ. મેં ફર્માવ્યું :

અબાસને ફરમાયા કે અય હુરે વફાદાર,
તું ઉનકે કરમસે અલી વાકિફ નહીં જાનહાર.
અદલાહકી સરકારકે હુય માલિકી મુખતવાર,
બખ્શા હય અલી તુજહસે અગર સો હો
ગુનાહગાર !

મુમકિન નહિ કે વોહ દોસ્તોંકો ગમનાક કરેજ,
કમલરમે ગુનાહોસે તુજહે પાક કરેજ.

અય હુર ! તને હજી સુધી ઇમામ અ. ની કરમ બખ્શીશની
બખર નથી. સારી ખુદાઇનો ઇમામે ઝમાન માલિક અને ખુદ મુખત્યાર
છે. અરે, તારા સેફડો ગુનાહો હોય તો ઇમામ અ. એક જ ન વારમાં
તને પોકા કરી નાખશે તારા ગુનાહ બળી ખાક થઇ જશે.

પછી હુર ઇમામ અ. ની હુજુરમાં આબો.

શાહ અબ્દ બતીફ, હુસેની રામઝા આવી રીતે વખુન કરે છે.

હુર હલી આએઆ માંજ મહાનું,
અલીધે ઇમામ અગીયું કંઈ સર દુઝાનું,
તેહી સીરસમાનું સેગાઠ મથાઇગારીયાં.

હુર, ઇમામ અ. ના કદમ ઉપર પડ્યો અને અરઝ કરી કે મા મોલા !
મારૂં માથું તારા કદમ ઉપર કુરબાન કરીશ.

ખીજો સાચર કહે છે :

ઝરફી જો ગઈ રંગે સુખરે આ ગયા મુંહ પર,
નાલેન પર સર રખતેહી નુર આ ગયા મુંહ પર.

જ્યારે હુર વફાદારનું માથું ઇમામ અ. ના જોડા ઉપર નમ્યું, ત્યારે
તેના મોઢા ઉપરની પીળાશ ઉડી ગઇ અને મોઢા ઉપર લાલી આવી
ગઇ, અને ચહેરા ઉપર નુર ચમકવા લાગ્યું. દોઝખનો ડર નીકળી ગયો
તેના મનને સંતોષ થયો કે ઇમામની કૃપાથી મારા ગુનાહ ચાલ્યા ગયા.

અદલાહો અકબર ! ઇમામે ઝમાનના હાથ મુઆરકમો શું બરકત છે,
તે ઇમામ કેવો રહીમો કરીમ બખ્શ કરનાર છે, એના હોશની કદર અને
તેના અમુલ્ય ફરમાનનું રહસ્ય ઇમાનવાળોજ જામર્ન. જેઓના દિલ નાપાક
છે, તેઓને ઇમામ અ. નો હાથ અંધવા ફરમાન શું કરી શકે ?

કરત ઇચ્છામ કુસેન જી. મે કુર્માયુ.

શાહને કહા જબ તુને ધર કરૂંદ કિયાથા,
મથનેલી, ખુદાને લી તુજહે બખ્શ દિયાથા.

જબ કુર! જ્યારે તું નેક ધરાદો કરી મારી તરફ આવવા લાગ્યો
ત્યારેજ તારા ગુનાહો મેં જાને ખુદાએ બખ્શ કર્યા છે! કમજા તું
ગુનાહોથી પાક છે.

કુરકા કરે સાકાત પે કામિલ હુવા રતબા,
સલમાનકા, અબ્રીહાકા હાંસિલ હુવા રતબા.

કુરના દિલમાં તુરે ઇમાન પ્રવટ થવાથી, ઇમાનનો હામન પકડવાથી
તને એ મરતબો મળ્યો કે જેમ સુલમાન કાશી જાહેરે મેતમાં દાખલ
થયો ત્યાં જીવરુદ્ધ જી. ની નશાબર થયો.

પછી જનાબ ઇચ્છામ કુસેન જી. ની પાસે કુરે રત્ન માંગી કે ત્યાં
ગોલા! કું કરનલાના મયદાનમાં પહેલે સહીદ થાઉં! મહેરબાની કરી મને
રત્ન આપો તો કું આપના ઉપર કુરમાન થાઉં.

ઇમામ જી. મે રત્ન આપી. કુર (રઝી) મોટી મરદાનગી સાથે
મયદાનમાં આવી કુરમનોના યુદ્ધભાગમાં ઉભો રહ્યો.

સોડેકો વોહ અમકાકે ગયા રનમેં જો એક બાર,
નારા કિયા ાઝીને કે: અય લશકરે કુફરાર!
શાહ મુજહસે મીલે, મંગ શહેવાલાસે મીલા હું,
કતારા થા સો અબ તુરકે દરિયાસે મીલા હું.

કુફરારના ભરકર સામે મુખાલીબ થઇ (સંબોધી) કુર કહેવા લાગ્યા:

હું ઇમામે ઝમાનની સાથે મળી ગયો છું, તે મારી સાથે મળી ગયો
છે. કું એકે કતારા હતો, હમજા તુરના દરિયામાં પડી એક થઇ ગયો છું.
આવો મારી સામે! કું તમેને મારો હાથ દેખાડું, કે ઇમામના દિશાઇ
કેવા હોય છે! સીપાહે આમ કુદામાં જે નહાકુર હોય તે મયદાનમાં આવે.

કુરની આવી તકરીર (અંજાવણ) કાબળી ઉમર બદલખત કહેવા લાગ્યો:
કે અબ કુર! તે ધણું ખેડું કરું. આવી નદનામી કરવી તને લાઝીમ ન
હતી. તું ઇમામની પાસે ગયો તેથી તને શું હાસિલ થયું?

યહાં હોગા તો હમ દોલતે દુનિયા તુજહે દેગે,
પાનીકે બે મોહતાબ હંય વો કિયા તુજહે દેગે ?

બે અમારી પાસે રહીશ તો દોલત, ધન માલ આપીશું. જેની પાસે
પીવા પાણી પશુ નથી તે તને શું આપવાના હતા ?

તોભાહ ! તોભાહ ! ઇમામો, નખીઓ માટે જાવા ખાલ રાખનારા
મહા પાપીઓ આને પશુ છે, જેઓ ઇમામોને દોલત લુટનાર, પૈસા ખાનાર
કહે છે. તે બદબખ્તો ઇમામોના મુરીદોને જોમ સમજાવે છે કે તમારો
ઇમામ તમને શું આપશે ?

ખુદા બચાવે જાવા સચતાનોથી !

કુર (રઝી)એ જવાબ આપ્યો કે અમ પસીદ ! મને શું મળ્યું છે.
તેની તને ખબર નથી.

તું અઝલસે ખાલી હય બે ચેહ બેખબરી હય.
ઇમાનકી દોલત મેરે હામનમેં બરી હય !

ઓ ઉમર ! દુનિયાની દોલત કાલે ફના થઈ જશે, પરંતુ ઇમાનની
દોલત આરા હાથમાં આવી છે તે હંમેશા કાયમ રહેનાર છે. તું સચતાનો
સંભાળી છે તો હું પંજતની છું. હમણા હક બાતલની ખબર પડી જશે.
તું પોતે મયદાનમાં જાવ આપણે બન્ને જણુ બડીએ. બે તું હક ઉપર
છે તો તારી ફતેહ થશે. બે હું હક ઉપર હોષસ તો મારી ફતેહ થશે.

ઉમર સાહે, કુર બહાદુરની ચેમેંજ સાબળી પોતાના મોઢા બરકરમાં
છુપાઈ ગયો અને બરકરને કુકમ આપ્યો કે કુરનું માથું કાપી દેશો.

મગર મહાન ફિદાઈને મારવું એ મહા મુશ્કીલ કામ છે. જે જે
બહાદર સામે આવતા તેઓને કુર ટુકડા કરી નાખતો ! પછી તો સેંકડો
માણસો ઝોફી સાથે તેની ઉપર તુટી પડ્યા, પરંતુ ઇમામનો ફિદાઈ તેઓથી
કરી જામ કે તેના દિલમાં કંપ થાય ? બીલકુલ નહો. ધણા પલીદોને મારી
બહનનમ તરફ રવાના કર્યા.

પછી પલીદોએ હજારો માણસોને ભેગા કરી કુર નામદારને ઘેરી
લીધો, અને તે શેર ગાઝીને ચઢીદ કરી નાખ્યો.

પછી ઇમામ કુસેન બ. તેને રણ મેદાનમાંથી બધા જાળ્યા અને
પુછ્યું કે અમ કુર ! તને શું જોઇયે છે ? કુર અરઝ કરીઃ યા ઇમામે .

ઝમાન ! મારા માલજીવ ! તારી ખુશનુદી અને મારા ક્ષમાદોનો મારી-
ત્યારે પ્રમાણે કર્યાવું : અથ દુર ! તું બાઝાદ છે બાઝાદ.

બાજ ! બાવી મુખારકી કાલણી દુર (રમી) બા કાની કુનિયામાંથી
રવાના થઈ ગયો ! બાજબર્મા વાસીલ થઈ ગયો ! !

સાહ બાજ લતીફ દુરની સહાદત માથે એક ભેત કહે છે :

ઢાઢી રત રતીયાંસ દંધત ડાડે શુલ્લથ,

મેળે મોહમદ મીરજે મર મરકેસ માસ;

તે મુરેખે શાખારા બે મથે પશુ પુરજા થીઝા !

ઢાઢી ભોલીથી બાલ કરી અને દુરવું માથું બપારે નેઝા માથે
અઝાવું ત્યારે તેનાં કાંત કાઢના ઢાજાની માફક ખુશનુરત અને અમકતા
હતા. બપારે કમામતમાં મોહમદ જ. નો મેળો ભરાયો ત્યારે દુરની બનેતા
ખુશ થઈ અને કપર કરશે અને રાજ થશે કે જેના પેટે બાવો સખુત
પેદા થયો, જેણે ઝમાનાના કમામ માથે પોતાનું માથું કુરખાન કયું !
સાહ સાહેબ ફરમાવે છે કે સાહબાજ ! મરહમા ! અથ દુર પહેલવાન ! તું
મેદાનમાં ટુકડા ટુકડા થઈ ગયો પરન્તુ પીઠ ન બતાવી ! !

બાલા વાંચનાર ! બા ભેખ વાંચી તું પશુ પોતાના ઝમાનાના કમામ
ઉપર કુરખાન થવાનું શીખજે. બાકી બાવા શુરવીરોના અહેવાલ વાંચી
બાખમાંથી બાંસુ કારવા કે માથું કટવું, તેનાથ તને કંઈ પશુ હાજિલ
થવાનું નથી, માટે શુરવીરોના અહેવાલ વાંચી તું પોતે શુરવીર થઈ
કમામની તાબેદારી કરવા તૈયાર રહેજે.

હઝરત અખ્યાસ અલમખરદાર.

સખત મરખની મોક્કમ હતી, તે સમયે અમરતાનનું રજુ બળતી
રેતીથી ધમધમી રહ્યું હતું. કુરાત નદીનાં તાપથી ઉકળતા પાણીમાંથી
વરાળો નીકળતી હતી. બજે મરમા મરમ તનુરની શીખો ! ત્યાં કુશની
રજુશુભિમાં હઝરત કમામ દુસેનનો અથમો (તંબુ) ખોડેલો હતો તે પર
નુર વર્ષાવો હતો. એ કશ્શાન્ત કાતિલાસ અસિદ વેદી પર કરબલાનાં સહીદોએ
પોતાની નાડીઓમાં બેઠા હાજમી ભોલીનાં કાનિખ ધર્માં એ કમામની
નેકે બળવનારાઓ હજી જીવતા હતા. ભોય તેમના પગે સુમતી, પોતાની

જાતી પાલટી ને જ્ઞાનંદથી ઉજળતી કે સહના કદમ સુમારક મહારી જાતીયે છે. મહારા દેવાના અરમાન જાળે જાણીમાં વસ્યા છે. જે દોનનાં સાહજનદાઓના દુરાંતી મહેરાઓ ભેષ મંદની તેજસ્વિતા ઝાંખી પડી જતી. મનિનાં જ્ઞાત મહેરામાં મંદ પોતાવું મહો બળભથી વાહજામાં છુપાવી લેતો, જાંધારી નિશામાં તેમનાં જ્યોતિષવ નુરનાં દક્ષિણ કરતા તારજાઓ ધુધરાધ બધ, આજા આજા ચમકતા.

જાળે મહેરાંમ માલની ૭ મી રાતની જાંજ હતી. આકાએ અમાન હજરત ઇમામ હુસેન પોતાની નહાનકદી ટોળી સહિત હજરત અબ્બાસથી મસલેહત કરી રહ્યા છે. ત્રીજી માણુ વઝીરનાં બરકરમાં ચતા તલવારો જાને નેઅજોના અબ્બાસજીટ કાને અચકાવ છે. ત્રીજી કોરે નિદંય કાફરો તરફથી હજરત ઇમામ (અ.) તથા તેમનાં સાથીઓને પાછી બંધ કરવામાં આવે છે.

આવા બારિક ધર્મસંકટ વચ્ચે આકાએ નામદાર મોશાના ઇમામ હુસેન (અ.) પોતાના કુટુંબીઓ જાને સાથીઓને ધીરજ ધરવા સંબોધતા હતા. મરદે મેદાન કાફરોની ચક્રની ચક્ર ગાબર મુળી માફક કાપી નાખનાર, હૈરે કરારનાં બાહીલા ફરજંદ અબ્બાસનો જુરસો તપી રહ્યો હતો. પરંતુ અસલેહત મુજબ પરિણામ બાવવું જોવી આજા ઇમામની છત્તા હતી. જે આજાના જાને કોઈ પણ વ્યક્તિ માથું મારવા તૈયાર હતી નહો. ઇમામનાં ફરમાન મુમારકની જાવેં ઇંતેજરીમાં હતા.

સિપેહસાહાર, માહે અરબ, કોરે મઝનફર હજરત અબ્બાસનાં પવિત્ર હાથોમાં ઇમામે અમાનનો વાવટો ફરકી રહ્યો હતો. બરકરની જમણી આજુ પર “અય્ય હ બિન કિન” જાને કાપી આજુએ “હબીમ ઇબને મઝહિર” જેવા ધર્મ ફિદાઇઓ પોતાના જીવ કુરબાન કરવા તલપી રહ્યા હતા. અવમાની જામે જોઈ નાહનકદી ફોજ ચક્ર સમારી ઇમામ હુસેન (અ.)ના કુકમની રાહ ભેતી ઉભી હતી. કારીશ પોતાનાં કાવાદાવામાં જાને આહીયા ખેદી પોતાની જીવ અમાવવા ખાતર છુપાવવાની કોશિશ કરી રહ્યા હતા.

વચ્ચે મોશાએ મોમીનાં, આકાએ મરીબાં, બંઅરેઝમીં જાસમાં, સેયદુસસહેદા, આમજે જાલે અબ્બા, હજરત ઇમામ હુસેન (અ.)ની રજની રાહ પર સ્થાયી કરવા તૈયારી કરી રહ્યા છે. તલવારોની નેકો કાફરો તરફ વાંકી વળી મધ છે. પરંતુ હજરત ઇમામ હુસેન (અ.) હજરત અબ્બાસ (અ.)ને ફરમાવે છે કે “મને મારા નાના (માતામાહ) ની ઉમ્મત પર દયા

આવે છે માટે એ બિરાદર ! તે યુગરાહોને બધને થીખામણ આપે નેથી કદાચ તેઓ ધારણ કરેલા કુમારને લાગી જઈમાર્ગે પાછા વળે.” હઝરત અબ્બાસે એ ફરમાન બિરોમાન્ય કરી કહ્યું “એ મારા બાકા ! એ મારા માથાના તાબ ! આ બદના સેવકનો દેહ આપની સેવા બખ્તરતા રજુશુભિએ પડે ત્યાં સુધી હું તૈયાર છું” એટલું કહી ઇમામની આજ્ઞાનુસાર ધોડા પર સ્વાર થઈ કાહિરોનાં બરકર સામે તેઓ આવી ઉભા રહ્યા અને ગર્જના કરી કહ્યું કે હે લોકો ! તમે કોના સામા યાવ છે કંઈ વિચાર તમોને છે ? આ મોહીની મુર્તિ હઝરત મુહમ્મદ મુસ્તાફા (સ. અ. સ.) ના આંખોનાં નુર અને નવાજા બાકા હુસેન છે, જેનો તમે કબરો બણો છે. એ ! સામ અને કુફા નિવાસીઓ ! તમે પોતે એ ચારી રીતે બળ્યો છે, કે પરંતુ એ વાત હું ફરીથી તમોને યાદ અપાવી કાઢે આવનારા કયામતનાં દહાડાની બવાબદારીથી મોકળો થાઉં છું. જે બાળે તમોએ તેમણી મહો ફરબુ તો છેલ્લા દહાડે આબની મહારી ચેતવણી તમારા મહોહાતું તાણું બનશે. હે મુજબમાનીનો દાવો કરનારા યુગરાહો ! ઇમામ હુસેન ખુદાનાં નુરનો પ્રકાશ છે. રસુલની વહાલી બેટી હઝરત ફાતેમા ઝોહરાનાં હૃદયનો કટકો છે. અલ્લહુલ્લાહિલ ગાલિબ બધી શેરે ખુદાનું લોકો છે. એ સઘળું સમજ વિચારીને પાછા વળો.

આમળ બાબતે હઝરત અબ્બાસ (અ.) એ બહાબુ કે એ તો બળ્લીતી વાત છે કે ઇમામ હુસેન (અ.) અલ્લાહને ધણા પ્યારા છે. તેઓએ એ કદૈવ ધર્મનો માર્ગ દેખાડ્યો છે, પણ તમોને ધર્મપ્રતા અને સોનેરી શિકાઓનો ચળકાટ તમારી માન્યતામાં અટકાવે છે ? બખિર, અણુ સંધદ, ઝવંદ બિન અકરમ, સુહયલ અને અનસ બિન અબિક, જેઓ તમારી સેનામાં હાજર છે, તેઓને એ માટે પુછો. એનાં કરતાં વિશેષ પુરાવો શો છે ? જે મારા કબરની કાલ્પતાની તમોને ખાત્રી થઈ બળ તો તમે આ યુધ્ધથી હાથ ઉઠાવી શ્યો. નિર્દોષના લોકોથી તમારા પાલવ ખરડાવશો નહીં !

હે કુફા વાસીઓ ! અને સામનાં રહેવાસીઓ ! આ હુસેન કોણનું પણ અંતઃકરણ દુખબું નથી. હઝરત ઇમાનું લંગડલું આજે જીવતું હોત તો ખ્રિસ્તીઓ તેનું જાન બળવતે. હઝરત મુહામ્મદ કોણ વસ્તુ મહુહીઓ ધરાવતા હોત તો તેઓ એને પોતાના નશીનું સ્મરણ ચિન્હ માની વહાલી ગણત ત્યારે તમોને શું થઈ ગયું છે કે રસુલના નવાજાનો કતલ કરવાને એકઠા અળ્યા છો ? એક નિર્દોષનું ખુન કોણ પણ પ્રકારે હલાલ થઈ શકતું નથી.

પ્રમામ દુસેન જાત્યાર સુધી સંજાર વિરહત જીવન માળતા હતા તમેજી તેમને વિવશ કરાવી દેસત્યામ કરાવ્યો. તેઓજી મોકકામાં જાવી સ્કાંત જીવન માળવાનું શરૂ કર્યું તો તમેજી પત્રો પર પત્રો લખી, ખેપીયાઓ મોકકાવી બહોં બોલવાનું આમંત્રણ આપ્યું. તેઓ બહોંયા આવી જાયા તો તમે તમારા વાવડાઓને જીલ્લી તેમનાં બોહીનાં તરસ્યા થઇ ઉભા હો. જે પ્રમામને સંદેશ તમને કહેવો હતો તે હું તમારા સન્મુખ રજુ કરી છુટવો છું. અલ્લાહની દુલ્લખત પુર્ણ થઇ છે. તે કબામતનાં દિવસે અવસ્થ બજાઇ આવશે. હું એટલું બોલી મારા પ્રમામ તરફનો સંદેશ સમાપ્ત કરું છું.

હજરત અબ્બાસનું આ વકતવ્ય સાંભળી બઝીદની સેનામાંથી કોઇએ ઉતાર જાધ્યો નહીં. અરબ સમય વ્યતિત ચલા જાદ શિખર બિન ઝિલ્લ બેશન હજરત અબ્બાસને કહેવા લાગ્યો...હે અબ્બાસ! આજે તું બની ફાતમીઓ માટે જુસ્સાદાર બાધજી આપા રહ્યો છે. પરંતુ તારી શીખા-મણો જમારા હૃદયને પીગળાવી શકનાર નથી. તમારા શરદાર દુસેન (જા.)ને જ્યો બઝીદની “અવખત” ઠરાવ્યા વિના નહીં છોડીએ. અને તારા યોવન પર ફગા આવે છે, કહી એવું ન થાવ કે તારા સખાંધી તારા વિયોગમાં રડી રડી મૃત્યુને બાધીન થાવ. માટે મારું કહ્યું માની લે અને બઝીદની સેનામાં જાવી જા. હું તારા માટે જાલામણુ કરી સેનાપતિનો એધો બાધાવીશ. દુસેનની ઝિતતાને ત્વાગો દેઈ ?

શિખરનાં જાવા ચપ્પડો સાંભળી જુસ્સામાં આવી બઝ, મ્યાનમાંથી તરવાર ખેચતાં હજરત અબ્બાસે કહ્યું-“ઓ બદકાર! તું તું અને સંજારી બાલયો બતાવી મહારા પ્રમામની તાબેદારીથી અને વિમુખ રાખવા છુએ છે ? જ્યાં સુધી મારા ખેપીયામાં પ્રાણમાં હો ત્યાં સુધી હું બઝીદનો પક્ષકાર થવાનો નથી, અને મારા હમને પ્રમાનનાં તરની યુલ્મી છેડનાર નથી. હું મહારા માટે જોજ સુખરૂપ સમજું છું કે માર આપું કમામનાં પાવત ચણેમાં કુરઆન કરી “ફિદાઈ”આનાં ફકરમાં નજર મેળવાવું કુન્યાનાં કાજકાંથર દબ્બર બોલાવજા પ્રણી. તું અને સમંજાનુ બઝીદ હરતીનાં પક્ષ પરથી ઉઠી જનાર છેઓ પરંતુ જ્યાં સુધી આ સુરનો પ્રકાશ કુન્યાને બાલોકિત કરતો રહેશે અને આ નિલવણુ છતરાણું આકાશ પૃથ્વી પર છત્રછાયા કરતુ રહેશે ત્યાં સુધી બદકારનાં વિનાશ પામનાર નથી અને પ્રમામીયો હાજર પ્રમામની હજુરમાં યાદ કરતાં રહેશે. જો હું છમ્મું તો આ તરવારથી તારા શરીરમાંથી બોહીનો ધોત્ત બેઠો કરી તરસી જીમીની

તરસ મટાડું પરંતુ ભાષાર છું કે તરવાર ખેંચવાનો મ્હારા આકા ઇમામે
અમાનની આજ્ઞા મને નથી.”

આદ હઝરત અબ્બાસે હઝરત ઇમામ કુસેનની સેવામાં આવી અથર્થી
જિતિ સુધી જવું વિતેલું વિતક કહી સંભળાવ્યું. હજુ આ વાત યુજ્જુન થઈ
નહોતી કે તંજુમ્મી અમ્યાનકે “અલ અતસ” ! “અલ અતસ”નો દર્
બરો આદ સંભળાયો. હઝરત અબ્બાસે પાછા વળીને બેસ્યું તો એક
અથર્થી બાબા તંજુના દ્વાર પર ઉભી અથર્થી પાત કરી રહી છે. તેનાં નિર્દોષ
સુઆવિંદ તરફ દ્રષ્ટિ કરતાં કાળજી યીરામ્મ બળ છે. ન્હાનકડા હાથોમાં
પાણીની એક ન્હાની મચક છે. તે બાબથીથીમાં પોતાના અંતરનાં કંઈક
ભાવ વ્યક્ત કરતાં કહી રહી છે કે:—“શું આપને આપની આ ન્હાની
બનીંજી ખાનમાં આવતી નથી? આપ તો હમેશાં ફરમાવતા હતા કે—“હે
સજ્જાનાં! તું મને મધુપીજ નહાલી છે. આપના ઇમામે અમાન હઝરત કુસેન
(અ.) માટે મને શિશુ પાણી પાઠ મારી તૃપાને મટાડો.”

હઝરત અબ્બાસ આ કંઈક સાદ જાંભળી વિહવળ થઈ, હઝરત ઇમામનાં
પવિત્ર અરસોમાં મથુ મૂકી વિનિતભાવે નિવેદન કરવા લાગ્યા કે—“મારા
દીન અને દુન્યાનાં સ્વામી! મને પરવાનગી આપો કે હું નહરે પુરાત પર
બંધને પાણીની મચક ભરી આવી આપની આંખોની જ્યોતિ સજ્જાનાની તરફ
જુગલવું અથવા તો મારું મસ્તક આપના નામ પર કુરબાન કરી યુજ્જામીનો
હક પૂર્ણ કરું. જે સ્થિતિ હવે બદલાતી જાય છે તે મારે માટે અજલ્લ
થઈ પડી છે. આને જે મારું સેવાની બીના મેં આપની કુજુરમાં રજુ
કરી છે તે બિવાય હવે અન્ય કોઇપણ ઇમામ નથી રહ્યો.”

હઝરત ઇમામ કુસેન (અ.) મે, હઝરત અબ્બાસનાં આવા હૃદય
મેદકે સ્પર્શ જાંભળી ફરમાવ્યું કે—“અબ્બાસ! તને હું રજુશુમિએ જ
એમ કેમ કહું? તું અમર થા અદલાહની જે મરજી.”

હઝરત અબ્બાસે ઇમામે અમાનનાં સ્પર્શ સંકેતને સમજી, તેમની
આજ્ઞા બધ, એક ખાલી મચક ખમે મુકી, થોડા ઉપર સ્વાર થઈ, ‘નહરે
પુરાત’ બાણી કદમ લંગાવ્યા. ‘રયે’ની હકુમતનાં પ્રલોભને અંજલ્ય
ઉમર જિન સાદે આકા અને યુજ્જામના વાર્તાલાપનાં હેતુને અટકળી બધ
પોતાના બાવીસ હજાર સૈનિકોને હઝરત અબ્બાસનો માર્ગ રોકવા પાઠવ્યા
અને એ સૈન્યના અખેશને બલામજી કરવામાં આવી કે હઝરત અબ્બાસને
બળવું એક ટીપું સરખુચે ન મળવું બેઠ્યો. કદાચિત હઝરત કુસેન (અ.) ની

સેનામાં પાણી જવા પામ્યું તો તમારી હાર થઇ ગયેલીજ માની લેજો. કારણ કે જોમની નસોમાં હાથથી લોહી પરિભ્રમણ કરી કહ્યું છે, જે ભરખના રણવીર ચેખાજોમાં પોતાના વીરત્વ માટે વિખ્યાત થઇ ચુકે છે.

હજરત અબ્બાસે રણભૂમિમાં આવી પોતાના ઘોડાને ચોભાવ્યો અને પોતાના રિજઝ (રણગીત)માં શામ અને કુદ્દાની સેનાને સંબોધન કરતાં કહેવા બાબત કહે:-“હે શામ અને કુદ્દાનાં સૈનિકો! તમારી અગ્નિમાં ભરાયેલી અનબિરતાની ઉંઘ ઉધારો, હું આજે રણભૂમિમાં તમારી સમક્ષ આવીને ઉભો રહો છું મને ખુબ જોષ લીધો. તમારી હૃદયભિલાષણી તમારા મનમાં ને મનમાં કદાચ બાકી ન રહી જાય! મહાર્ નામ જાણી લીધો. હું હજરત અલીને પુત્ર અને મહારા આકા માલીક હજરત ઇમામ કુસેનનો દાસ છું. મહાર્ નામ અબ્બાસ છે. ઉમ્મુલબનીની કુખમાંથી મહારો જન્મ થયો છે. મારી પાણીદાર તરવારમાં વિજળીની ચમક છે. તે ધમ-જનુજોનાં ખુનની તરસી છે. આજે જોનો તમારો જુઓ. હું તરસ્યો છું તેમ મારી તલવાર પણ તરસી છે ને તેને લોહીની પ્યાસે વિવહળ બનાવી દીધી છે.

હજરત અબ્બાસે જિંદનાદ કરીને કુદ્દારોને કહ્યું:-“આવો! મહારી શામે કોણ આવે છે? મહારા બાબાની આંખી કુદ્દાનાં અંધકારનું ઉદન કરવાને માટે સંશોધનમાં પડી છે. મહારા હથિઆરોએ નકંના દ્વાર ઉધારી દીધા છે.” કુદ્દારની સેનાને પડકાર કર્યા પછી હજાત અબ્બાસે મ્યાન-માંથી તલવાર ખેંચી વિરતાયા હુમલો કર્યો. આ સમયે જોમની, બાબી કેશબટો અને અંદજમી કાન્તિવાળું મુખાવિંદ વિરત્વથી છત્રાયલી છાયાયા અનુપમ દેખાવા માંડ્યું.

આ વિકાળ થયેલા હાથથી જિંદનાં પંજમાં જે જપડાયો તેના બે કટકા થઇ ગયા. જે વિજળીના ચમકાર કરતી, વાયુમાં વિંઝાતી તરવારના જપાટામાં આવ્યો તેનાં શરીરમાંથી પ્રસારાયેલ લોહીની સેશ પુટવા બાગી, જેણે બાબાની તિક્ષ્ણ અણીનો સ્પર્શ ચાખ્યો તે ત્યાંજ મૌનવતઃ ઢગલો થઇ પડ્યો. કુદ્દારોનાં સૈન્યને પોતાની યુધ્ધકળાને પરિચય આપતા, હજરોને પાપનું પ્રાચશ્રિત કરાવી લોહીનું સ્નાન કરાવતા, જનુદળનો કચરધાણ વાળી નહરે પુરાત પર જઇને તેઓ ઉભા રહ્યા. તૃષા જપ્ત બાગેલી હતી. તરસ્યા અબ્બાસે ઇચ્છ્યું કે “થોડુંક પાણી પી. આમાસયની જાગિને હોબવું” અંબલીબર પાણી હાથમાં બધ હોઈ સુધી આપડું પરંતુ ઇમામે સમાનની

વક્ષાદારીએ અંતઃકરણ પ્રદેશથી પોકાર કર્યો કે “હે ઇમામના પ્રેમી ! અહલેબયતે યુસ્તફાએ પાણીનું એક ટીપુથે આપ્યું નથી અને તું એનો સાચો સેવક થઈ કેમ તૃપ્ત થઈ શકે ?”

ઇમામે ઝમાનના જ્યોતિર્મય દીપકના આ પતંગે અંતરના આદને ઝીલી લીધો. એ તરસ્યા વીરે પાણીને ઢાળી નાખ્યું અને પાણીની મશક ભરી હઝરત ઇમામ હુસેન (અ.)ના તંબુ બાણી તેઓ રવાના થયા. હઝરત ઇમામના તંબુએ પેદાશતાં વચ્ચે આર હજાર કાફરોનો પામદળ અને થોડે સ્વાર સૈનિકોનું આવરણ હતું. તેઓએ મયદાનમાં આવી પુનઃ સૈન્યને અંબોધન કર્યું—“માનુષિક મર્યાદા વિહીન થયલા લોકો ! આ શ્રી અન્યાય છે કે તમારા નખીનાં નવાજા અને તેમનાં ફરજદો પાણી વીના ટળવળતા હોય અને જંગલનાં પશુઓ પાણી પી પોતાની તૃષ્ણા મટાડે ! ! !”

હઝરત અબ્બાસનાં વક્તવ્ય પર કોઇએ ખ્યાન આપ્યું નહીં. આરે આલુથી હવે દર્શાવ્યારો ઉપોચય થતાં જાયો. તીર અને તરવારની વર્ષા આ એકલા વીર પુરુષ પર ચવા લાગી. હઝરત અબ્બાસ ધા ઝીંકતા, રક્તભૂમિમાં ઝડપતા આમળ વધી રહ્યા હતા કે શામી સૈનિકોએ તેમને ઘેરી લીધા, અને નોદ્રિલ જિન અરઝક નામના એક સીપાહીએ આ ઘેરાનો બાબ બધાં એવી તરવાર મારી કે હઝરત અબ્બાસનો જમણો હાથ, ખભામાંથી કપાઈ જીવો થઈ ગયો. જમણો હાથ કપાયેલો જોઈ આ વીરે પાણીની મશક ડાળ્યા ખસા પર ઉચ્છ્રી લીધી. એક ખીજ કાફર સૈનિકે, ડાળ્યા હાથ ઉપર તરવારનો ધા કરી તેને કાપી નાખ્યો. હવે હાથો રહ્યા નહીં તોપણ આ હાશમી વીરે મશકને નહીં બાડનાં દાંતોમાં પકડી રાખી. તેમનો થોડો તંબુ તરફ દોડી રહ્યો હતો એક કાફરે જોયું કે હઝરત અબ્બાસ પોતાના છેલ્લા સ્વાજ સુધી પાણીની મશક છોડવાનાં નથી. પોતાના આજુના બિજાનના બોજે પજુ વક્ષાદારીના મોંધેરાં થઈ એઓ લેતા માંજે છે. તેણે નિશાન તાકી એક તીર એવું આપ્યું કે તે મશકથી પાર થઈ ગયું. અને પાણી ભોંય પર વેરાવા લાગ્યું. આવી સ્થિતિ જોઈ હઝરત અબ્બાસે અંબોમાં આજી લાવી ફરમાવ્યું કે:-“અહા ! મારી મહેનત અફળ મછ, હું અહલે બયત સુધી પાણી બધ નહીં જઈ શક્યો.” આ ઇમામે ઝમાનનાં પ્રેમીના હૃદયમાં સેવાપ્રજ્વ વસ્તા હતા, આજુની ફરકાર નહોતી.

એ પછી કુફરાંરોએ એકત્રિત થઈ હઝરત અબ્બાસને ધા પર ધા મારવા મંડ્યા, તેથી એમનું આપ્યું શરીર ઝખમી થઈ ગયું. હવે છેલ્લો

“વાહ બાકી રહ્યો હતો. તેઓએ ફરમાવી આપણે કહ્યું-“વા મનલાલે આદરકાંઈ મળ્યા” યા મોલા આવો! આપના સેવકે આપના પર પ્રભુ કુરમાન કર્યા.”

હઝરત ઇમામ કુસેન આ કુઃખમમ સાદ જાલિળી, મુયુ સ્થાન પર આવી લાગ્યા અને હઝરત અબ્બાસનું સરીર કબ્રોથી તુર મળ્યું બેસ્યું. ઇમામ કુસેને (અ.) હઝરત અબ્બાસનું માથું ખોળામાં લીધું.

૬. ઇમામ કુસેનના ચહેરાના પરસેવાના ટીપાં ૬. અબ્બાસના ચહેરા પર પડ્યા ત્યારે ૬. અબ્બાસે લોહીમાં ખરડાએલ આંખો ભરાભર ખોલીને ૬. ઇમામ કુસેન સાથું બેસ્યું અને ૬. અબ્બાસ હસી પડ્યા ત્યારે ૬. ઇમામ કુસેને ૬. અબ્બાસને હજવાનું કારણ પૂછ્યું ત્યારે ૬. અબ્બાસે જવાબ આપ્યો કે હે મારા બાકા! મારું હસવાનું કારણ એ છે કે નાનપણથી મારી બે ઉમેદ મારા મનમાં હતી તે આજે મારી ઉમેદ પૂર્ણ થઈ અને મહીનામાંથી જતી વખતે મારી માતૃશ્રીએ મને નસીહત ફરમાવી હતી કે “હે મારા બાકા ફરજે અબ્બાસ! હું તને મારું કુષ ત્યારે માફ કરીશ કે જ્યારે હું જાલિળીક કે મારા ફરજે અબ્બાસે છેલ્લે દમ સુધી પોતાના મોલા ઝમાનાના ઇમામ ત્રત્યે વફાદાર રહી પેતાનું સ્ત્રી કુરમાન કર્યું અને તે મારી માતૃશ્રીની વસીઅત આજે પૂર્ણ થવાથી મને આજે અત્યંત આનંદ થઈ રહ્યો છે. તમારા ખોળા જેમાં મારું માથું છે તે અદ્યે આઝમ છે ને હું મને પોતાને મન્જેરાબના ફરજને હાકલ થઈ પુદાનો દીદાર કરી રહ્યો છું. તેથી મને હજવું આવે છે.

૬. અબ્બાસના આ પ્રેમભર્યા સ્વદેહ જાલિળી ૬. ઇમામ કુસેને ફરમાવ્યું કે “હે અબ્બાસ! તેં જે મારા સાથે વફાદારી કરી છે તે કયામત સુધી માફમાર રહેવાની છે પણ આ છેલ્લે વખતે મને ભાઈ કરીને મોલાવ જેથી મને આનંદ થાય. આ જાલિળી ૬. અબ્બાસની આંખો ગુમારકમાંથી આડું એકદમ વહેતા લાગ્યા અને જખ્મી સરીર ધ્રુજવા લાગ્યું અને અર્જ કરવા લાગ્યા કે જ્યારે મારા મોલા આખા જીવનભરમાં મેં ઇમામે ઝમાન તરીકેનો આપનો અદબ જાળવ્યો છે. મારાથી જ્યત વિદાય વખતે એ મેજદબી થઈ સકનાર નથી એ માટે મને લામા આપો. શુલામને શુ તાકત છે કે પોતાના બાકાની ભરાભરી કરી સફે ? હું એક માટીનું પુતળું છું અને આપ તુરે પુદા છો અને હું છેલ્લે વખતે એજ હજવું છું કે અમ મારા ઝમાનાના ઇમામ! આપ મને પોતાની ગુલામીમાં કબૂલ ફરમાવો

જેથી હું ભાગ્યશાળી મળાઉં, કયામતના દિવસે આપના ગુલામે અને શીદાઈઓની મજૂરીમાં લેખાઉં. ઇમામ હુસેન (અ.) આ કાબળી હ. અબ્બાસના ખેળીઆને સુખન કહ્યું અને હ. અબ્બાસનું રૂઢ શરીરથી જુદું મધ પોતાના અસલ વતને પહોંચ્યું.

ચૂત્યની અંતની ધડી સુધી મુખ મલકાવતા પ્રાણત્યાગીની પાછળ છાતી કુટનારાઓ ભરા ઇબરત પકડે. કયા વીરોના વીર પ્રાણવિસર્જન અને કયા શૈયને ગુળીએ ચઢવનારા રડારોળ અને આક્રંદ!

હિદાઇ ઓરતોનાં આત્મબલીદાન.

આપણે ધણા ઐતિહાસિક પુસ્તકોમાં હિદાઇ જવાનોનાં વૃત્તાંતો વાંચીએ છીએ, કે કેવી બહાદુરીથી તેઓ પોતાનું માથું કુરબાન કરે છે: દુ:ખો સહન કરે છે: છેલ્લા દમ સુધી સાશુત કદમ રહે છે.

ખુદાવંદ આલમખીને ઝોરત અને મરદના શ્રમમાં ફરક કયો છે પરંતુ આત્મા તો સર્વેમાં સરખો જ છે. અમર મરદ હિદાઇ થાય અને કુરબાની કરવાની હિમ્મત રાખે તો ઝોરત જાત એ નિયમથી વિશુદ્ધ રહે! હરગીઝ નહીં.

ઝોરત જાત ઇખ્લાકમાં, અકકલમાં, ઇલમમાં, બહાદુરીમાં, હિમ્મતમાં, ધીરજ સહનશીલતામાં મરદોની માફક મજબૂર મધ મધ છે, બલકે ધણી ધણી કિતાબોમાં એમ લખેલું છે કે મરદોને હિમ્મત આપનાર, હિદાઇ-પણાનો સબક શીખવનાર ઝોરતો જ છે.

આ વાત તો મજબૂર છે કે જે માતા બાહોસ, સુશીલ, સાચી અને જ્ઞાનવંતી હોય છે તે પોતાના બચ્ચાંઓને જારી તાલીમ આપી ઇન્સાનિયતના દરજ્જે મધ ભવ છે. સેંકડો શિક્ષકોથી જે તાલીમ ન મળી શકે, તે કામ માતા સહેલાઈથી કરી શકે છે.

જે બહાદુર હિદાઇ આશકે મોલા દુનિયામાં થઇ મયા અને મલ્લે તે ખરેખર તો પોતાની પવિત્ર માતાઓને આભારી છે. જેઓના કુધમાં એવી તાસીર છે કે જેના લીધે આવા મહાન કાર્યો તેઓ કરે છે. તેહકીક તે પવિત્ર કુખમાં પાકેલા રત્નો દુનિયાના તખ્તા ઉપર નામના કાઢે છે.

ઝોરત જાત, ધણે ભાગે કવિઓ અને લેખકોની નજરમાં કમઅકકલ અને લેસમજ લખેલી આપણે જોઇએ છીએ. પણ મરદોના પણ એવા

થળા કામો છે કે નો યોરતો કરતા પણ નીચ હોય છે અને તેથી સ્ત્રીઓને
ઝેરધનના કરવો બાહ્ય નથી.

ન હર ઝન ઝન અરેત, ન હર મહં મહ,
ખુદા પંજ અંશુરત ચકસાં ન કહં.

ભાવાર્થ:—દરેક સ્ત્રી કંઈ સ્ત્રીઓના ગુણથી બરપુર નથી હોતી
તેમ દરેક પુરુષ પણ પુરુષતાના ગુણથી બરપુર નથી હોતો, કારણ ખુદાએ
પણ પાંચ અંગિણો સરખી નથી કરી.

ખવાળ હસન બસરીએ એક વખત રાખીયાને કહ્યું કે રાખીયા ! ખુદા-
તાલાએ મરદોનો મરતોનો યોરત કરતાં વધારે કંઈ છે. જુઓ, કોઈ પણ
યોરત દુનિયામાં પચમગ્ગર થા છમામ નથી થઈ. રાખીયાએ જવાબ આપ્યો
કે, જો કે એ વાત સાચી છે, પરંતુ ખુદાની રહેમત યોરત ગાંત ઉપર
વધુ છે કેમકે આજ સુધી કોઈ પણ બાઈએ ખુદામનો દાવો નથી કર્યો !
ખુદાઈ દાવો કરનાર મરદ હતા અને બાઈનતાના અધિકારી પણ મરદ થયા છે.

એક સમયે કોઈ માણસે રાખીયાને પૂછ્યું: રાખીયા ! યોરતો દરબજ ઝ
બેઠમાન હોય છે. ત્યારે રાખીયાએ જવાબ આપ્યો કે માઈ ! તમે હસદના
લાંબે આમ કહેો છો. અગર જો કેઈ યોરત આવા નીચ કામમાં ફાસ
છે તો તે મરદોના ફરજમાં આવવાર્થજ. પછી તમારા જેવા મુરખાઓના
દાંચે કામ કરાવે છે. કોઈ પણ બાઈએ કોઈ પણ નથી અથવા છમામનું
આયું પોતાના દાંચે નથી કાપ્યું. પરંતુ એ શરહ પણ તમારે ફાળે આવ્યો
છે. છમાનમાં તો પહેલો હિસ્સો જાઈઓનો છે. હ. આદમ અ. ઉપર પ્રથમ
છમાન આવનાર બીબી હવા હત. હ. મુસા અ. ઉપર છમાન આવનાર, તેને
નથી તરીકે માનનાર પહેલાં બીબી આરીયા ફગ્ગોનાના પતિન હતો. જનાબ
સરવારે કાયનાત હ. મહમદ મુરતઝઃ અ. ને પચમગ્ગર તરીકે શરૂમાં જનાબ
બીબી અદીબતુલ કુબરાએ કબુલ કર્યો; જેથી છમાનના બારામાં અમારો
પહેલો હિસ્સો છે.

ખવાળ હસન બસરી એક દિવસ રાખીયાને હેરત પમાડવા માટે
પોતાનો મુઝલ્લો દરીયા ઉપર નાખી છગાદત કરવા બાગ્યા, તો રાખીયાએ
પોતાનો છગાદતનો મુઝલ્લો, જમીનથી અધર હવામાં ઉડાવી તેના માથે
છગાદત શરૂ કરી, ત્યારે હસન કહેવા બાગ્યો કે રાખીયા તું તો મારા કરતાં
વધી મઠ ! રાખીયાએ તેને સમજાવ્યું કે, માઈ ! એમાં વધી જવા જેવું

કંઈ નથી. તું' પ્રયાદત કરી એક માછલી જેટલી સ્થિતિ પેદા કરી શકશે છે. જેમ માછલી પાણીમાં કુબલી નથી તેમ તું પાણીમાં સલામત રહે છે. હું' એક માંખ જેટલી સ્થિતિ ધરાવું છું, જે હવામાં અધર ઉભી રહે છે; પરંતુ તેના દિશ્વાહના દરબને પહોંચવું મળ્યું' વિકટ બને મુશ્કેલી છે.

રાખીયાએ શરૂમાં બાવા સવાળ જવાળ માણસો સાથે ધણા કર્યાં છે. મનતિક (તક'શાસ્ત્ર)થી લલભલા આલીમોનો તે મુકાબલો કરતી હતી, પણ પાછળથી ખુદાની પ્રયાદતમાં જોવી તો અતઃ મધ ગાંધ કે બાવા સવાળ જવાળ કરવા મુકી દીધા.

એક દિવસ એક ફકીરે પુછ્યું' કે રાખીયા, વરસાદ પડ્યો છે. બાકાશમાં રંજભેરંગી વાદળાં નિકળ્યાં છે. હવા થંડી ચલી રહી છે. તું' ધરતી ફેટડીમાં અંધારામાં શા આટે પડી રહી છે? ધરની બહાર નીકળ. કુદરતનો તમારો તો બે! રાખીયાએ અંદરથી જવાળ દીધો કે ફકીર સાહેબ! કુદરતના તમાસાને જોવું' સારું' કે ખાસ ખુદાને જોવું' સારું? બદામના છીલટાને ખાવું' સારું' કે તેના મગજને ખાવું' સારું? બા જવાળ સાંભળી ફકીર માલતો મધ મયો.

પછી એક આલીમ શરીયતી આવ્યો. તેણે કહ્યું: રાખીયા, મેં' જાણવું' છે તું' હમણા કુદર અને પ્રસલામમાં કંઈ ફરક નથી જામજતી! હું' તને જવાળ પુછું' છું' કે હ. મોહમદ જ. ઉપર જાળવાત પડવી અને ચેતાનને જાળનત દેવી વાજખી છે કે નહીં? રાખીયાએ જવાળ આપ્યો કે જાણ! તમારી વાત બિલકુલ વાજખી દુરસ્ત છે. એ વાતનો કોણુ મનકાર કરી શકશે? પરંતુ અને પોતાને એ વાતની બિલકુલ દુરસ્ત નથી, કે હું' આરો વખત ફેણને જાનતો દેવામાં બરબાદ કરું. આરો મત એમ છે કે ફેણને જાનતો દેવા કરતાં પોતાના માલિકની બંદગી કરવી, ઝીકર કરવું' મળ્યું' જ ઉત્તમ છે.

ઉપરની દલીલો સિદ્ધે જોરત જાતની પ્રયાદત અને પ્રખલાકે મનત કે પ્રદમની ખુબી વિષેના છે. મગર અહીં તો સિદ્ધે' દિદામ જોરતો વિષે ખ્યાન જાખવાનો વિચાર છે, કે જેઓએ પોતાના પવિત્ર ધર્મ અને જમાનાના પ્રમામ ઉપર કેવી દુરખાની કરી છે.

અલબાહ પાછની મોહખતના કારણે તેના દિદાર કરવા આટે બાકાકો બનેક રીતે દુરખાનીઓ કરે છે. કંઈક આખી ઉમર પ્રયાદતમાં મજબુલ

રહે છે, કંઈક ખીચારા તારેકુલ દુનિયા થાય છે, કંઈક સમાજ સેવામાં હમાતીના દિવસો પુરા કરે છે; કેટલાક પોતાના આશુકના કુકમ અનુભવ આયું કપાવી સહીદ થાય છે.

સહીદનો દરબજો સર્વે કરતાં મોટો છે. જે માણસ હિંમતની સાથે આયું કપાવે છે: જંગે મેદાનમાં બહાદુર થઈ જાન આપે છે, તેને સહીદ કહે છે. આખીદો કરતાં સહીદોનાં કાર્યં વધુ મહત્તર થાય છે. પાછળની દુનિયા તેઓનાં ગીત થાય છે.

જાહેલ (ખુખ) ભગતની એક વર્ષની પ્રજાદત કરતાં આલીમની એક રાતની જાંઘી અહમલ છે. અમર આલીમના દફતર-કિતાબો, આશકે મોશા સાચા હિદાઇઓની આગળ કંઈ ખીસાતમાં નથી, જેઓ પોતાનું આયું જમાનાના પ્રમામ માથે કુરબાન કરે છે તેઓની આગળ આખીદ કે આલીમના કાર્યં નકામાં થઈ જાય છે.

શાહ અબ્દ બતીફ સહીદોની અન્ગીલ વિષે પોતાનાં રિજાલામાં ફરમાવે છે કે:—

જન વિગધઓ વીજુદસે ફાની થીયા ફિઅજ્જાહમેં,
ન તીન કિયામ ન કાયદો નકીં કન સિજુદ;
જેહા થીયા નાખુદ તેહા રસ્યા ખુદખેં.

મતલબ કે જે આશક હિદાઇ પોતાના સરીરનો નાશ કરી ફના ફિદલાહના દરબે પહોંચે છે, તેઓ માટે કયામતમાં કંઈ પુછાણું નથી. તેઓ કાયદો (શરીયતી જાંબન) નથી અમજતા: તેઓ પોતાનું આયું સિજ્જામાં નથી નાખતા.

આખીદ પ્રજાદત કરે છે, સાચે દુનિયામાં ખાય છે, પીવે છે, દેતી લેતી રાખે છે પછી જો ખીચારાને શૈતાનની બાજીનો ડર રહે છે. વધુ ભકત આખીદો પોતાની કમાઇ જરબાદ કરી જૈસે છે, નફસાનીયતમાં ફસાઇ પડે છે, જે વાતો મહત્તર છે.

તેવી રીતે પ્રથમ જાણનાર આલીમોના હાલ થાય છે. આલીમો આખી દુનિયામાં ખજભજાટ પેદા કરી નફસાનીયતને આધિન થઈ આખા અમાજને દરબદર કરી નાખે છે. પથગરનરે ખુદા રસુલ સ. નો કોલ છે કે જહન્નમની આજ બેપ્રમાન આલીમોથી ઠંડી થશે.

શ્રદ્ધા, દિવાળી માટે એવી કોઇ હરીજાં વા તવારીખ વા બખાણ નથી કે તેઓ બચકા હોય કારણ કે તેઓ આ દાની દુનિયાની જાને ગીતો સર્વ જાણ સુકી બદલાવતા રહેતે મરવા બાંધ છે. તેઓ માટે ખીલું કંઈ વિધન બદલાવ બિલકુલ નથી.

અલખત, એ પદ પ્રાપ્ત કરવું મુશ્કેલી છે. શાહ બબ્દ બતીફ એના માટે પોતાના કલામમાં નીચે પ્રમાણે વર્ણન કરે છે.

અસલ આશકન જો સીર ન સાંઠણુ કમ,
સો સીરસાં અમરો સંધો ધોસા ધમ;
હી હડો હી ચમ પેર પિરીયાંજે ન પરે.

જો દિવાળી આશકે શાદિક મવાની ઉમીદ રાખે તે પોતાના માથાને બચાવ તો કરેજ નહીં, બદલે સો માથા હોય તોય મહબુબના દમ ઉપરથી વારે ધડીએ કુરબાન કરે. આશક કહે છે કે હાકાં અને માલ તે મારા નથી પરંતુ તે મારા મહબુબના છે.

અસલ આશક પહિંજ સિસિયેં સાહુ ડીન,
લાયો સિર લતીફ ચએ સાહુ સોંજે ડીન.

શરમા આશક પોતાનું શીશ કપાવાની ઇચ્છા રાખે છે. બતીફ કહે છે કે માથું પહેલાં ઉતારી હાથમાં રાખી પછી મોહબબતના મેદાનમાં પોતાના કદમ રાખે છે.

સુરિ સડ કરે ઊલી આશકન ખે,
જે અશજ સિકખુમેં ત ખણુ ન પેર પરે;
સિસિ ધાર ધરે પુછજ પોય પ્રિતડીયું.

સુળી બોલાવે છે આશક દિવાળી: હે આશક! જો તું જાન્યો પ્રિતીવાન છે તો તું સુળી (ફીસી)ની જામે જા! ખમરદાર જો તું પાછળ હઠ્યો છે તો! માથું નેપું કરી પછી મેદાનમાં આવજો.

સુરિ ચરણ સેજ પસંજુ ઈ કમ આશકન,
પેર કિં ન પસંજુ, સુરિ હલન સામા હા.

સુળી (ફીસી) ઉપર ચડવું એ આશકો-દિવાળી પોતા માટે સુવાની સેજ (પલમ) જમજો છે. શાહ સાહેબ કહે છે કે અમર મહબુબના હકકાની તુરાની દિવાર કરવાની ઉમીદ હોય તો આવી સેજ ઉપર ખુશીથી ચડી જા. પાછળ હઠવું, મોતથી ડરવું એ શુરા મરદનું કામ નથી.

આવી મરદાનગીની દલીલો બાળક હુરના બપોલમાં બધી બાપી છે અને બાવી દલીલોનો તો અપુટ ખઝનો પડ્યો છે, પરંતુ અને આટલેથીજ અટકશે.

વાચનાર! સર્વ બાપુઓ અને બાપુઓ જેઓ સાહેબે યોગદા છે તેઓને ખબર છે કે માતાનો પ્યાર કેવી અમુલીય ચીજ છે! માતા પોતાના પ્યાર અમ્યાને કેવી કેવી તકલીફો અને ઉગ્રગરાઓ વેઠીને પાળે છે, અને તેવા દુઃખ છુપ સહન કરી પોતાના બાળકને સુખી રાખવાની કોશીસ કરે છે.

ઇન્સાફથી કહો કે કંઈ માતા પોતાના પ્યાર અમ્યાનું મોત જોવા રાજી હશે? અથવા તેના મરવાને પશંદ કરશે? યોગદા કરતાં વધારે પ્યારી એવી કંઈ ચીજ છે કે જેના બીધે એક માતા આવું કામ કરવા રાજી થાય? જે બી જાતને કવિઓ અજળા બખે છે તે કેમ સખળા થઈ આવા મરદાનગીના કામ કરે છે!

તેલકિક કરવાથી જવાબ મળશે કે ફક્ત તેનો દીન ઇમાન હમાનાના ઇમાનનો પ્યાર-મોહબ્બત એ મતાને કશાજ (અ.કર્પણ) કરે છે જેથી દુન્યા!! પ્યાર હી જાય છે અને હકીકી પ્યાર ગાલીબ થઈ આવી કુરમાની કરાવે છે.

તેવી માતાઓના ફિદાઈ કામે જેમ કવિઓ બીજી સ્ત્રીઓને જોખી કહે છે:

જનની જણુ તો ભક્ત જણુ, કાં દાતા કાં શુર;
નહીતો રહેજે વાંઝણી, મત ગુમાવીશ તુર.

એવીજ રીતે શમ્સુલ્લોહમાં મીરજાં કલીમ બેગ કહે છે:

પેટ વારી કાં વીચમજે વક્ત ઝાલ
જે જણુ નાગ અઈ ભલાંઉ ઝહેરદાર
અએ બહેતર સો ફક્રા તેહખાં અદા
જે જણુ સુછડા અઈ નાસાલેહ એ પ્યાર

કોઈ બાપને પેટે ઝહેરોલા જાપિ બલાંજાં અને પેદા થજો પરંતુ તેના પેટે ખરાબ, નાખલક, નાહિમત, બેઇમાન જમ્યું પેદા ના થજો.

પીર સદરદીન સાહેબ ગીનાનમાં ફરમાવે છે:

પુત્ર સુપુત્ર કોઈ જોયઆ સલુણીએ.

આ ઠેકાણે મુરશીદ અપુત્ર પુત્ર પેદા કરનાર માતાને અલ્પણીના ખીતાબથી મોભાવે છે. લુણુ જોટલે નીમક અથવા મીઠું. જે ચીજમાં મીઠું, નીમક, લુણુ ન હોય તો તેને શીફી અમછ મુકી દેવામાં આવે છે.

પ્રુદાના નેક બંદા પછી જોરત હોય યા મરદ, તેઓ અલ્પણી સીનું મોહું જેવામાં અવાળ અમળે છે, કે જોનો અપુત્ર ઇમામના નામ માથે કુરબાન થાય. ફાખલા તરીકે ચોડુંકમાંજ વારસીયાણી રાણીખાઇને જેવાની માણસો ઇચ્છા કરતા હતા કે જે ખાઇએ વઝીર રહીમ જેવા શહીદે અકબરને જન્મ આપ્યો ! સિંધના માણસો હમેશા કહે છે કે : વાહરે વારસીયાણી, તો બધી કરે રહીમ જેડા ફિદાઇ બન્યો !

આફ્રીન મિશનરી પ્રુદાખસની માતાને કે જેણે અપુત્ર પેદા કર્યો ! જેણે પોતાની પત્નિ મરી ગઇ છતાં અને નાના નાના બચ્ચાઓને ઇન્ડીયામાં મુકી, માલીકના ફરમાન મુજબ આફ્રીકા જઇ પોતનો જન પશુ તલલીમે હક કર્યો ! એ ફિદાઇને ખ્યાલ નથી કે મારા નાના બચ્ચાઓનું પાછળ શું થશે ?

ખરેખર ! દુનિયાની મોહબ્બત, દુનિયાનાં સુખ, બાલબચ્ચાઓની પ્રિત એક દરેક વસ્તુઓનો ત્યાગ કરનાર મહાન ફિદાઇઓ હોય છે, જેમકે એક શાયર કહે છે :

ઉથ વહેલત જે વિસાલ લાય,

કેા સાચો સંભાલો,

રખિ સિર અડીયતે પહીંજો :

ઉથી કંધ કપાયો મુસ્લિમ મન્યો હુકમ,

હુલ્યો કુદે જે કાય, વહાય સિર પહીંજો.

સિરવાર નેજે પાંદ બુલાઇઓ.

અમ ફિદાઇ ! વહેલતના વિશાલ (મેલાપ) માટે ઉઠે, તૈયારી કર ! જેમ કસાઇ જનવરનું ગળું બાકડાના હુકમ ઉપર રાખી એક ઝટકાથી નોખુ કરી નાંખે છે તેમ તું તારું માથું કપાવવા તૈયાર થા ! તારા માથાકતું અમર માનવા હિમ્મત કર ! જેમ મુસ્લીમ ખીન અકીબને હ. ઇમામ કુસેન અ. તરફથી કુદે જવાનો હુકમ મળ્યો અને તે દુનિયાની મોહબ્બત તરક કરી, માથું કપાવી નેજ ઉપર રખાવી અરફાઝ મળ્યો ! દુનિયાની મોહબ્બત મુકયા શિવાય ખાવા મહાન શહીદોના અથવા ફિદાઇઓના ફરજન નથી મળી શકતા.

કર્યાબાના સહીદો, હિંદાઇઓનાં કુરબાની બને બહાદુરીથી એક જગરદરત જીવી છે. પરંતુ બાળે એ કુરબાનીનો ઉધો બળે કરી મોહરમ કરનારાઓએ પોતાના હાથે પાવમાથી કરી પોતાનો જન્મ વૃથા ગુમાવ્યો છે. એ મહાન હિંદાઇએ માટે સાવ જુદી રિવાજનો, મનધરીત કિસ્સાઓ બધી ધરબાઓના ખુનને ઠંડો કરી રાવા પીટવામાં નાખી દીધો છે. બાળે જે કિસ્સા વંચ્યા છે તેથી માણસને જોશ તો કદિ પેદા ન થાય. રાવા પીટવાથી મનુષ્યના મગજ ઉપર ઉધી અક્ષર થાય છે.

જનાબ હ. ઇમામ હુસેન અ. ની સાથે રાવા પીટવાવાળા હતાજ નહીં. તેને સાથ દેનારા મરદ બચ્યા જાવ્યા હિંદાઇ હતા. તેઓ પરિણામ ન મળીનેજ કર્યાબા ગયા હતા તે મહાન સહીદોનાં સરદાર પહેલેથી તેઓને કબો ગાખ્યું હતું, જેને વિષે સ્વદ અન્દ જતીફ વર્ણન કરે છે :

સરતિયું ! સુંજે સુંજ મતાકા મુસાં હલે,
પાણી નાય, પધ ઘણા, અગિયા રૂગી રૂજ;
પાય મતા મરી ઉન્જ ડિયે પારા તો પુનલમે.

હું જ્યાં જઈ છું ત્યાં કાંઈ નથી. પાણી પશુ નહીં મળે, વતન ગ્રાહ્ય દુર છે, રેતીનાં રજૂ છે, ખજો તમેને પહેલેથી કહી દઉં છું કે મારી સાથે ના ચાલો.

આથી કાચાપોચા મનના માણસો બાગી ગયા. બાકી ખરા હીનદાર હિંદાઇઓ રહી ગયા: તેઓ પુશ્કીની સાથે માયું કપાવવા બાગ્યા. દરેક માણસ ઇન્સાફની નજરથી જોશે તો બુલ્લુ કમલ સ્વશે કે તે હિંદાઇઓ પોતાની રાજપુશ્કીથી પોતાનું માયું કપાવવા ગયા ત્યારે હાથવેળ આવ્યા મરદ બચ્યાઓ કહી કરેજ નહીં. તેઓના કિસ્સા બનાવનારાઓ અજ્ઞાનતાથીજ રાવા પીટવાની વતો કરે છે.

મર્વે તવારીખોમાં બખેલુ છે કે મોહરમની ઉદરી રાતે જાવે હિંદાઇ પાક ઝોરતો બીબીઓ પોતાના ગદાના કપુત્રોને ઇમામ હુસેન અ. ની પાસે બધ મધ બને કહેવા બાગી કે જા ઇમામ ! આ અમારી બહાના એટ બાપ મહેરબાની કરી કબુલ ફરમાવો !

આશીન ! મરહુમા ! બજાક મદકાહ એના પવિત્ર હિંદાઇ ઓઓને કે જેઓએ મોહાના નામ ઉપર પોતાના પ્યાગ પુત્રો કુરબાન કર્યા !

જેએનું વિચતવાર વર્તાત કું પછી આપીશ. બહોં સિદ્ધ એક બાઈની ફર-
બાનીનું વચ્ચું ન બપી આ બેખને ખતમ કરીશ.

દિદાષ ઝોરતો માટે એક ચાપરે એકજ પાઠમાં સારી સમજુતી
આપી છે :

ઝયનખસે કહા બીબીયાંને બા દિલે ખુશદં,
કયા હમકો હય પ્યારે શહે, મઝલુમસે દિલખંદ.
કુછ ઝોર ન ફરમાયે હમ સખ હંય રઝામંદ,
કયા ચીઝ હય સદકે કિયે શબીરયે ફરઝંદ.

કિયા ફજલ જે પ્યારોકે લીયે કોઈ હઝીં હો,
યેહ નેક કમાઈ હય જે નજરે શહેદીં હો.

અવે દિદાષ બીબીએએ જનામ બીબી ઝયનખને કહ્યું કે મોટી
ખુશીની સાથે અમે અમારા પ્યારા બચ્ચાએને ઇમામે ઝમાનના માથેથી
કુરબાન કરશું. એ જનામ સાહેબે ઝમાન કરતાં બીજી કોઈ વસ્તુ અમેને
પ્યારી નથી. અલબાદ કરે તે આ અમારી નજર (બેટ) ઇમામે ઝમાન
કલુબ ફરમાવે ! જે અમારા બચ્ચાં કુરબાન થાય તો તે અમે અમારી નેક
કમાઈ સમજશું !

તવારીખમાં લખે છે કે એક બીબી એક વખતે રડતી હતી અને
પ્રશ્ની અમીન હતી. તે કોણ ? તે જનામ બીબી હિમ્મે કુલસુમ, હ. ઇમામ
હુસેન અ. ની પહેન. તે શા માટે રડતી હતી ?

કહેતી હય, મય કયા નઝર કહેં શાહે ઉમમકો-
ઝોલાદકે કાબિલ હી કિયા હકને ન હમકો

૨ બીજી બધી બીબીએ. આજે કુરબાની માટે પોતાના બચ્ચાએ
અહ અન છે; મને કંઈ ઝોલાદ નથી કે કું બધને ઇમામ અ.ને નઝર કહેં !

મારા ઇન્સાફી વાંચનાર ખીરાદરો ! ખુદા ખાતર જવાબ આપો કે
આવી દિદાષ પાક સીએ. માટે હાય સોસારા મારવા, શેવું પીટવું, ફરમાદબેદાદ
બચ્ચાએના વિજોડા બખવા એ તેએના પવિત્ર નામને એમ લગાડવા જેવું
છે કે નહીં ? હાય સોસારા તે કરે જેની હિંમત બળબળરી થાય. બહોં તો
ખુશીનો સોદો હતો. શહખુશીયા કુરબાની કરવાની હતી.

ચાલુ લડાઈની વચમાં એક ઝોરત પોતાના જવાન ફરઝંદને લખને
આવે છે. તે જવાનનું નામ વહાબ બિન અબ્દુલબાદ કલખી હતું. તેની

દિદાસ માતાનું નામ કમર હતું. તવારીખમાં લખે છે કે તે પાક જોરત
ઇમામીયા ફિરકાની દાવત કરતી હતી અને ધણી બાઇબોને મોહીયાને હ.
અલી અ. બનાવ્યા હતા.

લખે છે કે એ બાઇ પોતાના પ્યારા ફરજંદની શાદી કરી ધરે જતી
હતી, ત્યારે તેણે રસ્તામાં અલિબુ કે કરબજાના મેદાનમાં ઝમાનાના
ઇમામ હ. હુસેન અ. સાથે કુદા અને શામવાગાઓ જામ કરે છે. ઇમામ
અ. ને દાવત આપી પેતા પાસે બોલાવી કુર્શીમાં ફરી ગયા છે: ઇમામનો
દામન મુકી મુખાબિદ્દ મ્મ ગયા છે.

તે વખતે તેણીએ પોતાના ફરજંદને બોલાવી કહ્યું કે અપ ફરજંદ!
મેં તને નાઝથી પાળ્યો છે, અને ધણી ખરમથી તારી શાદી કરી છે. તે
તારી બીચીનું મોહું પશુ નથી જોયું. તારા હાથોમાંથી મેં દીની તાજ વાજ
આપે છે. જોવી કઇ માતા હશે કે પેતાના જવાન બેટાનું મોત જોવાની
છુઝા રાખે? પરન્તુ હું એ કામ માટે નૈમાર મ્મ છું. મને પાકી ખખર
મળી છે કે ઇમામે ઝમાન હ. હુસેન અ. થી મુજલયાન શામી કુર્શી ફરી
જામ મુરતદ મ્મ તેને કતલ કરવાની છુઝા રાખે છે.

માટે હું તને ખુશીથી હુકમ કરું છું કે જો તું મારો ખરો ફરજંદ
હોય તો દુનિયા-જુદી દુનિયા, મક્કાર દુનિયાનો ત્યાગ કર, અને હમેજગીનું
સુખ પ્રાપ્ત કર! ધર તરફનો રસ્તા મુકી મારી સાથે કરબજાના મેદાનમાં
આજ અને ઇમામે ઝમાન ઉપર કુરબાન થા! માથું કપાવી શહીદોમાં નામ
અમર કર. મારા દુધની તાસીર દેખ હ!

અપ ફરજંદ! દુનિયા ફાની છે બાળે નહીં તો કાલે મરવું છે.
મરવાથી કોણુ જાગ્યો છે? માટે જો ખુદાની રાદમાં મરીશ તો અમર
થઇશ.

ત્યારે બહાદુર બેટાએ જવાબ આપ્યો કે માતા! તારો હુકમ હું માથે
ગાધવું છું. ઇમામે ઝમાનના કદમ મુજારક આગળ મરવું, શહીદોમાં દાખલ
થવું, એમાં વિશેષ તે શું હોય શકે? તે બાળે મને સેરાતજ મુરતકીમનો
રસ્તો જતાવ્યો છે, તેથી હું તારો શુકયુક્તર છું. માતા! મારી જીંક અરજ
છે કે જે બી મારી સાથે જગનની ગાંઠથી જોડાય છે તેને આ વાતથી
વાકિફ કરવી જોઇએ.

માતાએ જવાબ આપ્યો: કાલે મોટી ખુશીથી જ. મમર અંબાળને
બેટા. ધરકે હકીકી ઉપર ધરકે શ્રીકાજ ગાલીબ ન થાય. મારી સાથે જે

જકરાર ક્યો છે તે ખ્યાનમાં રાખજો. વહાળ પોતાની પત્નિ પાસે ગયો, સર્વ વાતથી તેને વાગેજ કરી. સુખદાન જાહેરાત તે પવિત્ર સ્ત્રી શું કહેવા લાગી? તેણીએ કહ્યું કે જ્યારે આવિંદ! તું મારી રજા લેવા જાવો છે તેથી હું તારી ધણી જાહેરાતમાં છું, મારે જો બાપ માણસોને જોડાઈ કરવાનો કુકમ હોત તો ખુદાના સોજાંદ! હું પહેલે જન્મને ત્યાં તબવાર ઉપાડી બદામ કરત. બાવા નેક કાર્યમાં તે પુછવાનું હોય? જા પુછીથી જા. મારો ખ્યાલ મનમાંથી કાઢી નાખ. હું મારી હેવાતીના દિવસો કુખે સુખે પુરા કરીશ. મારી દિકર ન કરજો. હું ધણીજ પુછી થઈશ કે મારો આવિંદ મરદાનગીથી બહીને સહીદ થયો છે!

પછી તેની માતા પોતાના ફરજાંદ તથા તેની બીચીને સાથે બધ કરખામાં આવે છે. બદામ શરૂ થઈ હતી. ઇમામ જા. ના બજારમાંથી કેટલાકો સહીદ થઈ ચુક્યા હતા. તે વખતે જા ત્રણ જણાએ બાવીને ઇમામ જા. ની કદમપૈથી કરી. ઇમામ હુસેન જા. મે ફરમાવ્યું કે તમે કોણ છો? જા બાવા વખતમાં પયગમ્બરના ફરજાંદની તાબેદારી કરો છો, સલામ કરો છો, કે જેનાથી સઘળા સુલભમાનો ફરી ગયા છે-જેને વાજીપુલ કરત સમજો છો! અને જેની ઉપર કુરાતનું પાણી બંધ કરી દીધું છે!

ત્યારે દિદાઈ બાપ કમર કહેવા લાગી કે જ્યારે જરૂરે દીન વ દુનિયા! ઇમામ સાહેબે ઝમાં? મેં રસ્તામાં ખજાર સાંભળી કે આપની સામે નામના સુસલમાન કુરી સાચી ફરી ગયા છે. મારી પાસે બીચું તો કંઈ નથી, હું એક વિધવા આપની શુભામ છું. મારી પાસે મોટો કબીલો નથી, માત્ર આ એક પુત્ર છે. જા બાદીની જા નાચીઝ નઝર (નેટ) કણુલ કરો! તમારા ઉપરથી મારા ફરજાંદને કુરખાન થવા દ્યો! હું મોટી પુછીથી જા તોહફો આપ માટે બાવી છું, માટે મને મારી ઉમ્મીદમાં નાઉમીદ નહોં કરતા. હું મારો દિકરો જાને મારી વહુ-જાને ત્રણ જણ જા કામમાં એકમત છોડે.

જનામ હ. ઇમામ હુસેન જા. જા મોમન દિદાઈ બાલનું દિલ જોઈ ધણી પુછી ગયા; અને તેને ધણી દુઆએ ખેર કરી ફરમાવ્યું કે જાક જાહેરાત જ્યારે બાપ તને આફરીન છે! તે તારા ઝમાનાના ઇમામની મોહ-ખત આગળ પુત્રપ્રેમને હાવી દીધો છે. તેહકીક તું સાચા દિલની પાક મોમન છે. હું તને પુછીથી કહું છું કે તું તારા ફરજાંદને ધરે બધ જા અને સુખેથી દિવસ ગુજાર. હું તારાથી રાજ થયો છું.

બાપને કામે વરજ કરી કે ચા મેલા! કાલ કોણે જોય છે ?
 છ-જાનની દેખાતીને યું કરાશે ? પછી આવો સહાઈતો કરજો કર્યા
 હાથિય થશે ? અને નિરાશ ન કર. આ મારા બચ્ચાનું માથું કચુલ કર.

પ્રમાથ ભ. મે બાપની લણી બાહુ પછી જો વાત કચુલ કરી,
 અને વહાળ બિન અજુદલાહ કલખી પ્રમાથે કમાનની પ્રુછા મુજબ
 મયદાને જંગમ થયો. આપર તેના વિષે જાણે છે:—

ચલા વો ચહેરા થા જયું ગુલ શિયુંદતા,
 ઝૌર રૂખસાર થે જયું માહે દો હુંદતા.
 ચલા તાગીયે મયદાંમે ઠલકતા,
 થા હાઉદી ઝીરાહ તનમેં જલકતા.

વહાળ ખુબસુરત ચૌદમીના ચાંદ જેવો સર્વ કદ (સરના ઝાડ જેવા
 કદનો) બહાદુર જવાન, હાઉદી અખતર પહેરી કધળાં કધીયારો સાથે તાગી
 (વરખી) થોડા ઉપર સવાર મધ મયદાનમાં આવ્યો. જો જવાનને જુખ તરજ
 નહીં હતી. સંપુજ્ય તાકાત સાથે દુમ્મનોની સામે બહાદુરીની તલજ કરવા
 શાગ્યો.

વરખોમાં જો દરુર હતો. કે એક જવાનની સામે બીજો જવાન
 પોતાના બાપદાદા આનકાનનું નામ ઝાહેર કરી જડતો. તેમાં જો જીતે તેની
 નામના થાય. એક જજી જંગમ મરી જાય તો બીજો તેની જગ્યાએ આવતો

લગા મુઝીઓંકે મેદાંનમેં જુલાને,
 રગડકર ખાકે ઝિલ્લત પર મિલાને.
 જો કોઈ મુઝી સામને ઉસકે આયા,
 ઉસે ગાયા અઝલને મુંહ દીખાયા.
 ફિસીકો માર નેઝસે ઝીરાવે,
 ફિસીપર તેગ બીજલીસી ચલાવે.
 કતલ કર બસ બનાયા કોહ સારા,
 રચા મુરદોંકા મુરદોંપે દીગારા.
 ગઝબસે ઉસકે બસ કુદીઓંકે સરપર,
 અબજલકા ઝૌર હલાલીકા ખુલા દર.

જહાડુર દિદાઇએ જાંબના અયદાનમાં મહેસર બરપા કરી દીધી. જે તેની સામે આવે તેના બે દુકામ કરી નાખતો. જાણીના ડમલા થઇ ગયા, મોઢની હિમ્મત નહીં આવતી કે મેદાનમાં તેનો મુકાબલો કરવા આવે! જ્યારે તેણે મેદાન ખાલી બોધું ત્યારે તેણે ધોડાની બમામ ફેરવી અને ઇમામ બ. ના દિહાર કરવા પાછો આવ્યો. ઇમામે ઝમાન હ. કુસેન બ. તેની ઉપર ધક્કા ખુશી થયા અને તેને સાબાશી આપી. પછી તે પોતાની માતા પાસે ગયો.

ગયા મા પાસ કર મુઝીયોંકો માઝી,
કહા અય મા હુવે તુમ મુજહસે રાઝી.
કહા હાં તુ મેરા ફરજંદ અયપલ,
બહોત મુઝીયોંકો બસ લાયા ખડકતલ.
તરે પર આફરી હય બેઆંદાઝા,
અંખીયાં ઠંડીયાં કિયા ઐર દિલકો તાઝા.
વલે ચહાતી હું જહાં લગ છ હય તનમેં,
જહાં લગ છકો તાઅદ્દુક હય બદનમેં,
મંય તબ બખશુંગી તુજકો દુવંકી ધાર,
તુજહે જબ ખુમે દેખુંગી સરશાર!

બેટાએ માતાને પુછ્યું કે અમા! તું મારાથી રાજ થઇ કે નહીં? બાતું કમર કહેવા બાગી કે અય ખારા ફરજંદ! હું હંમેશાં તારાથી રાજ છું. તું ધણી મદાનગીથી દુશમનો સામે બડ્યો છે. તારા કામથી મારું દિલ ખુશ થયું છે: બાગો ઠંડી થઇ છે; મગર પુરેપુરી રાજ ત્યારે થઇજ જ્યારે તું સહીદ થઇશ: ખુશતુમાં જાલ થઇજ! ત્યારેજ મારું દુધ બખશ કરીશ. બા ખુશીથી તારું માથું કુરબાન કર!

પછી તે જવાન ધક્કા પલીદોને મારી પોતે સહીદ થયો.

શાહખાશ, મરહુબા, અય દિદાઇ ઓરત! તારો દરજ્જો દિદાઇ મરહોથી કંઇ પણ ઝોછો નથી. જે દુનિયામાં મરદ સહીદ દિદાઇનો દરજ્જો હાજલ કરે તો સ્ત્રી પણ એ પદ પ્રાપ્ત કરી શકે છે.

હવે બા બેખ ખતમ કરતાં બે બોલ મારી ઇસ્માઇલી માતાઓને જરૂર લખીશ, કે તમે પણ દિદાઇ કમરની મારફત હિમ્મત અખત્યાર કરો!

પોતાના બચ્ચાઓને ઇમાને ઝમાનના આજકાળનાવી કુરખાન થવાની તાલીમ આપે. ધરમાણથી બાળકો કાચા પોચા હોયજ નહીં. તેઓને નાની ઉમરથી નિર્ભય થવાની, બહાદુરીના કામો કરવાની તરગીબ (ઉત્તેજન) આપે.

મિત્ર વાંચક! તુંજ હવે વિચાર કર કે જોરતો સુધ્ધતે પોતાના પુત્ર, પતિ, કે ભાઇને શહાદત મળે તે માટે બહાદુર રહેતી, તેમનામાં શૈભ્ય પ્રેરતી, અને તેમની શહાદતમાં આનંદ ભેતી, જ્યારે બાળે આપણે કેટલેક ઠેકાણે એ શહાદતનું મહાત્મ કેવી રીતે ઉજવાવું જોઇએ છે? કાચર પેઠે રહવા, કુટવામાં કે તાણત તાઝીયા બનાવવામાં એ મહાન બનાવનું જોરવ કેવી રીતે સચવાઇ શકાય, તે એ કાર્યો કરનારાઓ, તેના બાનીઓ, અને તે માટે તરગીબ દેનારાઓને વિચાર સરખેય કાં આવતો ન હશે, એ એક અભ્યયબી છે. ખુદા એ બાઇઓને નેક દિશાવત બક્ષે, અને ઉશ્ચરએ મોહર મનું ખરું મહત્વ સમજી તે પ્રમાણે આચરતા થાય.

આમીન.

હઝરત ઇમામ હુસેન (અ.)ની વીરતા.

રૂબાઈ.

શાહસ્ત હુસેન, બાદશાહસ્ત હુસેન,
દીનસ્ત હુસેન, દી'પનાહસ્ત હુસેન.
સર હાદ ન હાદ દર દસ્તે યઝીદ,
હુકા કે, બિનાએ લાઇલાહસ્ત હુસેન.

ખવાજ મોઈનુદ્દીન ચિશ્તી.

“દુર્લભ મસાએબ”ના કર્તા હઝરત ઇમામ હુસેન (અ.)નું છેલ્લું વર્ષ ન કરતાં બપો છે કે, જ્યારે હઝરત ઇમામ હુસેન (અ.)ના રનેહીઓ અને પરિવાર વખેના ઇમામ ઝૈનુબાબૈદીન (અ.) શિવાય સખળા શહાદતના દરબજાપર પહેંચ્યા ત્યારે ઉવટમાં પોતાની ઇમામતને જલાલ દેખાડવા હાથમાં ઝુલ્ફિકાર બધ રજુસુખિમાં આવ્યા. ઇમામ હુસેન (અ.)ની સખાવતથી કોઇપણ મનુષ્ય અભ્યય ન હશે. પરંતુ આ વખતે પોતાના શુરાતનને નમુને જમતને દેખાડવા માટે કુરીઓ તથા શામીઓની સફની મધ્યમાં આવીને ફરમાવ્યુ:—“ઓ કુદા તમા શાખના બરકરો! હું મારી કુબજત

પુણ્ય કરવા માટે ફરીવાર તમોને ચેતવણી આપું છું.” મજબૂર પુસ્તકમાં વર્ણવવામાં આવ્યું છે કે હજરત ઇમામ કુસેન (અ.) અગ્રાર વખત હજરત પયગમ્બરનો પોશાક પેઢરી કુદા તથા સામીઝોના લશ્કરને હિદાયત કરવા આવ્યા અને જેલથી વખતે હજરત પયગમ્બરની પાંચઠી અને ઝુલ્ફો, હજરત અલી (અ.)નું બખતર અને ઝુલ્ફીકાર બધા આવ્યા, હજરત આફરે તૈયારની ઢાલ તેમના હાથમાં હતી. તેનું દ્રશ્ય એવું દેખાતું હતું કે, બાલે હજરત મહમ્મદ (અ. અ. વ.) અને હજરત અલી (અ.)નું સ્વરૂપ જલ્લાલર થયું હોય! તેમના મહેરા મુખારક પર ખુદાઈ જલ્લો પ્રગટી રહ્યો હતો. એ ખુદાઈ જલ્લાલના પ્રકાશથી એ લશ્કરીઓની આંખો અંજલિને નીચી ઢળી મધ અને ઇમામ કુસેન (અ.)ના ખુદાઈ જલ્લાલ સામે કોઈની તાકત હતી નહીં કે, પોતાની આંખ ઊંચી કરી જોઈ શકે. કુદા તથા સામીઝોના લશ્કરને તેઓએ ફરમાવ્યું કે અમો ઇમામ ખુદાઈ તુર છીએ. હર ઝમાનામાં અમો કાયમ હાયમ હાઝર મોલુદ છીએ. આ જગત ઉપર અમો રહેમતના સાગર છીએ આકાશ લુમિના મલિક છીએ હજરત રસૂલના આ વખતો તમોને યાદ હશે કે જન્મતની અર્થે વસ્તુઓ મારા તાબામાં છે. હું જાતે મહમ્મદ અબ્દુલ્લાહ-વલ્લેહ અર્રાએલ છું આકાશ લુમિની હરતી નહોતી ત્યારથી અમારું ઇમામતનું તુર મોલુદ હતું અને જગતમાં કોઈપણ ચીજની હરતી કાયમ નહોતી, ત્યારે અમારી કુદરતની પુણ્યતાથી આ વિશ્વ દ્રષ્ટિ-મોયર થયું, અને હું તેજ ઇમામ છું કે, જે સુખીના અર્જન કાળથી આલોકમાં હાજર મોલુદ રહ્યો છું. અમો ઇમામો આદમના અમયમાં સીલના સ્વરૂપમાં રહી પોતાની ઇમામત બહેર કરી છે. એ પ્રમાણે હ તુલ (અ.)ના સમયમાં “શામ”ના સ્વરૂપમાં પ્રગટ થયા છીએ હ. મુહા (અ.)ના જમાનામાં ‘હાશન’ બની તેની મદદ કરી છે. હ. ઇસા (અ.)ના કાળમાં “અમ ઉન”નો પોશાક પેઢરી ખુદાઈ વહેદાનીયત કાયમ કરી છે. હજરત મહમ્મદ (અ. અ. અ.) ખાતેમુન્નબીયીન, જેનો તમે કલમો પડો છો, તેમના વખતમાં હજરત અલી છબ્બે અબી તાલિમના બેઠામાં ઇસ્લામના ઝંકને કાયમ કર્યો છે. તેજ તુર ખાલે તમારી સામે કુસેનના સ્વરૂપમાં ઝાહેર મધ ઇસ્લામની કુખતી નાવના નાખુદા, બની તેને પાર કરવા માટે પોતાનું ખુન આપવા મોલુદ થયો છે. અમારું ‘ઇમામતનું તુર’ કયામત સુધી હર ઝમાનામાં કાયમ ને હાયમ રહી ઇસ્લામની પડતી દુઆમાં અદાયતા કરતું આવશે. આખું જગત નાશ પામશે પણ ઇમામતનું તુર કાયમ અને હાયમ રહેશે. હું તે ઇમામ છું કે, જે ઝખીન ને આજમાનને એક ક્ષણમાં ઉપર

તમે કરી શકું છું. તમે અને બાચાર, નિઃસ્વાય ને નિર્મળ નહીં સમજો
આ પરિક્ષા એટલા માટે રાખવામાં આવી છે કે મારા દુરને ઝીળખનારાઓ
ઝીળખે અને મેમીનને દરજ્જે હાકલ કરે. તેથી હું તમોને ક્યામતના
ભયથી ખબરદાર કરું છું. જેને ભય કાલે તમોને એમ કહેવાનો પ્રયત્ન
નહીં મળે કે “કોઈ હાદી આવ્યો નહોતો અને અમેને દિદાયત કરી નહોતી
હું જ્યાંસુધી ક્યામતના જોશમાં છું, ત્યાંસુધી તમારા તીર, તબવાર કે
ખંભર અચર કરવાના નથી. હું મારો જોશ સફારવાનો પોતેજ અખતી-
વાર ધરાવું છું તેની અજમાયેશ માટે તમોને પ્રકારો કરવાના હોય તો
કાલે કરી જુઓ. હું હવે મારો દિદાયત પુર્ણ કરું છું.”

ઇમામે ઝમાનની આ દિદાયત સાંભળી કુદ્દા તથા સામના લશ્કરમાં
હલચલ મગી મધ અને ઇમામનો ઉપદેશ સાંભળી તેઓ તે તરફ ફરી
જવાની આશુ પડે હતાં. ઉમર સાદ આ સ્થિતિ જોઇ યઝીદની બહીષ્કારી
કર્યો કે રખે મારું લશ્કર ફરી જશે અને યઝીદની મનોકામના પુર્ણ ન
થશે તથા મને ‘રખ’ મુલક મળશે નહીં, તેણે તખલ ઢોલ સરજામ વગાડ-
નારાઓને રજૂગીત ચાલુ કરવાનો હુકમ આપ્યો. જેથી ઇમામે ઝમાનના
કલામની લશ્કર પર અચર ન પડે. ઉમર સાદના હુકમથી રજૂગીત સર-
મયું અને તેનું લશ્કર તીરવર્ષા કરવા લાગ્યું. આ સમયે ઇમામે
ઝમાન હઝરત હુસેન (અ.) મેં મળકાવતા રહ્યા સહી રિવાયતો
પરથી જણાય છે કે, કુદ્દા તથા સામના લશ્કર તરફથી
ઇમામ હુસેન (અ.) પર એટલા બધા તીરો વર્ષાવામાં આવ્યા હતા જેની
કોઈ હદ નહોતી. છતાં એક પક્ષ તીર ઇમામના જીરમ મુતારકને લાગ્યું
નહીં અને દરેક તીરે આવી તેમના પગની સલામી કરો. અંતે ઇમામ
હુસેન (અ.) લશ્કરીઓને લલકારી ફરમાવ્યું કે, “તમેએ પોતાની પ્રશ્નતુદી
માટે ધણો પ્રયાસ કર્યો અને હવે ઇમામની શુભઅવતો જલાલે જુઓ,”
આટલું કહેતાં સમેત ઇમામ હુસેન (અ.) પોતાની આનમાંથી ઝુલ્ફરીકાર
કઠાડી દુશ્મનોના લશ્કરમાં ધસ્યા, અને તેઓની તબવારના ચમકારા ઝેવી
રીતે થવા લાગ્યા જણે વીરજીના તજખાઓ વર્ષી રહ્યા હોય. આ બધાવહ
દેખાવથી યઝીદી લશ્કર ન્હાસવા માંડ્યું એટલે કે તેને છેલ્લા છેકાને
બામ કુદ્દાના બજારોમાં આવી લાગ્યો. આ હલચલ જોઇ કુદ્દાવાસીઓ
કહેવા લાગ્યા “શું ક્યામત મધ છે?” ન્હાસનારા સૈનિકોએ જવાબ આપ્યો
કે હઝરત હુસેન (અ.) પોતાની તબવાર આન બહાર ખેંચી છે અને
કોઇની તાકત નથી કે તેમનો આ સમયે મુકાબલો કરે.

કવિત.

તારન તેજ મિટ ગયો, ચંદ્ર છુપ ગયો ગગનમેં;
 પવન ગવન ના કરત, શેષ ચરહરત છવનમે.
 ઉઠ પ'ખ ગિર ગિર પડત, કોરભ ચીરજ નવ ધર્ષી,
 કમ્પત હાનવ દેવ, દસો ડગપાલહી ડર્ષો.
 ગીરીચો સિંહાસન ઇંદ્રકો અર્ષી કુરખી ખલખલ લયો,
 અહીં ફરજંદ હુસેન, જખ ઝલફિકાર કરમે' ધર્ષી.

હમામ હુસેન (અ.)ના અતરાફમાં આમી તથા કુશી બરકર ઘેરો બાલી
 હિંદુ' હવું, તે વિખરાઈ ગયું. હઝરત હમામે હમાન પોતાના “હુલ જનાહ”ને
 વાળી ખમમા તરફ આવી પોતાના ફરજંદ ઝેનુલ આબેદીન (અ.)ને તુરે
 હમામત સોંપી, સર્વે અહલે હરમને દિલાસો આપી રખાઈ કરી મયદાનમાં
 બીજી વાર આવી બંને બરકરને પોકારી કહ્યું:—“તમે આવો અને તમારી
 મનોમુઝા પૂર્ણ કરો.” અને છેવટે ધૈર્યથી બોધ કરતા સહીદ થયા.

ઉપર આપવામાં આવેલું વર્ણન સહીદ રિવાયતો પરથી તારવામાં
 આવ્યું છે, તેમાં ‘રિકકત’ માટેનાં રમ પુરવામાં આવ્યાં નથી. મોઢવી
 મુલ્લાઓના વાઝો તવારીખના બયાનથી કેટલી ઉઠતી અને ધરભામના ઉત્તમ
 શિક્ષકથી વેગળા છે તે આથી જણાઈ આવે છે. મોહર'મની દક્ષમી તારીખના
 બનાવોમાં મહેંદી શાદી વગેરે કરવામાં આવે છે તેવું કયારે બનેલું
 બેવામાં આવતું નથી નતો સહાદત પછી અહલે બયતે મુરગી બીરીવાનીના
 જમણો જમ્યા છે ન જમાડ્યા છે. નતો હલેકટ્રીક બાઇટની પુર
 બબુલદાર રોસની, ફેનોઆફના ગાયનવાદન નતો રહે ગાડીઓ અને રંજભેરંગી
 શણગારો કર્યા છે. બીબીની આદરો છીનવાતું અમર્ષાદાલયું બયાને
 કરવામાં આવ્યું નથી આ સંધળી વસ્તુઓ પાછગથી ધરી કહાડવામાં
 આવી છે અને તેને કરજી રૂપ આપવાની ધુનમાં હમામતના મરતબાને
 જરાએ ખમાલ રાખવામાં આવ્યો નથી, તેથીજ પવિત્ર બીબીઓ માટે અબમતા
 અબવી રાખવામાં આવી નથી. હમામતનો ખુદાઈ પાવર ધરાવનાર માટે એવી
 માનમંત કરનારી વસ્તુઓ લખવી એ હમામતની જ્ઞાનની બદગોષ્ટ કરવા જેવી
 મંબીર નાદાની છે. હમામતનું મહત્ત્વ અમલ્યા વગર અજ્ઞાન પુરૂષોના હાથે
 કેવા ભયંકર રિવાજો પોષાય છે અને ધરભામના સુંદર નગીનાને તિહમ્મતથી
 કેવી રીતે તારાજ કરી નાખવામાં આવે છે એ જ્યોતાં કાષ્ટપણ અરા ધમ-

પ્રેમી પ્રરૂપને લાગી જાવ્યા વિના રહેવાય નહીં. કહેતાં જાહેરીસ થાય છે કે પેલેના મુલ્યાં મેલવીએ જોડેલેથી ન ધરાતાં પોતાના કુલ્લક પ્રકારના હેતુમાં સફળતા મેળવવા ખોટી રિવાયતો અને પુસ્તકો લખવામાંથી બચેલા ખાધો નથી, નાદાન મિત્ર દુસ્ત્રમની ગરજ સારે છે એ કહેવત મુજબ તેઓ પોતાને મોટા ધરલામી કહેવડાવતાં છતાં ધરલામના વિરોધીઓ પણ ને કામ ન કરી શકે તેવું કામ કરવા મંડ્યું છે ધરલામના ખરા સ્વરૂપને મેડોળ બનાવતાં જાટકી ઇમામતની ખરી જ્ઞાન પર પરદો નાખવા કરતાં તેને સ્પષ્ટ રીતે બાવા જુઠા બયાનોને રિવાયતોથી સંવેળાએ મોકળો કરવો જોઈએ ધરલામની સકિતનો ધાત કરનારા બર્ષ ખર્ચાળ રિવાજોને તિલાંજલી આપી તેના નાજા ખરા હકદારોને આપવા જોઈએ નેથી આપણો મરીબ નિરાધાર તળકંઠે ઉન્નતિપર આવે અને તેના આશિર્વાદ મળે. કેટલાક નિરંકુશ કહેવાતા સુધારકો પોતાની કલમ ખરા સુધારા તરફ નહીં ચલાવી કોમના મોટા વર્ગને અધારમાં રાખી પોતાનો સ્વાર્થ કાષવાની જ પથરવી કરે છે, એ પણ કાંઈ જોડ્યું ખેંદાયું નથી. જો તેઓ પોતાનો સ્વાર્થ જાણ્યો મુકી એ દિશામાં ચળવળ કરે તો ધરલામને માટે ધણું કરી શકે એમ છે.

આ અમર ઇતિહાસમાંથી ને શીખામણના પાઠો મળે છે તે તરફ ખ્યાન પુષ્કાલની ધણી જરૂર છે. કરજલાના મેદાનમાં ચાર્યા મયેલા ફિદાઈ-જોને ઇમામનો ખરા પ્રેમ હતો અને તેઓના દિલમાં હમેશા એવી પ્રબળ ભાવના હતી કે, અમારું જીન ધરલામ માટે અમાનાના ઇમામના પગ નીચે વહેંચવામાં આવે અને અમારા અસ્તકની કુરબાની અમાનાના ઇમામ કયુલ કરે. આ યોધપાઠ પરથી સ્પષ્ટ જણાય છે કે જેઓ ઇમામના ખરા આજ્ઞા હોય છે તેઓ ઇમામે અમાનાના ફરમાન પર ચાલે છે અને તે દરમ્યાન મમે તેવી ભયંકર આફતો આવી પડે તો પણ તે તમામ સહન કરી પોતાના છેલ્લા દમ સુધી ઇમામને વફાદાર રહે છે. ઇમામ પ્રત્યેની ખરી વફાદારી, આઝાપાબન અને તેના દરજ્જાને ખરી રીતે પીછાજીનારાઓ જ સર્વના હકદાર હોય, તે શું એ પરથી જણાવું નથી? કરજલાના ફિદાઈજોને પચ્ચે ચાલવાના આદર્શમાં ઇમામનો પ્રેમ અને તેના અસ્તકની હકર સમાયલી છે આ વસ્તુ તદન ખુલ્લી હોવા છતાં આગાનો કેમ આખો ઉઘાડતા નથી? ઇમામને નામે ધતીએ ઉભા કરી અવળો માથો અખતીવાર કરવામાં અને ધરલામે મના કરેલી રીતે લખણુટ ખર્ચ કરી તેને જોળે ગુમાવવામાં આ માટે ગૌરવ આનંદ જોઈએ તેના વિચાર કાં એ આગાનો આવતો નહીં

હોય ? મોહરંમનો તહેવાર ખરી રીતે ઉજવેલો. આરજ મજાસે અને તેથી સવાળના ખંડ મજાભાગી તે વખતેજ બની શકાશે કે જેમ પહેલી વખતે અને કરમલાના પ્રાણત્યાગી સહીદોએ કયું હૃદય તેને પલ્લે લોકો ચાલતા ચલે અને ઇમામના તુરને તેના ખરા સ્વરૂપમાં ઓળખતાં શીખશે. આદલુ કરવામાં કાંઈ મહાભારત કાવ્ય કરવાનું નથી માત્ર પેટભર મોજાવી મુલકાઓની બળમંથી છુટી હિંદાવત માટે આંખો ખુલ્લી રાખવાની જરૂર છે.

મોહરંમ ફરમાન કાળા કપડાંઓ પહેરવા, વિલાપ કરવા, અખીઓ બુનાવવી, તાબુતો બનાવવા માટે ઇમામના ઝોલમાંથી શું કહે છે અને તેઓ પોતાની કિતાબોમાં તે માટે શું લખી મયા છે તેના ખ્યાલ આપવા હું તેઓના પુસ્તકો પરથી કેટલાક અવતરણો આપું છું, જે પરથી તેની ખરી હકીકત ખુલી જશે.

નવહો.

અય મોમીનો ! અફસોસ તમે કાંઈ ન સમજ્યા,
નાહક શું રડો છો, નાહક શું કુટો છો ?
સહીઓ ગઈ ના મમ્ ઇમામતના પરખ્યા,
નાહક શું રડો છો, નાહક શું કુટો છો ?
અન્વારે ખુદા તુરે અલી હજરતે શાખીર,
સમજો છો મારા વીર !
એ તુરે ઇમામત કદી મરતા નથી મરતા,
નાહક શું રડો છો, નાહક શું કુટો છો ?
નાના છે નળી, બાપ અલી, ફાતેમા માતા,
એ જતના જલ્લા,
એ તુરે ખુદા કોઈ દી મરતા નથી મરતા,
નાહક શું રડો છો, નાહક શું કુટો છો ?
માતમ કરી કાળા કપડા દેહે ધરા શું ?
આ સોમ છે કેતુ ?
એ તુરે ઇમામત વિના અલી નથી દુન્યા,
નાહક શું રડો છો, નાહક શું કુટો છો ?
એ ફંગલ અમંગલ તણી હુમ મયાવી,
બિદઅતને રચાવી.

એ તુરે ઈમામતના ઘડાવી કરી દરબ,
 નાહક શું રડો છો, નાહક શું કુટો છો ?
 કુરઆન થયા રાહો ખુદા આશકે બારી,
 બેશક તે ફિદાઈ.
 આ મરતબો “ખુરશેદ”ને હાંસલ કરે મોલા,
 નાહક શું રડો છો, નાહક શું કુટો છો ?

મોહરેમમાં રડવું, કુટવું તથા કાળાં કપડાં પહેરવા એ
 તાબુત કાઢવા માટે એચતેકાદ.

હવે ઇસ્લામી આલિમો અને મુજતહદો ઇમામોના ફરમાનથી પ્રમાણે પોતાના પુસ્તકોમાં જણાવી ગયા છે તેનો ટુંક કાર આપને આપે છે:-

(૧) ઉસુલ કુલેની જીદ્દ ખીજમાં જાણે છે કે, રસુલ સલ્લાલ્લાહે સ. ફરમાવ્યું છે કે દરેક મુશ્કલમાનને કોઈ પણ મુસીબત વખતે પોતે જાન કીપર હાથ મારવો વાજબી નથી. એમ કરવાથી તેઓના નેક આત્મા પરનાઈ થઈ જવાનો સંભવ રહે છે.

(૨) કિતાબ કુલેની જાલ્લ જુજ્જતમાં ઇમામ ઝએનુલ આબદી રીવાયત છે કે, બાઇએને આપોઆપી આંસુ નીકળે તેટલું રડવું જોઈએ અને ફરમાદ જેવા શબ્દો મોઢામાંથી નીકળવા જોઈએ નહીં.

(૩) મનલાયા હજરલ ફિઠાહમાં અબીરલ મોમનઝીન અ. સ. ફરમાન છે કે, જેણે કબરનો નમુનો બનાવ્યો અથવા કોઇની કબર કે બનાવી તે ઇસ્લામમાંથી ખારીજ છે.

(૪) મનલાયા હજરલ ફિઠાહ બાબ ઉસુલીમાં જાણે છે કે, હ બહર સાદક અ. સ. ને એક સાયબે જવાબ કહ્યો કે, બાઇએ કાળાં પહેરી છપ્પાદત કરી શકે છે કે નહીં. જવાબમાં ઇમામ બહર સાદક અ. સ. ફરમાવ્યું કે કાળાં કપડાં પહેરવાનું ફોજબીઓનો છે, અને પ્રમાણે અમ્મીરલ મોમીનીન અ. સ. તથા હજરત મહમ્મદ સુરતકા સલ્લાલ્લાહે અ. સ. પોતાના અલ્લામીઓ (મીજલસમાં) બેસનારાને ફરમાવ્યું કે, કાળાં કપડાં નહીં પહેરો કારણ કે કાળાં કપડાંને રી શીરઝોનનો છે.

(૫) કીતાબે મનલાયા થા હજરજ દિકાહના પાના ૫૮ માં પ્રમામ મહમદ બાકરે ફરમાવ્યું છે કે, ચરી ગઝેલા અથવા સહીદ ગઝેલા માણસ ઉપર ફકત ત્રણ દીવજ સુધી દીલગીર ચલું જોઈએ; વધારે વખત રહવું અને કુટવું પોતાના આખ્યાલને બરબાદ કરવા બરાબર છે.

(૬) મોલવી ઝોલાહ દેહર કાહેલ પોતાની કીતાબ “અબ્દલ અઝીમ”ના પાને ૩૩૮ માં અલ્લામા અશુ મુજકાક અને ‘નાશખુ તવારીખ’ના હવાલા દઇને લખે છે કે, પ્રમામ કુસેને પોતાની બેન ઝબનબ તથા બધા બહેબે બેચતને ફરમાવ્યું કે, હું તમોને વસીયત કરું છું તેના ઉપર તમારે અમલ કરવો વાજબ છે. હું જે વખતે સહીદ ચાઉં તે વખતે તમો મારા માતમમાં લુગડા ફાડતા નહીં, તેમજ મોહા ઉપર તમામા મારતા નહીં (પીટવું નહીં) અને રહવું કુટવું નહીં.

(૭) મોલવી અમ્મારઅલી પાનીપતી ઝીલા દેહલીવાલા તફસીર “ઉમદતુલ બયાન”માં લખે છે કે, સખીબ બનાવવી તથા મહેંદી કરવી ઇસ્લામના કાયદા પ્રમાણે વાજબ નથી.

મિય વાંચકો ! ઇસ્લામજરીઓના ઉદમાઓ તથા મુબતહદો પ્રમામ તથા રસુલના કોલથી ઉપર મુબબના બખાલુ કરી ગઝેલા છે જેથી કાબીત થય છે કે, કુસીબતના વખતે કશુરી કરવી, જાંચ ઉપર હાથ ન મારવો તથા ત્રણ દીવજથી વધારે મેચત ઉપર રહવું કુટવું નહીં તેમજ મોહા ઉપર તમામા મારવા નહીં, પોતાને જખમી કરવું નહીં, તાશુત તથા ભાકડાના ધોડા કાઢવા નહીં, કાળાં લુગડાં પહેરવા નહીં, કાબીબ બનાવવી નહીં, વિગેરે બખાવાં કાયોં ફરામ છે.

બા કાળાં લુગડાં પહેરવાં, રહવું કુટવું, અને તાશુત બનાવવું તે શરઆતમાં કયાંથી શરૂ થયું તે જણો છો ? પ્રમામના દુસ્મનો જે કરબખાના વખતમાં હતા, જેવું વર્ણન કીતાબ અલ-શુરકાનમાં લખેલ છે તે વખતે સુખતીયાર બિન અશુ ઉબેદા સકરી જતનો કુદા ગામનો હાકેમ થયો. તેણે પ્રમામના દુસ્મનોને કતલ કરવા માટે નિશ્ચય કર્યો. એ બબર તેઓને જમ પહેાંચી તેથી લોકો અર્વે એકઠા થઇ અબ્દલા ઇબને અબઉદ જે એક એંસી વર્ષનો છુદો પોલીટીકલ હતો તેની પાસે બાવી અવે હકીકત નિવેદન કરી અબ્દલા ઇબને અબઉદ તેઓને કહ્યું કે તમે એક ભાકડાનું તાશુત બનાવી તેના ઉપર કાળું કપડું ચડાવી ચારે તરફ તમે ત્રણ કાળાં કપડાં પહેરી ‘હાથ કુસેન હાથ કુસેન અને વોચ કુસેન’ના નામથી રડો અને કુટો જેથી તમો સુખત્યારની તબવારથી બચી જશો તેથી આ લોકોએ એક

અતર વેચનાર તુફાન બીન ઝવાદની દુકાનેથી એક ખુરશી રબ વચર ઉપાડી બાવી તેના ઉપર કાળું કેપડું ઢાંકી તેનું નામ 'તાયુતે સહીના' રાખી 'હાથ દુસેન' કરી રહ્યા બાગ્યા.

ધરનાઅસરીના મોટા મુજતેહદ કરબલા મુજબલાવાળા આમા સદ પોતાના ખુરદાન (દલીલ)માં ફરમાવે છે કે "ઇમામ દુસેન (અ.)ની સહાદતની કાગ્ગી હકીકત ભોઠો સમજતા નથી આબકાલના મૌલવીઓ મનધકત રિવાયતો વાંચીને માણસોને ફકત રહાવે કુટાવે છે. તે બધા કામો બીદઅત છે. તેઓ કારા સારા ભોજન તથા પકવાને આવા માટે સહાદતને સાદીના રૂપમાં ફેરવી નાખે છે. ઇમામ દુસેન (અ.)ની સહાદત મારફત ઉપર છે.

પ્રિય વાંચકો ! આ બધા અવતરણો ઇશનાઅસરીના ઇમામો તથા તેમના મુજતેહદો, તેમના મોટા મોટા ઉદમાઓના પુસ્તકો અને નખી સાહેબની હદીસોઃ ૨૫૯ રીતે તમારી સમક્ષ રજુ કરવામાં આવેલા છે. આથી વાંચક સમજી શકશે કે કાળા કેપડા પહેરવા, રડવું કુટવું, હાથ વોશ કરવી તાશુત બનાવવા, મેંદી ફેરવવી, સખીલ બનાવવી એ કાવે હરામ છે. ઇમામ દુસેન (અ.)ના અમના નામે ભગ્ન પ્રસંગ જેવી મુરખી, ઠેરમા, બીરીવાની મીઠાઇઓ વિગેરે ભોજનો બનાવવામાં આવે છે, તે જમવું વાજીબ નથી. કાષ તેને હમદર્દી કે દિલસોજી કહે તો તે ખરી નથી. આવી હમદર્દી રાખનારાઓ ઇમામ સાથે બેવફાઇ કરનારાઓ છે. અવગલ જમાનામાં મોહાના મુતંઝા અલીના મોખીનનો દાવો કરી બરબાદ થયા છે, જેઓ સવારમાં બચઅત કરતા હતા અને રાતના તોડી નાખતા હતા, જંજે સીફ શીનમાં કુરાન સરીફને નેઝા (બાલા), ઉપર રાખવામાં આવતાં, આવા કમઅત ઇમાનદારો હઝરત અલી (અ.)થી ફરી જઇ આરજી ચઇ થયા જેને પરિણામે હઝરતને માઅવીવાથી કીનારો કરવો પડ્યો.

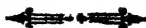
ત્યાર બાદ મોહા મુરતઝા અલીના મોટા ફરજંદ હઝરત હશન બેડે પશુ અધુરા ઇમાનવાળા અને બેવફાઇ કરનારા ચાલીસ હજાર માણસોએ બચઅત કાઢી. તેઓ પોતાના મોટે ઇમામના દોસ્ત અને દિલસોઝ કહેતા હતા, જ્યારે માઅવીયા સાથે બડાઇ થઇ ત્યારે તેઓ માઅવીયા સાથે મળી જઇ કામે થયા. તેઓએ હઝરત હશનના પગ ઉપર પાવડો માર્યો જેથી તેમના પગ જખમી ચઇ થયા અને તેઓની બેવફાઇની આવી હાલત બેઇ તેઓએ સલાહ કરી માઅવીયાને દુ-બવી ખિલાફત સોંપી, એકાંતવાસી અલ્લુઓ ઇશનાઅસરીના કિતાબ 'અબાલિલ ઝોયુન' અને 'કિતાયુલ ફઝુલ'

પ્રિય વાંચકો ! ઉપર જે ઉતારાઓ આપવામાં આવ્યા છે તે ધર્મા-
 ન્નજરી ધર્મની મોતેજર કિતાબો તથા તેઓના પ્રમાણે અને માનનીય ભણતા
 મુલતેહદોના કોલ પરચ 'બીધેલા છે જે ઉપરથી મુખ્ય ધર્મની દ્રષ્ટિએ આ
 રિવાજોનું નિન ઉપયોગીપણું જાહેર થાય છે. આ પુસ્તક કોઇ પણ રીતે
 કોઇની બામણી દુઃખવવા કે ઉતારી પાડવા માટે લખાયું નથી તેમાં હમદર્દીના
 વિચારને પ્રધાનતા આપવામાં આવી છે. ઇસ્લામના અનુયાયી કહેવડાવવા
 છતાં ઇસ્લામ વિરૂધ્ધના આચરણો અજ્ઞાનતાથી થતા હોય એ કોઇ પણ
 ધર્મપ્રેમી મંજુર રાખી શકે નહીં. પ્રમાણ હુસેન (અ.)ની આન, તેમના
 અલ્યામદનો મહિમા તેથી ખોટા સ્વરૂપમાં પરધર્મીઓ આમે રજુ થતો હોવાથી
 ઇસ્લામની પ્રતિષ્ઠાને કલંક લાગે છે. પ્રમાણ હુસેન (અ.) પ્રચે કોઇ પણ
 દુસ્મનાવટ ધરાવી શકે નહીં અને જો એમ કોઇ કરે તો તે નાહાનીજ
 કહેવાય અધર્મ સમજાય. માટે અમે બામણીપુર્વક આ પુસ્તક વાંચનારાઓને
 આશરો આ નિખાલસ હેતુ લક્ષમાં લઇ ઇસ્લામ ધર્મને જાલ્લતા સુધારા લાખલ
 કરવા અરજ કરીએ છીએ. આશરો હેતુ થીખામણનો હોઇ જેને ચોખ્ખ લાગે
 તે તેમાંથી ઝઠણ કરે અને ચોખ્ખ ન જણાય તો આશરો કોઇ ઉપર કાંઈ
 જાનરદસ્તી નથી ઉત્પન્ન થાય તેવું કહેવું અત્યયું ઘણું પકરી કે ઇસ્લામની
 પ્રતિષ્ઠા ને તેના ખરા શિક્ષણનું અપમાન થતું જટકાવવાની આપણી એક
 ઇન્સાન તરીકે ખરી ફરજ છે અને તે માટે દરેક ઇસ્લામીઓએ કટીબદ્ધ
 થવું જોઇએ.

અનુજા: છુરા જો હુથ આપકો સમજાએ દેતે હુથ
 માનો ન માનો આપકો સખ અખતીયાર હુથ.

કહીદ રિવાયતોમાં એક રચાને બીખી ઝયનબની આદર નીકળી પકતાં
 મુખ જહાર નહીં નીકળવાનું જમાન કરવામાં આવ્યું છે અને જહો બીખી-
 ઝોની આદરો છીનવી લેવાની વાતો કરવામાં આવે એ એહલેબતની
 આન માટે કેટલું કંઠ્યું કહેવાય ? શું એહલેબતની આન અર્થાદ એમ કહેનારા
 લોકોને મંજુર નથી ? અજર છે તો પછી આ માટે એવા જનાવટી રિવાજોને
 વજન આપવું જોઇએ ? એહલેબત તરફ કોઇ અગિળી સરખીએ ઉઠકે તો
 તેઓની પવિત્રતાના પ્રતાપે તે અગિળી સુકાઇ જઇ નાક પામે. જેઓની
 એટલી પવિત્રતાને મહિમા હોય તે માટે એ વજનને ખરેખર બચકર
 બદનક્ષી કરનારા છે. ખુદા સર્વે આમીને નેક હિદાયત બક્ષે. આમીન.

અંતિમ બે બોલ.

ઇમામ હુસેન [અ.] નો રડવા માટે વિરોધ.

મોહર'મને લગતી તવારીખો તથા 'મહાઝેન'ને નામે જોળખાતા કર્ણ વર્ણનના પુસ્તકોમાં આપણે વાંચીએ છીએ કે બકાઇના મેદાનમાં એક હાજમી વીર શહીદ થતો હતો અને તેની ખબર ખબરમાં પહોંતી તો મનુષ્ય જાતની સ્વભાવિક નખાણોને લઇ દેટલીક વેળા બીબીએ દિલ-ગીર થતી અને હઝરત ઇમામ હુસેન (અ.) ખબરમાં આવતા તેમને પુછ-પરછ કરવામાં આવતી તો બીબીએની દિલગીરી માટે હઝરત ઇમામ તેમને શોક નહોં કરવા તથા વૈય' ધરવાનું કહેતા અને કારપુવંક બજાવતા કે, આ કુરબાની ધર્મમાં ઇમામતની હુજ્જત પુર્ણ કરવા માટે છે, તે માટે દિલગીર થવા કે વિલાપ કરવાનું હોયજ નહોં. ઇસ્લામ માટેની આ કુરબાનીએ ખુદાની મરજીથી હું આપી રહ્યો છું. મારા બાળબચ્ચા અને મિત્રોના જીવનનો ચિરાગ લોકોને ગ્રામ થતો દેખાતો હશે પણ તેથી બિબીમાં ઇસ્લામનો ચિરાગ રોશન થનાર છે.

આ ઉપરથી જાણી શકાય છે કે, ઇમામ હુસેન (અ.) જાતે કુરબાનીનો દ્રષ્ટિબિંદુ બચ્છી રીતે બેઠાકવા માંમતા હતા અને તે માટે જોડલા અપ્રતિમ ભોગો આપતા હતા. તેઓ પિતા તરીકેના પ્યાર ધરાવતા હતા. ભાવુભાવ તેમના હૃદયમાં હતો. મિત્રવરોની મહોબ્બતની લાગણીની સીમા નહોતી. બાળબચ્ચા અને બીબીએની સ્થિતિ આવી દશા વચ્ચે સમજતા હતા; છતાં તેઓએ વિલાપ રૂદનની શેષ પણ પ્રકારની લાગણી પ્રગટ કરી નહોતી અહીં હરમમાંથી શેષ કદાચ માનવ પ્રકૃતિ અનુસાર વિવશતાથી તેમ કરવું બેવામાં આવવું તો તેઓ મના કરતા હતા. ઇમામની દ્રષ્ટિ સામે મહાન આદર્શ હતો અને આવા પ્રશ્ને તે વિષે તેઓ આગળથી કહેતા રહ્યા હતા. યઝીદી લશ્કર સામે તેઓએ જે બાંધણો કર્યા હતાં તેમણે એ ભાવ તરી આવતો હતો. કુરઆન શરીફમાં કહેલું 'શહીદો મરતા નથી જીવતા રહે છે' એ ઇસ્લામ ધર્મનું પવિત્ર શિલ્પ તેઓએ ચારિત્ર્ય કરી જતાબધું હતું પોતાના દેહીક જીવન સુધી તેઓ તેને અજીવુતીથી વળગી રહ્યા હતા. ખરી રીતે જોતાં તેઓ ઇસ્લામના અરનાદ થતા આત્માને બચાવવા માટેજ એ સહજું કયું હતું એ ચોક્કસપણે દરેક જણ કહી શકે છે, તો પછી એક મનુષ્ય ધર્મની રૂએ સ્વભાવ આપવાનું કામ કરતો હોય, તે દિલગીર

કેમ થાય ? જમવા પોતાની હેમાતી કે અરજી પછી રહવા વિશ્વાસ કરવાનું
 કેમ સહન કરી શકે ? જે તેઓને 'સહીદો'ની જમરતામાં વિશ્વાસ ન હતો
 તો સત્યાગ્રહના જીવસ્થાથી તેઓ કહી ચઢીદના કામે જતેજ નહીં અને તેની
 બચાવત સ્વીકારી શકે. ચઢીદી સેનાપતિઓએ તેમને છેવટ સુધી ચઢીદની
 બચાવત સ્વીકારી બધા વિદ્યાર્થીઓથી મુક્ત થવા કહ્યું હતું.
 આવી પૃથ્વી ઝોફર અને મામલાની મંબીરતા સમજ્યા છતાં તેઓએ
 તેનો ખુલ્લો ઇનકાર કર્યો હતો. ને છેવટ સુધી જે વ્યક્તિ આવી રીતે
 દ્રઢ રહી હોય-મોત કામે હોવા છતાં ડરતી કે દિલગીર થતી ન હોય-
 છુટવાનો આશંકા હોતાયે ધર્મ માટે મૃત્યુના રસ્તે જતી હતી, તે કહી પણ
 રહી શકે નહીં અને બીજું કોઈ રહે તે પસંદ કરે નહીં. ઇમામે અમાનનો
 એકલેબચતને કરેલો ઉપદેશ તે કારણે હતો. કરબલાના સહીદો બાચારીથી
 નહીં પણ પ્રાણ પોતેવા માટેજ રજુભિમા ઉતર્યા હતા અને વીરતા કાચે
 યુધ્ધ કરતાં સહીદ થવા હતા. જે ઝેમ ન હોત તો બાપો માણસો કાચે
 ૭૨ માણસો કેમ જડી શકત ? જગતના પ્રતિદાસના કોઈ પણ સ્થાને આવી
 બધાં જગતમાં આવી નથી. એ માત્ર સહીદોની સહાદતની મહાવતાનું યાન
 હતું જે તેમના ધર્મ તથા ઇમામે અમાને શીખવ્યું હતું. અલ્લેબચત-
 માની પવિત્ર બીબીઓ પણ પચમગ્યરના ઘરનાં હોઈ તેમની વીરતાભરી
 નિદામ માટે પણ ઇસ્લામી ઇતિહાસકારોએ લખ્યું છે. અબ્બાસની માતા
 તથા ઝોન-મહમ્મદને રિદામ આપતી વખતે બીબી અમનમે જે વેણે કહ્યા
 છે તે તવારીખમાં ચાદગાર હોઈ આલે રજુલને તદ્દન અનુકુળ છે હાશમી
 વીર પુરુષો જેવીજ એ વીર બીબીઓ હતી, ઇસ્લામનો પ્રેમ તેમના હૃદયમાં
 ફરતા લોહીમાં જીવસ્થાથી ભરેલો હતો. કરબલાની ઘટના બન્યા અમાઈ મદી-
 નાથી નીકળતાજ તેઓ ત્યાં બાવિય કારી રીતે સમજવા હતા અને જાણતા
 હતા કે સહાદત સિવાય બીજું કંઈ પરિણામ આવનાર નથી. ઇમામ હુસેન
 (અ.) પોતાના સાથીઓના એક મોટા સમુદાયે કાબોથી જણાવ્યું હતું કે,
 હું મુબક ફતેહ કરવા કે માલ દોલત લેવા કરબલા જતો નથી. હું ધર્મ
 અને સત્યાગ્રહના શિષ્ટાંત માટે આરા જાળવવા સહિત કુરબાન થવા જઈ
 છું. તમોને એ સિવાય મારી સાથે રહી કંઈ મળવાનું નથી. તમો પ્રાણની
 સલામતી ચાહતા હો તો પોતપોતાના સ્થાને આસ્થા જાઓ. આ ઉપરથી
 કાફલામાંનો મોટો બામ જતો રહ્યો અને માત્ર ૭૨ લોકો તેમના સાથે
 રહ્યા હતા. કરબલાના ઇમામના દિદાઈ મિત્રોએ પણ અરજી લગી ઇમામથી
 છુટા નહીં પડવાનું અજીજીથી જણાવ્યું હતું અને પોતાનું વચન તેઓએ
 જાંતની ધડી લગી પાળ્યું હતું. આ સધળા બનાવો અલ્લે હરમની બાબો.

આમે હતા અને તેનું રહસ્ય તેઓ જાણતા હતા આ પરથી ખુલ્લું દેખાઇ આવે છે કે, સદાશતનાં શિક્ષણની તેઓ કીર્તિ સમજતા હતા અને એ સમજનારાઓ ક્યારે પણ વિલાપ કરનારા નથી હોતા. તવારીખી બનાવો તથા સહી રિવાયતોની રાજનીમાં એ બધું આપણે 'ચોકખેચોકખું' જોઇ સહીએ છીએ. ધણી દિલગીરીની વાત છે કે, કેટલાક ભાઇઓ આ રહસ્યને સમજતા નથી અને જે ધર્મની શુદ્ધતા માટે સહીદાઓ પોતાના પ્રાણનો ભોગ આપ્યો હતો તેનું સ્વરૂપ તેઓનાં જ નામે તેઓ બગાડી નાખવાનો મંબીર ગુન્હો અજ્ઞાનતાથી પોતાને માથે બેઠો હોય છે. અજ્ઞાત તેઓ કેવું કામ કરે છે અને તેનું શુ પરિણામ આવશે તે તેઓ જાણતા નથી અને સઘળી ખરાબી તે કારણે જ જન્મે છે. હું એવા ભાઇઓને ક્ષમાઓના કોળ, ઉલ્લેખોના ક્ષતિ, છતિકાજીવોના વજન ને સદાશતનું અજ્ઞાન કારણ બતાવનારા અને બિદઅતોનો ત્યાગ કરવા જે સુચવી રહ્યો છું તે પર વિચારપૂર્વક ધ્યાન આપવા નિવેદન કરું છું. ઇસ્લામ ધર્મે એક સાધારણ શ્રેય પામેલા માણસ ઉપર પણ રહવા કુટવાની મનાઇ કરેલી છે તો પછી આવા પવિત્ર ક્ષમા અને જેની અમરતા માટે ખુદ કલાએ ઇલાહી મવાહી આપે છે તેને મરણ પામેલો કેમ માની લેવાય છે ? ક્ષમા શ્રેય પામતો નથી એ ખાસ ધ્યાનમાં રાખવાની આવત છે. ખુદાનું ગુર કોઇ દીવસ ફના થનાર નથી. સહીદ તરીકે જોઇએ તો પણ તેની અમરતા માટે કલામુલ્લાહનું વચન આપણે જોઇ મથા છીએ. જન્મમાં વીર પુરોષની મરણ તીથીઓ ઉજવવામાં આવે છે. હિંદમાં પણ એવા કેટલા પ્રજાંએ ઉજવાય છે. પ્રાણત્યાગીઓ અને અલિહાન વીરોના વજન તથા ચરિત્ર રજુ થાય છે ને પ્રજા તેમથી વીરતા ને અસ્ફુટિ જીવંત રાખવાનો ભાસ મેળવે છે ને તે પર ભાર મુકે છે. એ પ્રજાઓ તેના મુળ આશયને સમજે છે ને તેમથી લાભ ઉઠાવે છે.

અરી રીત જોતાં તેઓના ધર્મનું કોઇ ફરમાને એમ કરવા તેઓને કહેવું નથી છતાં તેઓ લાભ સમજી જ્ઞાતિ-તે કરે છે પરંતુ આપણા ધર્મનું ફરમાન છતાં અજ્ઞાનતાથી તેનો આપણે ભંગ કરીએ છીએ. ઉવટમાં સદાશતનું રહસ્ય ને પ્રતાપ સમજી તેના અત્મા પર ધ્યાન આપતાં થવાથી હાલમાં આજની બિદઅતો ને કુરિવાળો પોતાની મેળે દુર મક્ક જશે અને બોકો રણકારથી બેલતા થશે કે—

દારે-ફાની છોડ કરે આઝાદ રહેતે હંય શહીદ,
કહેતે હંય મુરદા જીંદા નહર આયા મુજેહ્દ.

